ORACVLA MAGICA ZOROASTRIS CVM SCHOLIIS PLETHONIS ET Pſelli nunc primum editi.

E BIBLIOTHECA REGIA.

Studio Johannis Opſopoei.

PARISIIS,

M. D. XCIX.

TESTIMONIA VETERVM ALIQVOT SCRIPTORVM DE ZOROASTRE.

E Platonis Alcibiade primo.

Επειδὰν δὲ ἑπτέτεις γένωνται οἱ παῖδες, ἐπὶ τοὺς ἵππους καὶ ἐπὶ τοὺς τούτων διδασκάλους φοιτῶσι· καὶ ἐπὶ τὰς θήρας ἄρχονται ἰέναι. δὶς ἑπτὰ δὲ γενομένων ἐτῶν, τὸν παῖδα παραλαμβάνουσιν οὓς ἐκεῖνοι βασιλείους παιδαγωγοὺς ὀνομάζουσιν. εἰσὶ δὲ ἐξειλεγμένοι Περσῶν οἱ ἄριστοι δόξαντες ἐν ἡλικίᾳ τέτταρες. ὅ τε σοφώτατος, καὶ ὁ δικαιότατος, καὶ ὁ σωφρονέστατος, καὶ ὁ ἀνδρειότατος. ὧν ὁ μὲν μαγείαν τε διδάσκει τὴν Ζωροάστρου τοῦ Ὡρομάζου. (ἔστι δὲ τοῦτο θεῶν θεραπεία) διδάσκει δὲ καὶ τὰ βασιλικά. id est.

Pueri cũ septimum annum transgressi fuerint, tum equos conscẽdunt, & equorũ magistros adeunt, & venari incipiunt. anno autem decimo quarto puerum suscipiunt ij quos illi regios pędagogos appellãt. Sunt vero ij e Persis selecti quatuor constantis ætatis viri, & sapientissimus, & æquissimus, & temperãtissimus, & fortissimus, quorum primus magiam docet Zoroastri Horomazi filij. Hac autem in re cultus deorum versatur. docet etiam & ille regia instituta.

E Clement. Alexandr. Strom.

Ζωροάστρην τὸν μάγον τὸν Πέρσην ὁ Πυθαγόρας ἐδήλωσεν. βίβλους ἀποκρύφους τἀνδρὸς τοῦδε οἱ τὴν Προδίκου μετιόντες αἵρεσιν, αὐχοῦσι κεκτῆσθαι. *id est.*

Pythagoras manifestauit Zoroaſtrem magum illum Perſam. Huius viri libros ſecretos penes ſe eſſe gloriantur Prodici ſectatores.

Ex Euſebij lib. x. de præp. Euang.

Ἀπὸ δὲ Μωσέως πάλιν ἀνιὼν ἐπὶ τὸ πρῶτον ἔτος ζωῆς Ἀβραάμ, εὑρήσεις ἔτη φέ· τοσαῦτα· ἀπὸ οὗ δηλωθέντος ἔτους τῆς Κέκροπος βασιλείας τῶν ἀνωτέρω χρόνων ἀπαριθμούμενος, ἐπὶ Νῖνον ἥξεις τὸν Ἀσσύριον, ὃν πρῶτόν φασιν ἁπάσης τῆς Ἀσίας πλὴν Ἰνδῶν κεκρατηκέναι, οὗ Νῖνος ἐπώνυμος πόλις, ἣ Νινευὶ παρ' Ἑβραίοις ὠνόμασται, καθ' ὃν Ζωροάστρης ὁ μάγος Βακτρίων ἐβασίλευσε. *id eſt.*

A Moſe vero vſque ad primum annum vitæ Abraham quingentos ac quinq; annos cõperio: quos ſi à Cecropis regno ad ſuperiora auferas, ad Aſſyrium Ninum tãdem peruenies, quem aiũt primum toti Aſiæ, India ſolũ excepta, regnaſſe: à cuius nomine ciuitas Ninus appellata eſt, quã Iudæi Niniuen dicunt. eo tempore Zoroaſtres magus apud Bactrios regnabat.

E Suida.

E SVIDA.

Ζωροάστρης, Περσομήδης, σοφὸς παρὰ τοῖς ἐν τῇ ἀστρονομίᾳ, ὃς καὶ πρῶτος ἤρξατο τοῦ παρ' αὐτοῖς πολιτευομένου ὀνόματος τῶν μάγων. ἐγένετο δὲ πρὸ τῶν Τρωϊκῶν ἔτεσι φ'. φέρεται δ' αὐτοῦ περὶ φύσεως βιβλία δ'. περὶ λίθων τιμίων α', ἀστεροσκοπικὰ ἀποτελεσματικὰ βιβλία ε'. *id est.*

Zoroastres Persomedus, sapiētia superior astronomis, primus auctor recepti apud illos magorū nominis. Bellū Troianū antecessit annis D. Circumferuntur eius libri IIII. de natura: de gēmis I. prædictionū ex inspectione stellarum libri V.

EX EODEM.

Ἀντισθένης Ἀθηναῖος συνέγραψε τόμους δέκα. πρῶτον μαγικόν. ἀφηγεῖται δὲ περὶ Ζωροάστρου τινὸς μάγου εὑρόντος τὴν σοφίαν. τοῦτο δέ τινες Ἀριστοτέλει, οἱ δὲ Ῥόδωνι ἀνατιθέασιν. *id est.*

Antisthenes Atheniensis conscripsit tomos X. primū magicū, in quo narratio est de Zoroastre, illius doctrinæ authore. quod opus alij Aristoteli, alij Rhodoni adscribunt. Item.

Μάγοι παρὰ Πέρσαις οἱ φιλόσοφοι καὶ φιλόθεοι· ὧν ἦρχε Ζωροάστρης, καὶ μετὰ τοῦτον κατὰ διαδοχὴν Ὀστάναι καὶ Ἀστράμψυχοι. *id est.*

Magi apud Persas dicuntur sapientiæ & dei amatores, quorum princeps Zoroastres fuit, cui Ostanæ & Astrampsychi successerunt.

E Plinij Nat. hiſt. lib. v i i. cap. x v i.

Riſiſſe eodem die quo genitus eſſet, vnum hominem accepimus Zoroaſtrem. Eidem cerebrum ita palpitaſſe, vt impoſitam repelleret manum, futuræ præſagio ſcientiæ.

Ex eodem lib. x x x. cap. i.

Magia ſine dubio orta in Perſidea Zoroaſtre, vt inter auctores conuenit. Sed vnus hic fuerit, an poſtea & alius, non ſatis conſtat. Eudoxus, qui inter ſapientiæ ſectas clariſſimam vtiliſſimãque eam intelligi voluit, Zoroaſtrem hunc ſex millib. annorum ante Platonis mortẽ fuiſſe prodidit. Sic & Ariſtoteles. Hermippus qui de tota ea arte diligentiſſime ſcripſit, & vicies centũ millia verſuũ a Zoroaſtre cõdita, indicibus quoque voluminum eius poſitis explanauit, præceptorem, à quo inſtitutum diceret, tradidit Azonacẽ, ipſum vero v. millibus annorum ante Troianum bellum fuiſſe.

E lib. x i. cap. x l i i.

Tradũt Zoroaſtrẽ in deſertis caſeo vixiſſe annis viginti, ita temperato, vt vetuſtatem nõ ſentiret.

E Marcellini lib. x x i i i.

Magiã opinionum inſignium auctor ampliſſimus Plato, Machagiſtiam eſſe verbo myſtico docet, diuinorum incorruptiſſimum cultum, cui ſciẽ-

ti.e

tiæ ſæculis priſcis multa ex Chaldæorum arcanis Bactrian⁹ addidit Zoroaſtres: deinde Hyſtaſpes prudentiſſimus Darij pater, qui cū ſuperioris Indiæ ſecreta fidētius penetraret, ad nemoroſā quādā venerat ſolitudinem, cuius tranquillis ſilētiis præcelſa Bracmanorum ingenia potiūtur: eorūque monitu rationes mundani motus & ſiderū, puroſq; ſacrorum ritus quantum colligere potuit eruditus, ex his quæ didicit, aliqua sēſib. magorū infudit: quæ illi cū diſciplinis præſentiēdi futura per ſuā quiſque progeniē poſteris ætatib. tradūt.

FRAGMENTA QVÆDAM ZOROASTRIS.

E Plutarchi lib. de Iſide & Oſiride.

Νομίζουσι οἱ μὲν θεοὺς εἶναι δύο, καθάπερ ἀντιτέχνους, τὸν μὲν γὰρ ἀγαθῶν, τὸν δὲ φαύλων δημιουργόν. οἱ δὲ τὸν μὲν ἀμείνονα, θεόν, τὸν δὲ ἕτερον, δαίμονα καλοῦσιν· ὥσπερ Ζωρόαστρις ὁ μάγος, ὃν πεντακισχιλίοις ἔτεσι τῶν Τρωϊκῶν γεγονέναι πρεσβύτερον ἱστοροῦσιν. οὗτος οὖν ἐκάλει τὸν μὲν Ὡρομάζην, τὸν δὲ Ἀρειμάνιον· καὶ προσαπεφαίνετο, τὸν μὲν ἐοικέναι φωτὶ μάλιστα τῶν αἰσθητῶν, τὸν δὲ ἔμπαλιν σκότῳ καὶ ἀγνοίᾳ, μέσον δὲ ἀμφοῖν τὸν Μίθρην εἶναι· διὸ καὶ Μίθρην Πέρσαι τὸν μεσίτην ὀνομάζουσιν. ἐδίδαξε μὲν τῷ

εὐκταῖα θύειν καὶ χαριστήρια, τῷ δὲ ἀποτρόπαια καὶ σκυθρωπά. πόαν γάρ τινα κόπτοντες ὄμωμι καλουμένην ἐν ὅλμῳ, τὸν ᾅδην ἀνακαλοῦνται καὶ τὸν σκότον· εἶτα μίξαντες αἵματι λύκου σφαγέντος, εἰς τόπον ἀνήλιον ἐκφέρουσι καὶ ῥίπτουσι. καὶ γὰρ τῶν φυτῶν νομίζουσι τὰ μὲν τοῦ ἀγαθοῦ θεοῦ, τὰ δὲ τοῦ κακοῦ δαίμονος εἶναι. καὶ τῶν ζώων ὥσπερ κύνας καὶ ὄρνιθας καὶ χερσαίους ἐχίνους, τοῦ ἀγαθοῦ· τοῦ δὲ φαύλου, τοὺς ἐνύδρους εἶναι. διὸ καὶ τὸν κτείναντα πλείστους εὐδαιμονίζουσιν. οὐ μὴν κἀκεῖνοι πολλὰ μυθώδη περὶ τῶν θεῶν λέγουσιν. οἷα καὶ ταῦτά ἐστιν, ὁ μὲν Ωρομάζης ἐκ τοῦ καθαρωτάτου φάους, ὁ δὲ Αρειμάνιος ἐκ τοῦ ζόφου γεγονὼς, πολεμοῦσιν ἀλλήλοις. καὶ ὁ μὲν ἓξ θεοὺς ἐποίησε (τὸν μὲν πρῶτον εὐνοίας, τὸν δὲ δεύτερον ἀληθείας, τὸν δὲ τρίτον εὐνομίας· τῶν δὲ λοιπῶν, τὸν μὲν σοφίας, τὸν δὲ πλούτου, τὸν δὲ τῶν ἐπὶ τοῖς καλοῖς ἡδέων δημιουργόν) ὁ δὲ τούτοις ὥσπερ ἀντιτέχνους ἴσους τὸν ἀριθμόν. εἶθ' ὁ μὲν Ωρομάζης τρὶς ἑαυτὸν αὐξήσας ἀπέστησε τοῦ ἡλίου τοσοῦτον ὅσον ὁ ἥλιος τῆς γῆς ἀφέστηκε, καὶ τὸν οὐρανὸν ἄστροις ἐκόσμησεν. ἓν δὲ ἀστέρα πρὸ πάντων, οἷον φύλακα καὶ προόπτην ἐγκατέστησε, τὸν σείριον. ἄλλους δὲ ποιήσας τέσσαρας καὶ εἴκοσι θεοὺς, ἐς ᾠὸν ἔθηκεν. οἱ δὲ ὑπὸ τοῦ Αρειμανίου γενόμενοι, καὶ αὐτοὶ τοσοῦτοι, διατρήσαντες τὸ ᾠὸν γανωθὲν* ἀναμέμικται τὰ κακὰ τοῖς ἀγαθοῖς. ἔπεισι δὲ χρόνος εἱμαρμένος, ἐν ᾧ τὸν Αρειμάνιον λοιμὸν ἐπάγοντα καὶ λιμὸν ὑπὸ τούτων ἀνάγκη φθαρῆναι παντάπασι καὶ ἀφανισθῆναι, τῆς δὲ γῆς ἐπι

πέδου

πέδου καὶ ὁμαλῆς γενομένης, ἕνα βίον καὶ μίαν πολιτείαν ἀνθρώπων τῶν μακαρείων καὶ ὁμογλώσσων ἁπάντων γενέσθαι. *id est.*

Existimant alij duos esse deos, quasi contrariis deditos artib. vt bona alter, alter mala opera cõficiat. alij eum qui est melior, deũ: qui deterior, dæmonẽ dicũt. In qua sententia fuit Zoroastres magus, quem narrant ꟾↃↃ*annis antiquiorẽ bello Troiano exstitisse. Is ergo Zoroastres melioris nomẽ Oromazã, peioris Arimanium perhibuit. addiditq; hoc enũtiatũ de rebus sub sensũ cadẽtibus, illum maximè similem esse luci, hunc tenebris & ignorationi. medium horũ esse Mithrã. quæ causa est quod Mithram Persæ mesiten,* i. mediatorem seu intermediũ *nũcupãt. Docuitq; votiuas & pro gratiis agendis oblatas victimas illi immolãdas: huic auerrũcãdi mali causa institutas & tetricas. herbam enim quandam omomi appellatam, in mortario tundẽtes, Ditẽ inuocant & Tenebras: tum admixto lupi iugulati sanguine, efferũt & abiiciunt in locum quo solis radij non pertingunt. Nã & de stirpibus ita iudicant, quasdã boni dei esse, mali quasdã genij: & animaliũ alia, vt canes, aues, & echinos terrestres bono, aquaticos malo adiudicãt. Itaq; & beatum eum prædicãt qui plurimos interfecerit.*

Enimuero illi quoq; multa de diis fabulosa narrãt: cuius generis est quod referã. Oromazẽ natũ aiũt e luce purissima Arimaniũ e caligine: eos bellum inter se gerere. sex deos fecisse Oromazẽ: primum beneuolentiæ, secundũ veritatis, tertiũ æquitatis, reliquos sapientię, diuitiarum & voluptatis quæ honesta cõsequitur opificẽ. Deinde Oromazẽ sese triplicasse, & à sole tãto se interuallo remouisse quanto à terra sol abest. ac cælũ stellis decorasse, vnamque ante alias tanquã custodem & speculatotem constituisse siriũ, alios porro XXIV. *deos condidisse, & in ouo posuisse. At totidem numero factos ab Arimanio ouũ illud perforasse* hinc mala bonis esse permixta. Appetere porro tẽpus fatale quo necesse sit peste & fame ab his adducta Arimaniũ omnino perdi atque aboleri, terraq; æquabili & plana facta vnã vitã vnãq; ciuitatem beatorum hominum vniuersorum, vnaque lingua vtentium fore.*

Ex eodem de defectu oraculorum.

Ἐμοὶ δὲ δοκοῦσι πλείονας λῦσαι καὶ μείζονας ἀπορίας, οἱ τὸ τῶν δαιμόνων γένος ἐν μέσῳ θεῶν καὶ ἀνθρώπων θέντες, καὶ τρόπον τινὰ τὴν κοινωνίαν ἡμῶν συνάγον εἰς ταὐτὸ καὶ συνάπτον ἐξευρόντες· εἴτε μάγων τῶν περὶ Ζωροάστρην ὁ λόγος οὗτός ἐστιν, εἴτε Θράκιος ἀπὸ Ὀρ-

φέως

φέως, ἢ Αἰγύπτιος, ἢ Φρύγιος. *id est.*

Mihi autē videntur pluribus atque maioribus ſatisfeciſſe dubitationibus, qui genus dæmonum inter deos & homines poſuerunt. modum enim excogitarunt quo humanum genus diuino cōiūgitur. Laudandus ergo eſt qui primo inuenit, ſiue Zoroaſter, vt dicitur, ſiue Orpheus, ſiue quidam Phryx, aut Ægyptius.

Ex Euſeb. præp. Euang. lib. 1. cap. vlt.

Ζωροάστρης δὲ ὁ μάγος ἐν τῇ ἱερᾷ συναγωγῇ τῶν Περσικῶν φησὶ κατὰ λέξιν· ὁ δὲ θεός ἐστι κεφαλὴν ἔχων ἱέρακος. οὗτός ἐστιν ὁ πρῶτος ἄφθαρτος, ἀΐδιος, ἀγέννητος, ἀμερής, ἀνομοιότατος, ἡνίοχος παντὸς καλοῦ, ἀδωροδόκητος, ἀγαθῶν ἀγαθότατος, φρονίμων φρονιμώτατος. ἔστι δὲ καὶ πατὴρ εὐνομίας καὶ δικαιοσύνης, αὐτοδίδακτος, φυσικὸς, καὶ τέλειος, καὶ σοφὸς, καὶ ἱεροῦ φυσικοῦ μόνος εὑρετής. *id eſt.*

Sed Zoroaſtres quoque magus in libro ſacro, in quo res Perſicas collegit, hæc ad verbum ſcribit: Deus caput accipitris habet. is incorruptibilium primus eſt, ſempitern⁹, ingenit⁹, expers partiū, ſibi ipſi ſimilimus, bonorū omniū auriga, munera non expectans, optimus, prudētiſſimus, pater iuris, ſine doctrina iuſtitiam perdoctus, natura perfectus, ſapiens, ſacræ naturæ vnicus inuentor.

aa vj

MAGORVM QVI A ZOROASTRE PRODIERE ORACVLA.

Exquire animæ viam, vnde aut qua ratione, vbi corpori inſeruieris, eãdem rurſus in locum à quo fluxiſti extolles, ſacro ſermoni opus adiungens.

Neque deorſum vergas: præcipitium in terra ſubiacet, trahens te de limine habente ſeptem meatus, ſubter quod horrendi fati ſedes eſt.

Tuum enim vas beſtiæ terræ incolent.

Tu porro noli fato dare incrementum: neque enim à præfectura ſummi Dei imperfectum quid procedit.

At vero animus paternus voluntatem illius *animæ* non admittit, donec exierit ab obliuione, & verbum dixerit, memoria tenens ſanctum paternum ſymbolum.

Properandũ tibi eſt ad lumen & ſplẽdo-

ΜΑΓΙΚΑ ΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥ ΖΩΡΟΑΣΤΡΟΥ ΜΑΓΩΝ.

Δίζεο σὺ ψυχῆς ὀχετόν, ὅθεν, ἢ τίνι τάξει, (ης,
Σώματι θητεύσας, ἐπὶ τάξιν ἀφ' ἧς ἐρρύ-
Αὖθις ἀναστήσεις, ἱερῷ λόγῳ ἔργον ἑνώσας.
Μὴ δὲ κάτω νεύσῃς· κρημνὸς κατὰ γῆς ὑπόκειται,
Ἑπταπόρου σύρων κατὰ βαθμίδος, ἣν ὑπὸ,
Ἀνάγκης θρόνος ἐστί. (δεινῆς
Σὸν γὰρ ἀγγεῖον θῆρες χθονὸς οἰκήσουσιν.
Μὴ σύ γ' αὔξανε τὴν εἱμαρμένην·
Οὐ γὰρ ἀπὸ πατρικῆς ἀρχῆς ἀτελές τι τρο-
χάζει. (νοῦς,
Ἀλλ' οὐκ εἰσδέχεται κείνης τὸ θέλειν πατρικὸς
Μέχρις ἂν ἐξέλθῃ λήθης, καὶ ῥῆμα λαλήσῃ
Μνήμην ἐνθεμένη πατρικοῦ συνθήμα-
τος ἁγνοῦ.
Χρή σε σπεύδειν πρὸς τὸ φάος, καὶ πρὸς
πατρὸς αὐγάς,

Ενθεν ἐπέμφθη σοι ψυχὴ πολὺν ἑσσαμέ-
νη νοῦν.

Αὐτοῖς δὲ χθὼν κατοδύρεται ἐς τέκνα μέχρις.

Ψυχῆς ἐξωστῆρες ἀνάπνοοι εὔλυτοί εἰσιν.

Λαιῆς ἐν λαγόσιν κοίτης, ἀρετῆς πέλε πηγή,
Ενδον ὅλη μίμνουσα, τὸ παρθένον οὐ προϊεῖσα.

Ψυχὴ ἡ μερόπων θεὸν ἄγξει πως ἐς ἑαυτὴν,
Οὐδὲν θνητὸν ἔχουσα, ὅλη θεόθεν μεμέθυσται·
Αρμονίαν αὐχεῖ γάρ, ὑφ᾽ ἧ πέλε σῶμα
βρότειον.

Οττι ψυχὴ πῦρ δυνάμει πατρὸς οὖσα φαεινόν,
Αθάνατός τε μένει, καὶ ζωῆς δεσπότις ἐστί,
Καὶ ἴσχει κόσμου πολλὰ πληρώματα (κόλπων.

Ζήτησον παράδεισον.

Μὴ πνεῦμα μολύνῃς, μὴ δὲ βαθύνῃς τὸ
ἐπίπεδον.

ἔστι καὶ εἰδώλῳ μερὶς εἰς τόπον ἀμφιφάοντα.

Μὴ δὲ τὸ τῆς ὕλης σκύβαλον κρημνῷ καταλεί- (ψῃς.

Μὴ ἐξάξῃς, ἵνα μὴ ἐξιοῦσα ἔχῃ τι.

Εκτείνας πύρινον νοῦν

rem patris, vnde missa est anima, multam complexa mentem.

Ipsos terra deflet vsque ad filios.

Expulsores animæ, respirare facientes, sunt solubiles.

Sinistris in ilibus cubilis, vis virtutis intus est, intus tota manens, virginitatem non proiiciens.

Anima hominum deum vehementer ad seipsam coniunget, nihil mortale habens, tota diuinitus inebriata est: harmoniam enim iactat, in qua est humanum corpus.

Quoniam anima ignis est lucidus potestate Patris, manet immortalis, & vitæ est domina: & quoniã habet multas cõsummationes sinuũ mundi, quærito paradisum.

Ne spiritum conspurces, neve illum planum & æquabilem in profundum deprimas.

Est & simulacro animæ pars in loco vndique fulgenti & perspicuo.

Neque materiæ crassamentum in præcipitio deseras.

Ne educas animam, ne exiens *e corpore* habeat aliquid *periculi*.

Si extenderis igneam mentem ad opus cul-

tus diuini, fluxum etiam corpus tueberis.

Certe ex finibus terræ prodeunt canes terrestres, nunquam demonstrantes verum signum homini mortali.

Naturalis ratio suadet esse dæmonas sanctos, etiam malæ materiæ germina frugi ac bona.

Vltrices furiæ homines constringunt.

Animæ profunditas immortalis imperet: oculos vero prorsus totos expande sursum versus,

O homo machinamentum naturæ confidentissimæ.

Si sæpius mihi loquutus fueris, prorsus videbis memorabilem. neque enim cœlestis, curuaque & deuexa apparet tunc tibi moles. stellæ non splendent, lunæ lumen tectum est, terra non stat, videntur vero omnia esse fulmina.

Ne vocaueris imaginem naturæ ipsius Dei per se conspicuam.

Ἔργον ἐπ' εὐσεβίης, ῥευστὸν καὶ σῶμα σαώσεις.
Ἐκ δὴ ἄρα κόλπων γαίης θρώσκουσ' οὔποτ' ἀληθὲς
Σῆμα βροτῷ ἀνδρὶ χθόνιοι κύνες δεικνύουσιν.
Ἡ φύσις πείθει εἶναι τοὺς δαίμονας ἁγνούς,
Καὶ τὰ κακῆς ὕλης βλαστήματα χρηστὰ καὶ ἐσθλά.
Αἱ ποιναὶ μερόπων ἄγκτειραι.
Ἡγείσθω ψυχῆς βάθος ἄμβροτον· ὄμματα
Πάντ' ἐκπέτασον ἄνω· (δ' ἄρδην
Ὦ τλημολάτης φύσεως ἄνθρωπε τέχνασμα.
Πολλάκις ἢν λέξῃς μοι, ἀθρήσεις πάντῃ λεκτόν·
Οὔτε γὰρ οὐράνιος κυρτὸς τότε φαίνεται ὄγκος·
Ἀστέρες οὐ λάμπουσι, τὸ μήνης φῶς κεκάλυπται,
Χθὼν οὐχ ἕστηκε, βλέπεται δὲ τὰ πάντα κεραυνοί.
Μὴ φύσεως καλέσῃς αὔτοπτον ἄγαλμα.

Πάντοθεν ἀπλάστῳ ψυχῇ, πυρὸς ἡνία τείνον.
Ἡνίκα μὲν βλέψῃς μορφῆς ἄτερ εὐίερον πῦρ
Λαμπόμενον σκιρτηδὸν ὅλου κατὰ βένθεα
Κλῦθι πυρὸς τὴν φωνήν. (κόσμου,
Σύμβολα πατρικὸς νόος ἐνέσπειρε ταῖς
ψυχαῖς.
Μάνθανε τὸ νοητὸν, ἐπεὶ νόου ἔξω ὑπάρχει.
Ἔστι δέ τι νοητὸν, ὃ χρή σε νοεῖν νόου ἄνθει.
Εἰσὶν πάντα πυρὸς ἑνὸς ἐκγεγαῶτα·
Πάντα γὰρ ἐξετέλεσσε πατὴρ, καὶ νῷ παρέδωκε
Δευτέρῳ, ὃν πρῶτον κλήζεται ἔθνεα ἀνδρῶν.
Νοούμεναι ἴυγγες πατρόθεν νοέουσι καὶ αὐταὶ,
Βουλαῖς ἀφθέγκτοισι κινούμεναι ὥστε
νοῆσαι.
Ω πῶς κόσμος ἔχει νοεροὺς ἀνοχῆας ἀκαμ-
Ἑαυτὸν ὁ πατὴρ ἥρπασεν· (πεῖς.
Οὐδ᾽ ἐν ἑῇ δυνάμει νοερᾷ κλείσας ἴδι-
ον πῦρ.
Πατὴρ οὐ φόβον ἐνθρώσκει, πειθὼ δ᾽ ἐπι-
χεύει.

ΠΛΗΘΩ-

Vndiq; ſimplici animo tende habenas ignis.
Cum videris abſque forma ſacrum ignem micantem ſaltando per profunda totius mundi, audi ignis ſonitum.
Mens ipſius Dei indidit animis hominum ſigna paterna.
Percipe id quod poteſt intellectu percipi: nam eſt extra mentem.
Eſt ſane quiddam intelligentia perceptibile, quod oportet te intelligere flore mentis.
Omnia ſunt producta ex vno igne: quippe cum omnia Pater perfecerit, & mēti tradiderit ſecundæ, quam primam vocant nationes hominum.
Species quæ mente percipiuntur paterna mente perceptæ & ipſæ intelligunt, conſiliis tacitis motæ vt intelligant.
O quomodo mundus hic habet rectores vi intelligendi prędit os qui non flectuntur!
Seipſum ſummus parens Deus a reliquis omnibus ſubduxit. neque in ſua potentia intellectili ignem ſuum incluſit.
Pater non metum immittit, ſed obſequium infundit.

PLETHONIS EXPOSITIO EORVM QVÆ VIDENTVR OBSCVRIORA IN HIS oraculis.

Exquire animæ viam.] *Magi qui Zoroastrem sectantur, censent, vt & alij multi, animam humanam immortalem de alto descendere, mortali huic corpori inseruituram, hoc est ad aliquod tempus operam suam ipsi accommodaturam, & ipsum viuum effecturam ornaturamque pro virili parte; mox eandem hinc retro vnde profecta est sese recipere. Cum autē plures sint ibi sedes animæ, & alia quidem circumlucens, vndique tenebrosa alia, nōnullæ quæ sunt inter illas mediæ, partim lucis, partim tenebrarum participes; ab ea certe quæ omnino lucida est, animam in hoc corpus delapsam, si bene operam suam corpori accommodauerit, in eundem rursus locum recurrere: sin male, in sedes hac deteriores hinc se recipere, pro ratione eorum quæ in vita fecerit. Ad hæc igitur dicit oraculum,* Exquire tu animæ meatum, *id est viam quam tibi anima fluxit*: vnde aut qua ratione, *vitæ nimirum*: huic corpori opera nauata, in eundem locum a quo defluxisti, excitabis,

eundem

ΠΛΗΘΩΝΟΣ ΔΙΑΣΑΦΗΣΙΣ ΤΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ λογίοις τούτοις ἀσαφέστερον εἰρημένων.

Δίζεο σὺ ψυχῆς ὀχετόν.] Οἱ ἀπὸ Ζωροάστρου μάγοι νομίζουσιν, ὥσπερ καὶ ἄλλοι συχνοί, τὴν ψυχὴν τὴν ἀνθρωπίνην, ἀθάνατον οὖσαν, ἄνωθέν τε κατιέναι, τῷ θνητῷ τῷδε σώματι θητεύσουσαν, ἤτοι ἐπί τινα χρόνον ἐργασομένην αὐτῷ, καὶ ζωώσουσάν τε καὶ κοσμήσουσαν ἐκ τῶν δυνατῶν, καὶ αὖθις ἐνθένδε ἐκεῖσε ἀποχωρεῖν. πλειόνων δ᾽ ἐκεῖ ὄντων τῇ ψυχῇ χώρων, καὶ τοῦ μὲν ἀμφιφαοῦς, τοῦ δ᾽ ἀμφικνεφοῦς, τῶν δέ τινων μεταξὺ τούτων, ἐπερεβφαῶν τε δὴ καὶ ἐπερεβκνεφῶν ἀπό γε τοῦ ἀμφιφαοῦς ποτὲ ἐς τόδε τὸ σῶμα κατερρυηκυῖαν τὴν ψυχήν, καλῶς μὲν θητεύσασαν, ἐς τὸν αὐτὸν χῶρον αὖθις ἀναβαίνειν· μὴ καλῶς δέ, ἐς τὰ τούτου χείρους ἐνθένδεν ἀποχωρεῖν, κατὰ λόγον τὸν αὐτῇ βεβιωμένον. πρὸς οὖν ταῦτα λέγει τὸ λόγιον, ζήτει σὺ τὸν τῆς ψυχῆς ὀχετόν, ἤτοι τὴν ὁδόν, ἣν σοι ἡ ψυχὴ ἐρρύη ὅθεν, ἢ τίνι τάξει, τοῦ βίου δηλαδὴ τῷδε τῷ σώματι θητεύσας, αὖθις ἐπὶ τὴν αὐτὴν τάξιν, ἀφ᾽ ἧς ἐρρύης, ἀ-

ναστήσεις, τὸν αὐτὸν δηλαδὴ ὀχετὸν τῆς ψυχῆς, ἑνώσας τῷ ἱερῷ λόγῳ καὶ ἔργῳ. ἱερὸν μὲν οὖν λόγον τὸν περὶ τῆς θεοσεβείας φησίν· ἔργον δὲ τὴν τελετήν. λέγει οὖν τὸ λόγιον, ὅτι πρὸς τῷ περὶ τῆς θεοσεβείας λόγῳ, καὶ τῇ τελετῇ χρῶ, πρὸς τὴν τῆς ψυχῆς ταύτην ἀναγωγήν.

Μὴ δὲ κάτω νεύσῃς.] Κρημνὸν τὴν εἰς φθορὰν φησι καὶ κακίαν καὶ κακοδαιμονίαν ὑποφοράν· γῆν δὲ τὸ γεῶδες καὶ θνητὸν σῶμα. γῇ μὲν γὰρ καὶ χθονὶ τὴν θνητὴν φύσιν· πυρὶ δὲ τὴν θείαν, τὰ λόγια ταῦτα ὡς τὰ πολλὰ σημαίνει. ἑπτάπορον δὲ βαθμίδα φησὶ τὴν ἐκ τῶν πλανήτων εἱμαρμένην, ὑφ' ἣν καὶ δεινήν τινα ἱδρῦσθαι καὶ ἀπαράτρεπτον ἀνάγκην. λέγει οὖν τὸ λόγιον, μὴ κάτω πρὸς τὸ θνητὸν δὴ σῶμα ἀποκλίνῃς, ὃ τῇ ἀπὸ τῶν πλανήτων μόνῃ ὡς τὰ πολλὰ ὑποπίπτον εἱμαρμένῃ, τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν μᾶλλόν ἐστι. κακοδαιμονήσεις γάρ, ἢν πρὸς τοῦτο ὅλως ἀποκλίνῃς, ἀτυχῶν, καὶ τῆς βουλήσεως ὑπὸ τῆς ἐς αὐτὸ περιφερομένης ἀνάγκης ἑκάστοτε ἐκπίπτων.

Σὸν γὰρ ἄγγος] Τὸ τῆς σῆς ἄγγος ψυχῆς, τὸ θνητὸν δὴ τοῦτο σῶμα, ὗλαι καὶ κνώδαλα οἰκήσουσιν.

eundem videlicet animæ ductum, coniungens & opus sacris verbis. Sacrosanctũ igitur verbum hoc loco intelligit, quod fit de pietate: opus vero, sacrificium. Dicit itaque oraculum, ad hanc animi erectionem vtendum esse vna cum sermone qui fit de cultudiuino, etiam sacris mysterijs.

Neque deorsum vergas.] *Præcipitium vocat eam delationem quæ fit in corruptionem, vitiũ & miseriam: terram vero, terrenum & mortale corpus. Per terram enim siue tellurem, mortalem naturam intelligit, sicut & per ignem vbique hæc oracula diuinam significant. At vero locum septem meatibus præditum vocant fatum ex planetis pendens, subter quod horrendam quandam sitam esse & immutabilem necessitatẽ. Quare monet oraculum, ne deorsum ad caducum corpus teipsum declines, quod cum frequenter subiaceat soli fato prouenienti a septem planetis, ijs ascribi commode potest, quæ nostro arbitratui subdita sunt. Et certe quidem futurus es infelix, si ad hoc corpus totus delabaris, aduersa vtens fortuna, assidueque excidens optatis propter destinatam ipsi corpori necessitatem.*

Tuum enim vas.] *Animæ tuæ vas, hoc est caducum vtique hoc corpus, vermes & omnis generis viles bestiæ habitabunt.*

Ne fatum augeas] *Ne nitaris tuum fatum amplificare, hoc est maius efficere quam quod tibi traditum est: neque enim poteris.*

Neq; enim a præfectura summi Dei] *Neque enim a paterno, hoc est summi Dei imperio, procedit quidpiam imperfectum, vt tu etiam ipse possis id consummare: illinc quippe perfecta omnia prodire vel inde colligere licet, quod tendant & spectent ad vniuersi perfectionem.*

At vero non admittit] *Paternus animus, alter videlicet Deus, animaque item sedulus opifex, voluntatem illius non admittit vsque dum excusserit obliuionem quam ex huius corporis nexu contraxit: edideritque aliquod verbum, complexave animo fuerit quendam sermonem, cum memoria paterni diuini symboli cõiunctum. Hoc autem esse dicendum est honestæ consectationis præceptum, cuius memorem animam, hoc modo iam etiam suo opifici maxime probari.*

Properandum tibi est] *Lumen splendorque Patris locus is est animæ qui collustratus circumfususque splendore habetur, vnde anima plurima mente induta, huc est demissa. Quare ad ipsum lumen properare rursus oportet.*

Ipsos terra deflet] *Qui ad illud ipsum lumen,*

vnde

Μὴ σύ γ' αὔξανε.] Μὴ σὺ πειρῶ αὔξειν τὴν σὴν εἱμαρμένην, ἤτοι μείζω ποιεῖν τῆς δεδομένης· οὐ γὰρ οἷός τ' ἔσῃ δηλαδή.

Οὐ γὰρ ἀπὸ πατρικῆς.] Οὐ γὰρ ἀπὸ πατρικῆς ἀρχῆς, τῆς τοῦ αἰωνιωτάτου δηλαδὴ θεοῦ, χωρεῖ τι ἀτελές, δηλαδὴ ὥστ' ἄν σε καὶ δύνασθαι αὐτὸ τελειοῦν· ἐκεῖθεν γὰρ τέλεια ἅπαντ' ἂν χωρεῖν, τῷ πρὸς τὴν τελειότητα τείνειν τὴν τοῦ ὅλου.

Ἀλλ' οὐκ εἰσδέχεται κείνης) Ὁ πατρικὸς νοῦς, ὁ δεύτερος δηλαδὴ θεός, καὶ τῆς ψυχῆς προσεχὴς δημιουργός· οὐκ εἰσδέχεται ἐκείνης τὴν θέλησιν, μέχρις ἂν ἐξέλθῃ τῆς λήθης, ἣν ἐκ τῆς πρὸς τόδε τὸ σῶμα ἐπιπλοκῆς ἔπαθεν· καὶ λαλήσῃ τι ῥῆμα, ἤτοι λόγον φρονήσῃ τινά, μνήμης ἐχόμενον τοῦ πατρικοῦ θείου συνθήματος· τοῦτο δ' ἐστὶ τὴν τῆς τοῦ καλοῦ διώξεως ἐντολήν, ἧς τὴν ψυχὴν ἀναμνησθεῖσαν οὕτως ἤδη καὶ τῷ ἑαυτῆς δημιουργῷ μάλιστα ἀρέσκειν.

Χρή σε σπεύδειν) Φῶς καὶ αὐγὰς πατρὸς τῇ ψυχῇ, τὸν ἀμφιφανῆ ἐστὶ αὐτῆς χῶρον, ἔνθεν τὴν ψυχὴν τὸν πολὺν νοῦν περιβεβλημένην, ἐνταῦθα καταπεμφθῆναι. πρὸς οὖν τὸ αὐτὸ φῶς χρῆναι αὖθις σπεύδειν.

Αὐτοῖς δὲ χθὼν κατοδύρεται] Τοὺς γὰρ μὴ πρὸς τὸ

αὐτὸ φῶς, ὅθεν αὖθις ἐπέμφθη ἡ ψυχὴ, σπεύδοντας αὖθις, ἡ χθὼν, ἤτοι ἡ θνητὴ φύσις, κατοδύρεται, ὅτι πεμφθέντες ἐφ' ᾧ καὶ αὐτὴν κοσμῆσαι. οἱ δὲ πρὸς τὸ μὴ καὶ αὐτὴν κοσμῆσαι, καὶ ἑαυτοὺς ᾔσχυντο, μετὰ θηρωδῶς βεβιωκότες· παραπολαύειν δὲ δὴ καὶ τὰ τέκνα τῆς τῶν γονέων κακίας, πονηρᾶς ἀγωγῆς τῆς ὑπ' αὐτῶν τυγχάνοντα.

Ψυχῆς ἐξωστῆρες] Οἱ τὴν ψυχὴν ἐξωθοῦντες λόγοι, ἐκ τῆς κακίας δηλαδὴ, καὶ οὕτω δὴ ἀναπνεῖν διδόντες, εὔλυτοί εἰσιν, ἤτοι οὐ χαλεπῶς τῆς τέως ἐπεχούσης αὐτοὺς λήθης ἀπολυόμενοι.

Λαιῆς ἐν λαγόσιν κοίτης] Ἐν ταῖς λαγόσι τῆς σῆς λαιᾶς κοίτης, ὑπάρχει ἡ τῆς ἀρετῆς πηγὴ, ἤτοι ἡ δύναμις αὐτῆς· ἔνδον τε ὅλη μένουσα, καὶ οὔ ποτε τὸ παρθένον, ἤτοι τὸ ἀπαθὲς ἑαυτῆς ἀποβάλλουσα· ἀπαθῆ γὰρ καὶ ἀναπόβλητον ἐν ἡμῖν τὴν τῆς ἀρετῆς ἀεὶ δύναμιν ὑπάρχειν, κἂν ἡ ἐνέργεια αὐτῆς ἀποβλητὴ ᾖ. ἐν λαιοῖς δὲ τὴν τῆς ἀρετῆς φησὶν ὑπάρχειν δύναμιν· διὰ τὸ ἐν δεξιοῖς τὴν ἐνέργειαν αὐτῆς βούλεσθαι τετάχθαι· κοίτην δ' εἶναι ἡμῶν τῆς ψυχῆς, τὴν ταῖς διαφόροις αὐτῆς ἕξεσιν ὑποκειμένην χώραν.

Ψυχὴ ἡ μερόπων] Ἡ ψυχὴ ἡ ἀνθρωπίνη θεόν πως ἐς ἑαυτὴν ἄγξει, ἤτοι ἰσχυρῶς ἑνώσει, τῷ ἑαυτῆς δηλαδὴ προσ-

ἐχῆ

vnde ipsis missa est anima, rursus non properant, hos terra, id est mortalis natura deflet, quod cum in hoc nati essent vt hanc etiam exornarent, non solum ipsam non exornarunt, sed sibi quoque ipsis notam consciuerunt vitæ per nequitiam transactæ. immo parentum improbitas etiam ad liberos transfunditur, si praua educatione ab illis fuerit seducti.

Expulsores animæ] *Rationes quæ animum expellunt, scilicet a flagitijs, eumque respirare sinunt, sunt solubiles, & obliuio quæ eas detinet, facile eximi potest.*

Sinistris in ilibus cubilis] *In latere sinistri tui cubilis inest fons virtutis, id est potentia eius, intus quidem tota manens, nec vnquam virginitatem, siue naturam ipsam affectus & corruptionis nesciam abijciens. est enim in nobis semper affectus expers nullaque ratione excutienda virtutis potentia, etiamsi eius actio desinere potest & interrumpi. In sinistris porro partibus virtutis inest potentia, quod eius functiones dextræ parti contribuuntur. Cubile autem animæ nostræ sedes est, quæ diuersis ipsius habitibus subiacet.*

Anima hominum] *Anima humana Deum ad seipsam quodammodo stringet, arctissimeque coniunget, sui videlicet assiduum vindicem & as-*

ſertorem, ei ſe pro viribus aſsimilando; nihil habens in ſe mortale: tota diuinitus inebriata eſt, hoc eſt diuinis cœleſtibusque bonis cumulatiſsime prædita. Et ſi enim mortali iſto vincta eſt corpore, de iſta tamen harmonia, hoc eſt vnione, in qua humanum ineſt corpus, gloriatur, id eſt pudore non ſuffunditur, ſed nonnihil magnifice de ſe ſentit, tã-quam ipſa toti vniuerſo ſe talem exhibens in cauſa ſit, vt mortalibus cum immortalibus in homine cõ-iunctis, hoc modo etiam vniuerſum ad vnam quã-dam harmoniam adornetur.

Quoniam anima ignis eſt) *Patris potentiã, & ipſius potentiam vi intelligendi præditam, & mentem paternam, eundem alterum Deũ hæc oracula vbique vocant longe omnium principem, nimirũ a patre & ſummo Deo progreſſum. Hoc porro oraculo monemur, illa ipſa patris potẽtia ſtudioſe animam procreatam, eandemque ignem eſſe lucidum, hoc eſt diuinam quandam eſſentiam, intelligendi facultate donatam, ac proinde ipſam immortalem permanere propter diuinitatem ſubſtantiæ: ad hæc & ſuæ ipſius vitæ eandẽ eſſe arbitrã, quam obtineat nulla æui diuturnitate conſummandam. Quæ enim eripi nobis poſſunt, horum qua ratione domini eſſe poſsimus, cum vſus quidam eorum nobis tan-*

εχῇ προεστάτην, τῇ πρὸς αὐτὸν κατὰ δύναμιν ὁμοιώσει· οὐδὲν ἔχουσα καθ' ἑαυτὴν θνητόν· ὅλη θεόθεν μεμέθυσται, ἤτοι πεπλήρωται τῶν θείων καλῶν. Εἰ γὰρ καὶ τῷ θνητῷ τῷδε ἐνδέδεται, ἀλλὰ καὶ οὕτω τὴν ἁρμονίαν, ἤτοι τὴν ἕνωσιν, ὑφ' ἧς τὸ βρότειον ὑπάρχει σῶμα, αὔχει, ἤτοι οὐκ αἰσχύνεται, ἀλλὰ καὶ φρονεῖ τι ἐφ' αὐτῇ· ὡς ἂν αὐτὴ οὖσα ἡ τὴν τοιαύτην τῷ παντὶ λειτουργοῦσα, ὥστε τῶν θνητῶν τοῖς ἀθανάτοις ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἑνουμένων, οὕτω καὶ τὸ πᾶν ἐς μίαν τινὰ ἁρμονίαν συγκροτεῖσθαι.

Ὅτι ψυχὴ πῦρ) Πατρὸς δύναμιν, καὶ δύναμιν αὐτοῦ νοερὰν, καὶ νοῦ πατρικὸν, τὸν αὐτὸν δεύτερον θεὸν, τὰ λόγια ταῦτα πανταχοῦ καλεῖ· πρώτιστον τῶν ἄλλων πάντων ἐκ τοῦ πατρὸς καὶ ἀνωτάτω θεοῦ προεληλυθότα. λέγει οὖν, ὅτι τοῦ πατρὸς ταύτῃ τῇ δυνάμει προσεχῶς δηλαδὴ, δεδημιουργημένη ἡ ψυχὴ πῦρ οὖσα φαεινὸν, ἤτοι θεία τις οὐσία καὶ νοερὰ, μένει τε ἀθάνατος διὰ τὴν θεότητα τῆς οὐσίας, καὶ δεσπότις ἐστὶ ζωῆς, δηλαδὴ τῆς ἑαυτῆς, ἅτε οὐκ ἀπόβλητον ἔχουσα τὸ ζῆν. ἃ μὲν γὰρ ἂν ἀπόβλητα ἔχοιμεν, τούτων οὐδ' ἂν δεσπόται που εἴημεν, χρῆσις δ' ἂν τις

μόνη ἡμῖν διδοῖτο αὐτῆς· ἃ δ᾽ αὖ μὴ ἀποβλητὰ, κἂν διασῶται τούτων εἴημεν. καὶ ἴσχει δὴ ἡ ψυχὴ, κατὰ τὴν ἑαυτῆς δηλονότι ἀϊδιότητα, πολλὰ πληρώματα τῶν τοῦ κόσμου κόλπων, ἤτοι τῶν διαφόρων ἑαυτῆς ἐν τῷ κόσμῳ χώρων, ὧν πρὸς λόγον τῶν τῇδε αὐτῇ βεβιωμένων ἑκάστοτε τυγχάνει.

Ζήτησον παράδεισον.] Τὸν ἀμφιφανῆ τῆς ψυχῆς χῶρον.

Μὴ πνεῦμα μολύνῃς] Οἵ περί τε Πυθαγόραν καὶ Πλάτωνα σοφοὶ τὴν ψυχὴν οὐ πάντη τινὰ χωριστὴν οὐσίαν παντὸς σώματος νομίζουσιν, οὐ μὴν δὴ, οὐδ᾽ αὖ πάντη ἀχώριστον· ἀλλὰ τῇ μὲν χωριστὴν, τῇ δ᾽ ἀχώριστον· τῇ μὲν δυνάμει δήπου ἀεὶ χωριστὴν, τῷ δ᾽ ἔργῳ ἀεὶ ἀχώριστον τιθέμενοι. τριττὸν γὰρ οὖν τὸ σύμπαν εἰδῶν τίθενται γένος, ὃ μὲν πάντη χωριστὸν ὕλης, τοὺς νοῦς δὴ τοὺς ὑπερουρανίους· ὃ δ᾽ ἀχώριστον πάντη, οὐ τήν γε οὐσίαν καθ᾽ ἑαυτὴν ὑφεστηκυῖαν ἔχον, ἀλλὰ τῆς ὕλης δὴ ἐξηρτημένην, κἀκείνης ὑπὸ τῆς φύσεως σκεδαστῆς λυομένης ποτὲ συσκεδαννύμενόν τε καὶ ἀπολλύμενον· καὶ τοῦτ᾽ ἔστι τὸ ἄλογον δὴ εἶδος σύμπαν· τρίτον δὲ μεταξὺ τούτων εἶδος, τὸ τῆς ψυχῆς τίθενται τῆς λογικῆς· τῶν μὲν νοῶν τῶν ὑπερουρανίων διαφέρουσαν τῷ ἀεὶ ὕλῃ συνεῖναι· τοῦ δ᾽ ἀλόγου εἴδους

bis tantum conceſſus ſit? Quæ vero nobis eripi non poſſunt, etiam domini horum ſumus. anima vero compluria orbis ſupplementa poßidet, iuxta ſuam æternitatem, id eſt diuerſa in orbe loca, quæ pro ratione anteactæ vitæ aßidue ſortitur.

Quærito paradiſum) *Locum animæ ſplendore vndique obſeptum.*

Ne ſpiritum conſpurces) *Pythagorici & Platonici animam vt non vſquequaque ab omni corpore ſeparatam haberi, ſic nec prorſus inſeparabilem ſubſtantiam exiſtimarunt: ſed partim ſeparabilem, partim inſeparabilem, potentia certe ſemper ſeparabilem, actu vero inſeparabilem ſemper eam fecere. Iidem enim ponunt tria formarum genera, vnum quod penitus a materia ſecernatur, eiuſmodi ſunt mentes illæ ſupercœleſtes: alterum quod a materia abiungi non poßit, ſubſtantiam per ſe ſubſiſtētem nō habens, ſed a materia pendentem, cum qua & ipſa ob naturam mutationi obnoxiam aliquando diſſoluta, hoc genus animæ pariter diſſoluatur & pereat; & hoc genus totum rationis eſſe expers aſſerunt. Inter iſta, mediam locāt animam ratione præditam, a mentibus quidem ſupercœleſtibus eo interſtitio diuerſam, quod perpetuo agglutinata ſit materiæ: ab irrationali vero ge-*

nere, quod hæc ipsa materiæ non coniungatur, sed vice versa, materiam sibi adiunctam habeat, propriæ substantiæ & per se potentia subsistentis particeps, itemque impartilis, itidem ut mentes illæ supercœlestes, quibus etiamnum ipsis confinia quadamtenus opera edat, iisdem quibus & illæ, studiis occupata, omnium rerũ scilicet quæ in natura sunt, etiam ad supremum usque deum, cognitione & cõtemplatione: & propterea corruptioni non obnoxiam: animam vero quæ huiusmodi sit, cum corpore æthereo tanquam vehiculo perpetuo versari, quod illa continuo attactu ad consortium quoque immortalitatis asciscat, inanime quidẽ omnino suapte natura, sed ab anima tamen irrationabili altero animæ genere donatum (quod quidem sapientes idolum animæ rationalis nuncupant) imaginãdi vi præditũ & sensu, quod & ipsum totum per totum videat, audiat, omni deniq; sensu vigeat, & cæteris huiusmodi animæ facultatibus brutis vtatur. Ita per potissimã huius corporis vim imaginãdi, animam rationalẽ cum toto tali corpore iugiter esse contendunt: per tale vero corpus cum hoc mortali quandoque humanam animam copulari, toto illo cum toto fœtus in vtero contenti spiritu viuifico ob cognationem quandam implicato, cum id etiam

spiritus

εἴδους, τῷ μὴ αὐτὴν τῆς ὕλης ἐξῆφθαι, ἀλλὰ τοὐναντίον, τὴν ὕλην ἑαυτῆς ἂν ἔχειν ἐξημμένην, οὐσίαν αὐτὴν ἰδίαν ἑαυτῆς καὶ καθ' ἑαυτὴν τῇ γε δυνάμει ἔχουσαν ὑφεστηκυῖαν, ἀμερῆ τε καὶ αὐτὴν κατὰ τοὺς νοῦς τοὺς ὑπερουρανίους, οἷς καὶ συγγενῆ πῶς τὰ ἔργα ἀποδίδωσι, τὴν αὐτὴν, ὥσπερ κἀκεῖνοι, ἐφαπτομένη καὶ αὐτὴ, τῆς τῶν ὄντων δὴ γνώσεως καὶ θεωρίας, ἄχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀνωτάτω θεοῦ· καὶ διὰ τοῦτο ἀνώλεθρον· τοιοῦτον [illegible] εἶδος οὖσαν τὴν ψυχὴν, σώματι ἀεὶ συνεῖναι αἰθερείῳ, οἷον ὀχήματι ἑαυτῆς, συναπαθανατίζουσαν καὶ αὐτὸ τῇ προσεχεῖ ἐπαφῇ, εἶναι δ' οὐδὲ τὸ τοιοῦτον αὐτῆς ὄχημα, ἄψυχον καθ' αὐτὸ, ἀλλ' ἐψυχῶσθαι καὶ αὐτὸ, τῷ ἑτέρῳ τε καὶ ψυχῆς ἀλόγῳ εἴδει (ὃ δὴ ψυχῆς λογικῆς εἴδωλον οἱ σοφοὶ καλοῦσι) φαντασίᾳ τε δὴ κεκοσμημένον καὶ αἰσθήσει, ὅλῳ δι' ὅλου ὁρῶντί τε καὶ ἀκούοντι, καὶ πᾶσαν αἴσθησιν αἰσθανομένῳ, καὶ ταῖς ἄλλαις ταῖς τοιαύταις ἑπομέναις ψυχῆς δυνάμεσιν ἀλόγοις. διὰ μὲν οὖν τῆς κρατίστης τοῦ τοιούτου σώματος δυνάμεως φαντασίας, τὴν ψυχὴν τὴν λογικὴν ὅλῳ τῷ τοιούτῳ ἀεὶ συνεῖναι σώματι· διὰ δὲ τοῦ τοιούτου σώματος τῷ δέ ποτε τῷ θνητῷ τῷ γε ἀνθρωπίνῳ συγγίγνεσθαι, ὅλου ὅλῳ τῷ τοῦ ἐμβρύου ζωτικῷ πνεύματι διὰ συμφυΐαί τινα ἐπιπλεκομένου, ἅτε πνεύματός τινος καὶ

αὐτοῦ ὄντος· τάς γε μὴν δαιμονίας ψυχὰς τῇ μὲν ἄλλῃ οὐ πολλῷ τῶν αἰθερίων διαφέρειν, γυναιοτέρας δὲ ὅμως οὔσας αὐτάς τε καὶ γυναιοτέροις ὀχήμασι χρωμένας, ἀμίκτους τῇ γε θνητῇ εἶναι φύσει· τὰς δὲ τῶν ἄστρων πολὺ ἔτι καὶ αὐτῶν τῶν γε δαιμονίων κρείττους οὔσας, κρείττοσι καὶ ὀχήμασι χρῆσθαι, τοῖς οὕτω διὰ μέγεθος δραστικῆς δυνάμεως λαμπροῖς τούτοις σώμασι. ταύταις δὴ περὶ ψυχῆς ταῖς δόξαις καὶ οἱ ἀπὸ Ζωροάστρου οὗτοι μάγοι φαίνονται ἔτι πρότερον χρώμενοι. τὸ τοιοῦτον οὖν τῆς ψυχῆς πνεῦμα μὴ μολύνῃς φησὶ τὸ λόγιον, μὴ δὲ βαθύνῃς ἐπίπεδον ὄν· ἐπίπεδον αὐτὸ καλοῦν, οὐχ ὡς οὐ τριχῇ διαστατὸν (σῶμα γὰρ) ἀλλὰ τὴν ἄγαν αὐτοῦ λεπτότητα ἐμφαῖνον· ἐπίπεδον δ᾽ αὐτὸ καλεῖ. μὴ βαθύνειν οὖν αὐτὸ παρακελεύεται, ἤτοι μὴ παχύνειν, πλείονος ὕλης ἐν τῷ αὐτοῦ ὄγκῳ προσθήκῃ· παχύνεσθαι δὲ τὸ τοιοῦτον τῆς ψυχῆς πνεῦμα, τῇ πρὸς τὸ θνητὸν σῶμα αὐτῆς ἄγαν ἀποκλίσει.

Ἔστι καὶ εἰδώλῳ μερὶς] Εἴδωλον ψυχῆς καλεῖ, τὸ ἐχόμενον τοῦ λογικοῦ ἄλογον, ὃ τοῦ ὀχήματος αὐτῆς ἐξῆπται. λέγει οὖν, ὡς ἔστι καὶ τῷ τοιούτῳ εἰδώλῳ μερὶς εἰς τὸν ἀμφιφαῆ χῶρον· οὐ γὰρ ἀποτίθεσθαί ποτε τὴν ψυχὴν τὸ ἑαυτῆς προσεχὲς ὄχημα.

Μὴ δὲ τὸ τῆς ὕλης σκύβαλον] Ὕλης σκύβαλον,

τὸ θνητὸν

ſpiritus cuiuſdam rationem habeat. Diuinas porro animas non multum ab humanis differre, nobiliores tamen eſſe, & nobilioribus vti vehiculis: & præterea non miſceri naturæ corruptibili poſſe. Syderum vero animas ipſis quoque diuinis longe præſtantiores eſſe, præſtantioribus & vehiculis vti, quæ corpora ſint amplitudine facultatis actiuæ collucẽtia. Has de anima opiniones retro quoque Zoroaſtrici Magi videntur expreſsiſſe. Itaque monet oraculum ne talem animæ ſpiritum inquines, neque rem planam in profundum deprimas: (nam epipedon vocat, non quia triplici menſu non conſtet, corpus quippe eſt, ſed vt ſumma eius ſubtilitas exilitasve indicetur) neue craſſeſcere facias acceſsione amplioris materiæ in ipſa mole. Craſſum quippe fieri huiuſmodi ſpiritum animæ, ſi ad mortale corpus nimis declinet.

Eſt & ſimulacro pars) *Nominat ſimulacrũ eam animæ partem, quæ cum bruta ſit & rationis expers, cum parte rationali eſt coniuncta, ab ipſius vehiculo dependens. Dicit itaque eſſe tali vmbræ partem in ſede vndequaque lucida: neq; enim vnquam animam deponere ſuum ipſius ſibi adiunctum vehiculum.*

Neque materiæ craſſamentum) *Materiæ*

quisquilias mortale corpus appellat, adhortaturque ne illud ipsum male affectũ & neglectim segniter curemus, sed eius rationẽ habeamus dũ manet adhuc in hac vita, vt integra valetudine conseruetur, quantum fieri poßit, purumq; sit, & super cætera omnia cum animæ ornatu concordet.

Ne eduxeris) *Animam videlicet ex mortali corpore, vt ne quid cum migrarit, ipsi periculi creetur. Illud ipsum est, seipsam educere præter naturæ præscripta.*

Si extenderis igneam mentem) *Si mẽtem tuam diuinã ad pietatis opus erexeris, id est ad piũ & diuinum cultum, mortale istud corpus innoxium præstiteris & incolume.*

E finibus terræ) *Solent nonnunquam ijs qui initiantur sacris, apparere inter sacrificandum canina quædam spectra, specieque itidem alia prodigiose fœda. Hæc omnia ait oraculum terræ prodire ex finibus, hoc est ex terreno isto & mortali corpore, & ex congenitis ipsi brutis affectibus, nõdum a ratione abunde exornatis, & ea inania quidem esse spectra affectuũ animæ in initiato dominantiũ, nullamque naturæ solidam subsistentiã præferẽtia.*

Naturalis ratio suadet) *Natura siue naturalis ratio suadet genios sanctos, & adeo omnia*

quæcunque

ὁ θνητὸν σῶμα λέγει, καὶ παρακελεύεται μηδὲ τοῦτο εἰκῇ κακῶς περιάπτειν περιορᾶν, ἀλλὰ φροντίζειν τι καὶ περὶ αὐτοῦ, μένοντα ἔτι ἐν τῷδε τῷ βίῳ, ὅπως ὑγιαίνοι τε ἐκ τῶν δυνατῶν, καὶ καθαρὸν εἴη, καὶ τ᾽ ἄλλα τῷ τῆς ψυχῆς κόσμῳ συμφωνοῖ.

Μὴ ἐξάξῃς] Μὴ ἐξάξῃς, τὴν ψυχὴν δηλαδὴ τοῦ θνητοῦ σώματος, ἵνα μὴ ἐξιοῦσα ἔχῃ τι· αὐτὸ δὴ τοῦτο, ὃ παρὰ τοὺς φυσικοὺς θεσμοὺς ἑαυτὴν ἐξαγαγεῖν.

Εκτείνας πύρινον νοῦν] Εκτείνας τὸν σὸν θεῖον νοῦν, ἐπὶ ὃ τῆς εὐσεβείας ἔργον, ἤτοι τὴν εὐσεβῆ τελετὴν, καὶ ὃ θνητὸν σῶμα σώσεις, ὑγιεινότερον καὶ αὐτὸ διὰ τῆς τελετῆς ποιήσας.

Ἐκ δή ῥα κόλπων γαίης] Εἴωθε τοῖς πολλοῖς τῶν τελουμένων φαίνεσθαι κατὰ τὰς τελετὰς κυνώδη τινὰ καὶ ἄλλως ἀλλόκοτα τὰς μορφὰς φάσματα· ταῦτ᾽ οὖν φησὶ ὁ λόγιον, ἐκ τῶν τῆς γῆς ὁρμᾶσθαι κόλπων, δηλαδὴ τοῦ γεώδους τοῦδε καὶ θνητοῦ σώματος, καὶ τῶν τούτῳ συμφύτων παθῶν ἀλόγων, οὔπω ὑπὸ τοῦ λόγου ἱκανῶς κατακεκοσμημένων, εἴδωλα τῶν τοιούτων τῆς τοῦ τελουμένου ψυχῆς παθῶν, φαινόμενα ἀνυπόστατα, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ ἀληθὲς σημαίνοντα οὐδέν.

Η φύσις πείθει] Η φύσις, ἤτοι ὁ φυσικὸς λόγος, πείθει εἶναι τοὺς δαίμονας ἁγνοὺς, καὶ ἁπλῶς πάντα

τὰ ἐκ τοῦ θεοῦ αὐτοαγαθοῦ ὄντος προεληλυθότα χρηστά ἐστι), καὶ αὐτὰ τὰ κακῆς ὕλης βλαστήματα, ἤτοι τὰ τῆς ὕλης ἐξημμένα εἴδη. κακὴν δὲ τὴν ὕλην φησίν, οὐ τῇ οὐσίᾳ (πῶς γὰρ ἂν καὶ εἴη τῇ οὐσίᾳ κακή, ἧς τὰ βλαστήματα χρηστὰ καὶ ἐσθλά;) ἀλλ᾽ ὡς ἐσχάτην ἐν ταῖς οὐσίαις τεταγμένην καὶ τοῦ ἀγαθοῦ ἐπ᾽ ἐλάχιστον μετέχουσαν, τὸ ἐλάχιστον αὐτῆς ἀγαθὸν τῷ κακῷ σημαῖνον. καὶ δὴ βούλεται τὸ λόγιον, εἰ καὶ τὰ κακῆς ὕλης βλαστήματα χρηστὰ τῆς ἐσχάτης δηλαδὴ οὐσίας, πολλῷ μᾶλλον οἱ δαίμονες, οἱ καὶ τὸ τοσοῦτον αὐτῆς ὑπερανέχοντες, τῷ τε λογικῷ τῆς φύσεως, καὶ τῷ πρὸς τὴν θνητὴν φύσιν ἀμίκτῳ.

Αἱ ποιναὶ] Αἱ ποιναί, ἤτοι αἱ κολαστικαὶ δαίμονες, ἄγκτειραι τῶν ἀνθρώπων εἰσίν· ἤτοι συνεκτικαὶ τῷ ἀπάγειν τῆς κακίας αὖθις, τῇ ἀρετῇ ἐγκαταδοῦσαι.

Ἡγείσθω ψυχῆς] Ἡγείσθω τῆς σῆς ψυχῆς τὸ θεῖον βάθος· τὰ δὲ σὰ ὄμματα πάντα ὁμοῦ, ἤτοι τὰς σὰς γνωστικὰς δυνάμεις, ἄνω ἐκπέτασον.

Ὦ τολμηροτάτης] Τολμηροτάτης φύσεως τέχνασμα τὸν ἄνθρωπον καλεῖ, διὰ τὸ μεγάλοις πράγμασιν ἑαυτὸν ἐπιβάλλειν.

Πολλάκις ἢν λέξῃς μοι) Ὡς ἐκ τοῦ θεοῦ λέγει τὸ

quæcunque a Deo ipso per se bono proficiscuntur, frugi esse. Et ipsa quidem prauæ materiæ germina, siue formæ quæ pēdent ex materia, huiusmodi sunt. Prauam porro materiam appellat, non substantia adeo (qui enim fuerit substantia praua, cuius germina frugi sunt & bona?) sed quod nouissima inter substantias collocetur, parcissimeque omnium boni particeps sit: atque hanc boni paucitatem designat oraculum mali appellatione. Si enim id vitiosæ materiæ, hoc est extremæ substantiæ germina proba sunt, multo magis dæmones huiusmodi esse credantur, quod ordine longe sint excellētiori, vtpote natura rationis participe præditi, & naturæ corruptioni obnoxiæ impermixti.

Pœnæ) *Hoc est vltrices furiæ, stringunt homines, hoc est cohibent abducendo eos a vitio, & ad virtutem accendendo.*

Animæ profunditas imperet) *Tuæ animæ diuina altitudo primas in te vendicet, & oculos tuos pariter vniuersos, id est virtutes cognitiuas sursum versum erige.*

Tu homo machin. nat.) *Hominem præsidentis naturę machinamentum vocat, quod res arduas aggrediatur.*

Si sæpius mihi loquutus fueris) *Tanquam*

ex Deo dicit oraculum ei qui initiatur, si sæpius dixeris mihi, id est me vocaueris, videbis ipsum vbique dictum, me videlicet quem vocas. nihil enim aliud tum videbitur tibi, quam omnia fulmina, hoc est ignis huc illuc in orbe subsiliens.

Ne vocaueris imag. naturæ] *Ne quæsieris intueri imaginem naturæ, Dei videlicet exemplar per se conspicuum & visile, vt quod sub conspectum humanum non cadat. Nam quæ ijs apparet qui sacris initiantur, vt ignis, fulmina, aut si quid aliud, ea credideris esse symbola, sed nō Dei naturā.*

Vndiq; simplici animo] *Habenas ignis qui tibi inter sacrificandum apparet, vndique ad teipsum trahe in anima simplici, candida, & a vitio maxime aliena.*

Cum videris] *Cum cōspexeris diuinū ignem figuræ expertem, quoquouersus per mundum desultorie splendescentem, & cum venustate quadam abblandientem, eius vocem audi, quæ verißimam quandam præsefert prænotionem.*

Mens paterna] *Id est, animæ nostrę iugis opifex, notas, id est formarum intelligibiliū imagines, animis inseuit, quibus anima freta, rerum essentias sibi rationesve conciliat.*

Percipe id qđ potest intellectu cōpreh.]
Cognosce

λόγιον τῷ τελουμένῳ, ἐὰν πολλάκις λέξῃς μοι, ἤτοι καλέσῃς με, ὄψῃ πανταχῆ αὐτὸ τὸ λεκτὸν, ἐμὲ δηλαδὴ ὃν καλεῖς· οὐδὲν γὰρ ἄλλο τότε ὀφθήσεταί σοι ἢ τὰ πάντα κεραυνοὶ, πῦρ δηλαδὴ τοῦ κόσμου πανταχοῦ ἅλλον.

Μὴ φύσεως καλέσῃς) Μὴ ζητήσῃς ἰδεῖν αὔτοπτον ἄγαλμα τῆς φύσεως, δηλαδὴ τῆς τοῦ θεοῦ, ἅτε οὐκ ὀφθαλμοῖς ὂν ὁρατόν· τὰ δὲ τελουμένοις φαινόμενα, κεραυνοὶ καὶ πῦρ καὶ εἴτι ἄλλο, σύμβολα ἄλλως ἐστὶν, οὐ θεοῦ τις φύσις.

Πάντοθεν ἀπλάστῳ) Τὰ τοῦ φαινομένου σοι κατὰ τὴν τελετὴν πυρὸς ἰόντα πάντοθεν ἐς σεαυτὸν δηλαδὴ τεῖνον; ἐν ψυχῇ ἀπλάστῳ, ἤτοι ἁπλῇ, καὶ οὐ ποικίλῃ τὸ ἦθος.

Ἡνίκα μὲν βλέψῃς) Ἡνίκα ἂν ἴδῃς ἀσχημάτιστον πῦρ θεῖον, καθόλου λάμπον τὸν κόσμον σκιρτηδόν· ἤτοι σὺν χάριτι καὶ ἵλεων, τούτου τὴν φωνὴν ἄκουσον, ὡς ἀληθεστάτην πρόγνωσιν φέρουσαν.

Σύμβολα πατρικὸς) Ὁ πατρικὸς νοῦς, ὁ τῆς ψυχῆς δηλαδὴ οὐσίας προσεχὴς δημιουργὸς, οὗτος ταῖς ψυχαῖς ἐνέσπειρε καὶ τὰ σύμβολα, ἤτοι τὰς τῶν νοητῶν εἰδῶν εἰκόνας, ἐξ ὧν τοὺς τῶν ὄντων ψυχὴ ἑκάστη ἐν ἑαυτῇ ἀεὶ κέκτηται λόγους.

Μάνθανε τὸ νοητὸν) Μάνθανε τὸ νοητὸν, ἐπεὶ ἔξω

τοῦ σοῦ ὑπάρχει νοῦ ἐνέργεια δηλαδή. Εἰ γὰρ καὶ ἐνεσπαρμέναι σοι ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ αἱ τῶν νοητῶν εἰσὶν εἰκόνες, ἀλλὰ δυνάμει αὗται ἔγκεινται σοῦ τῇ ψυχῇ· δεῖ δέ σε καὶ ἐνεργείᾳ τὴν τοῦ νοητοῦ γνῶσιν μετιέναι.

Ἔστι δὲ δή τι νοητὸν] Τὸν ἀνωτάτω θεόν, ἅτε ἓν ἄκρως ὄντα, οὐκ ἔστιν ὡσαύτως τοῖς ἄλλοις νοητοῖς νοεῖν, ἀλλὰ τῷ τοῦ νοῦ ἄνθει, ἤτοι τῷ ἀκροτάτῳ καὶ ἑνιαίῳ τῆς ἡμετέρας νοήσεως.

Εἰσὶν πάντα) Ἅπαντα ἐξ ἑνὸς πυρὸς, ἤτοι θεοῦ, ἐστὶ γεγονότα.

Πάντα γὰρ ἐξετέλεσε) Ὁ γὰρ πατὴρ ἅπαντα ἐξετέλεσε, τὰ νοητὰ δηλαδὴ εἴδη (ταῦτα γάρ ἐστι, τὰ ἐκτετελεσμένα τε καὶ τέλεια) καὶ τῷ μεθ' ἑαυτὸν δευτέρῳ θεῷ παρέδωκεν, ἄρχειν δηλαδὴ καὶ ἡγεῖσθαι αὐτῶν· ὥστε ἤν τι καὶ διὰ τούτου παράγηται τοῦ θεοῦ, πρὸς παράδειγμα ἑαυτοῦ τε καὶ τῆς ἄλλης νοητῆς οὐσίας, καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ ἀνωτάτω πατρὸς ἴσχειν τὴν γένεσιν. τοῦτον τὸν δεύτερον θεὸν, πρῶτον φησὶν ἑαυτοῖς τίθεσθαι τὰ τῶν ἀνθρώπων ἔθνη, ὁπόσα δηλαδὴ τοῦ μὲν κόσμου τοῦδε προσεχῆ τινα δημιουργὸν νομίζει· τούτου δὲ οὐκ ἔτι ἀνωτέρω οὐδένα.

Νοούμεναι ἴυγγες) Ἴυγγας, τὰ νοητὰ εἴδη καλεῖ, νοούμενά τε πατρόθεν, καὶ αὐτὰ νοοῦντα κινούμενά τε πρὸς τὰς νοήσεις βουλαῖς ἀφθέγκτοις, ἤτοι ἀνεκφωνήτοις. κίνησιν δὲ

ἐνταῦ

Cognoſce id quod ſub intelligentiam cadit, extra mentem tuam actu eſſe. Quanquam enim ab opifice imagines tibi rerum intelligibilium ſunt inditæ, hæ tamen potentia tantum in anima tua ſunt. Quare & rerum intellectualium aſciſcenda tibi actu notitia eſt, animoque conſectanda.

Eſt intelligibile) *Id eſt ſummus Deus, qui vnus perfecte eſt, non eodem modo, vt alia, concipitur, ſed mentis flore, id eſt ſingulari & potiſsima parte noſtræ intelligentiæ.*

Oĩa ab vno igne) *Id eſt, a deo promanarunt.*

Omnia pater perfecerit) *Ipſe pater omnia fecit, videlicet intelligibilia genera (hæc enim ſunt quæ ſunt expleta & omnibus ſuis numeris abſoluta) alterique a ſe Deo regẽda tradidit: vnde ſi quid ab hoc deductum eſt, & ad ipſius aut alterius ſubſtantiæ intelligibilis exemplar effictum, id a ſummo illo patre proficiſcitur. Hunc alterum Deum gentes primum haberi cenſent, quotquot videlicet aſsiduum mundi architectum, quo alius non ſit ſuperior, eſſe exiſtimant.*

Species quæ mente percipiuntur) Ιυγ͂ας *ſpecies intellectiles vocat, quæ a patre cõcipiuntur, & ipſæ concipiunt: & ad concipiendi munia obeunda exſtimulant cõſilijs immotis. Hic vero mo-*

tum intelligendi, non transgreßionẽ hoc oraculum intelligit, aut cursum, sed simpliciter habitũ ad intellectilia. Quare & consilijs ἀφθέγκτοις, id est immotis, quod ipsum φθέγγεσθαι, loqui, in motu sit. Hoc autem vult: hæ species immotũ, minimeq; ut anima vagum ad ea quæ intelliguntur responsum obtinẽt.

O quomodo mundus] *Ex mente perceptilibus formis quæ antecellunt, & quæ in hoc aëre ab immortalibus deducta sunt, mundi rectores intelligentiæ compotes nominat, quorum principem constituit alterum a patre Deum. Cum vero dicit hoc oraculum rectores esse mundo flecti nescios, eo spectat ut ipsi immortalitatem asserat.*

Seipsum pater subduxit] *Seipsum pater a reliquis omnibus exemptum fecit, adeo ut ne in intellectiua quidem facultate vel altero a se Deo ignem suum, hoc est propriam diuinitatem incluserit. Huius autẽ diuinitas a cæteris rebus exempta est, videlicet quoniã ille idem & ortus immunis est, & per se ipse extat: immo nulli prorsus communicabilis est, licet ab omnibus diligatur. non autem inuidia ductus se nemini impertit, sed sola rei impoßibilitate, quæ ut in contradictionem ille incidat, omnino non permittit.*

Pater non metum immittit, sed obsequiũ infundit]

ἐνταῦθα νοήσεως, οὐ μετάβασιν βούλοιτ' ἂν λέγειν, οὐδὲ διέξοδον, ἀλλ' ἁπλῶς τὴν πρὸς τὰ νοούμενα σχέσιν· ὥστε δὲ καὶ τὸ βουλαῖς ἀφθέγκτοις, τοῦτ' ἂν βούλοιτο τὸ ἀκινήτοις· ὡς τό γε φθέγγεσθαι ἐν κινήσει ὄν. καὶ λέγει αὖ που, ὡς ἀκίνητα τὰ τοιαῦτα εἴδη· καὶ οὐ διεξοδικῶς, ὥσπερ ἡ ψυχὴ, τὴν πρὸς τὰ νοούμενα ἔχει σχέσιν.

Ω πῶς κόσμος ἔχει] Τὰ περιέχοντα τῶν νοητῶν εἰδῶν, καὶ τῶν ἐν τῷδε τῷ οὐρανῷ ἀθανάτων περιαγωγὰς νοερὰς ἀνοχῆας κόσμου καλεῖ, ὧν κορυφαῖον τὸν μετὰ τὸν πατέρα δεύτερον βούλεται εἶναι θεόν· ἀκαμπεῖς δὲ ἀνοχῆας φάσκων τοῦτο τὸ λόγιον ἔχειν τὸν κόσμον, δηλονότι ἄφθαρτον αὐτὸν βούλεται εἶναι.

Εαυτὸν ὁ πατὴρ ἥρπασεν] Εαυτὸν ὁ πατὴρ, τῶν ἄλλων πάντων ἐξαίρετον ἐποίησεν· οὐδὲ ἐν τῇ ἰδίᾳ νοερᾷ δυνάμει, ἤτοι τῷ μεθ' ἑαυτὸν δευτέρῳ θεῷ κλείσας, ἤτοι ὁρίσας τὸ ἴδιον πῦρ, τὴν ἰδίαν δὴ θεότητα. τὸ γάρ τοι πάμπαν ἀμύνητον καὶ αὐτὸ δι' αὐτὸ ὂν, ᾧ ἡ αὐτοῦ θεότης τῶν ἄλλων πάντων ἐξήρηται· ἅτε οὐδὲ ὅλως μεταδοτὸν τῷ ἑτέρῳ ὂν, κἂν ἀγαπᾶτο ὑπὸ πάντων. οὐδὲ μετέδωκεν οὐδενὶ, οὐ φθόνῳ· τῷ δὲ ὅλως ἀδυνάτῳ τοῦ πράγματος, τῷ ἐς ἀντίφασιν περιίστασθαι.

Πατὴρ οὐ φόβον ἐπιθρώσκει] Οὐ φόβον ἐμβάλλει ὁ

πατὴρ, πειθὼ δὲ ἐπιχεῖ, ἤτοι ἔρωτα· ἅτε γὰρ ἄκρως αὐτὸς ἀγαθὸς ὤν, οὐδὲ ἂν κακοῦ αἴτιος εἴη οὐδενί, ὥστ' ἂν καὶ φοβερὸν εἶναι, ἀγαθῶν δὲ ἀεὶ πᾶσιν αἴτιος ὤν, κἂν ἀγαπῷτο ὑπὸ πάντων.

Δῆλοι οὖν εἰσὶν ἄλλοι τε συχνοὶ ἀνθρώπων, τοῖς ἀπὸ Ζωροάστρου τούτοις συνῳδούς πη καταστησάμενοι τὰς δόξας· μάλιστά γε μὴν καὶ οἱ περί τε Πυθαγόραν καὶ Πλάτωνα σοφοί, ἐπεὶ καὶ ἐκείνοις ἔτι τῶν Ζωροάστρου, οἷς φησὶ περὶ αὐτοῦ ὁ Πλούταρχος, πάνυ σύνῳδὰ καὶ τὰ Πλάτωνος φαίνεται. φησὶ δὲ περὶ Ζωροάστρου Πλούταρχος, ὡς τριχῆ τὰ ὄντα διέλοι· καὶ τῇ μὲν πρώτῃ αὐτῶν μοίρᾳ, Ὡρομάζην ἐφιστάνει· τοῦτον δὲ εἶναι τὸν ὑπὸ τῶν λογίων πατέρα καλούμενον· τῇ δὲ ἐσχάτῃ Ἀριμάνην, Μίθρην δὲ τῇ μέσῃ· καὶ τοῦτον δὲ αὖ εἶναι τὸν δεύτερον νοῦν καλούμενον ὑπὸ τῶν λογίων. ἀλλ' Ὡρομάζην μὲν, ἡλίου, ὅν γε δὴ καὶ κύριον προσεῖσι καλεῖσθαι, τριπλάσιον ἑαυτὸν ἐφεστακέναι· Μίθρην δὲ δηλονότι, τὸν μετά γε Ὡρομάζην, διπλάσιον. οἷς γὰρ πάντως σύνῳδὰ καὶ τὰ Πλάτωνος ἐκεῖνά ἐστι· περὶ τὸν πάντων βασιλέα πάντ' ἐστὶ· καὶ ἐκείνου ἕνεκα πάντα· καὶ ἐκεῖνο αἴτιον ἁπάντων τῶν καλῶν· δεύτερον δὲ, περὶ τὰ δεύτερα· καὶ τρίτον, περὶ τὰ τρίτα. μοίρας δὲ τρεῖς ἐς αὖ Ζωροάστρης τε καὶ Πλάτων τὰ ὄντα διῃρήκεσαν, εἶναι πρώτην μὲν, τὴν αἰώνιον· δευτέραν δὲ, τὴν ἔγχρονον μὲν, ἀΐδιον δέ· τρίτην δὲ τὴν θνητήν. Ζωροάστρην δὲ φησὶ Πλούταρχος οὕτω παλαιόν τινα γεγονέναι, ὡς καὶ πεντακισχιλίοις ἔτεσι τῶν Τρωϊκῶν πρεσβύτερον ἱστορεῖσθαι.

infundit) *Hoc est amorem. Cùm enim ipse summe bonus sit, nulli vllius auctor fuerit mali, vnde iure timeri posit, sed omnibus contra semper bonorum causa, vt ideo a cunctis ametur.*

Hæc Zoroastris oracula frequentes & clari viri consimiles opiniones secuti confirmarunt, sed præcipue Pythagorici & Platonici: quãdoquidem illis etiam Zoroastri dictis quæ de eo Plutarchus refert, plane consona Platonis sententia videtur. Refert autẽ de Zoroastre Plutarchus, quod res oẽs in tria genera distribuerit: & primæ quidẽ illarũ parti siue generi Horomazen præfecerit, eundẽ cum eo quem oracula patrẽ vocitant: vltimæ vero Arimanen, at mediæ Mithran, quẽ alterã mentẽ oracula nominant. Et quod Horomazes Solis, qui Persice Cyrus dicitur, se triplicẽ constituerit, duplicẽ autẽ Mithra qui proximũ ab Horomaze locũ obtinet. Quibus omnino Platonica illa respondent; oĩa sunt circa regẽ vniuersorũ, & eius gratia sunt oĩa: idẽq; oĩm bonorũ causa est: secũd⁹ vero circa secũda, terti⁹ circa tertia occupat⁹ est. Tres aũt partes in quas Zoroastres & Plato res vniuersas diuiserũt, sunt istę; prima q̃dẽ ęterna: secunda vero tẽpore cœpit, sed æterna est: tertia demum corruptioni obnoxia est. Cæterũ Plutarch. testatur Zoroastrẽ adeo vetustũ esse, vt quinq; milib. annorũ bellũ Troianũ antecesserit.

SAPIENTISSIMI PSELLI EXPOSITIO *eorundem oraculorum.*

ORACVLVM CHALDAICVM.

Est etiam simulacro locus suus in regione vndique & omnino lucida.

Idola siue simulacra dicuntur a philosophis, quę congenita quidē sunt præstantioribus, attamen illis inferiora & deteriora. Exempli gratia, Deo mens congenita est, menti anima rationis particeps, animæ ratione praditę irrationalis, irrationali natura, naturæ corpus, & corpori materia. Idolum itaque & imago dei mens est, mentis anima rationalis, animæ rationalis irrationalis, irrationalis natura, naræ corpus, corporis materia. Hic autem irrationalem animam vocat Chaldaicum oraculum animæ rationalis simulacrum, eo quod huic illa cōnata est, sed conditione inferiori: aitque simulacro partem attributam esse in regione vndiquaque collustrata. quo significat animā rationis expertem, quæ imaginem animæ ratione præditæ refert, virtutum auxilio dum in hac vita moratur lustratam, curriculo vitæ

ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ ΨΕΛΛΟΥ ἘΞΗΓΗΣΙΣ εἰς τὰ αὐτὰ λόγια.

ΧΑΛΔΑΙΚΟΝ ΛΟΓΙΟΝ.

Ἐστὶ καὶ εἰδώλῳ μερὶς εἰς τόπον ἀμφιφάοντα.

Εἴδωλα λέγεται παρὰ τοῖς φιλοσόφοις, τὰ συμφυῆ μὲν κρείττοσιν, ἐλάττονα δὲ ἐκείνων τυγχάνοντα· οἷον συμφυὴς ὁ νοῦς τῷ θεῷ, καὶ τῷ νῷ ἡ λογικὴ ψυχή, καὶ τῇ λογικῇ ψυχῇ ἡ ἄλογος, καὶ τῇ ἀλόγῳ ἡ φύσις, καὶ τῇ φύσει τὸ σῶμα, καὶ τῷ σώματι ἡ ὕλη. Εἴδωλον μὲν τοῦ μὲν θεοῦ, ὁ νοῦς· τοῦ δὲ νοῦ, ἡ λογικὴ ψυχή· τῆς δὲ λογικῆς ψυχῆς, ἡ ἄλογος· τῆς δὲ ἀλόγου, ἡ φύσις· τῆς δὲ φύσεως, τὸ σῶμα· τοῦ δὲ σώματος, ἡ ὕλη. Ἐνταῦθα δὲ τὸ Χαλδαϊκὸν λόγιον, εἴδωλον φησί, τὴν ἄλογον ψυχὴν τῆς λογικῆς. συμφυὴς γὰρ αὐτὴ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ χείρων ἐκείνης. καὶ φησὶν ὅτι καὶ εἰδώλῳ μερίς ἐστιν εἰς τόπον ἀμφιφάοντα· τουτέστιν, ἡ ἄλογος ψυχὴ ἥτις ἐστὶν εἴδωλον τῆς λογικῆς ψυχῆς, καθαρθεῖσα δι' ἀρετῆς ἐν τῷ βίῳ, ἄπεισιν εἰς τὸν ὑπὲρ σελήνην τόπον μετὰ τὴν διάλυσιν τοῦ

τοῦ αἰθερίου ζωῆς· καὶ ἀποκληροῦται εἰς τὸν ἀμφιφαῆ· τουτέστιν ἀμφοτέρωθεν λάμποντα, καὶ ὁλολαμπῆ. ὁ μὲν γὰρ ὑπὸ σελήνην τόπος, ἀμφικνεφής ἐστι. τουτέστιν ἀμφοτέρωθεν σκοτεινός. ὁ δὲ σεληνιακὸς, ἑτεροφαὴς, ἢ ἑτεροκνεφής· τουτέστι, τῷ ἡμίσει περιλάμπων, τῷ δὲ ἡμίσει σκότους μεστός. καὶ γὰρ καὶ αὐτὴ ἡ σελήνη, τοιαύτη ἐστὶ, τῷ μὲν ἡμίσει μέρει πεφωτισμένη, καὶ τῷ ἡμίσει ἀφώτιστος. ὁ δὲ ὑπὲρ σελήνην τόπος ἀμφιφαής ἐστιν, ἤτοι ὅλος πεφωτισμένος. λέγει οὖν τὸ λόγιον, ὅτι οὐ μόνον ἡ λογικὴ ψυχὴ ἀποκληροῦται εἰς τὸν ὑπὲρ σελήνην τόπον τὸν ἀμφιφαῆ, ἀλλὰ μερίς ἐστι καὶ τῷ εἰδώλῳ αὐτῆς, ἤτοι τῇ ἀλόγῳ ψυχῇ, ἀποκληρωθῆναι εἰς τὸν ἀμφιφαῆ τόπον, ὅταν διαυγὴς καὶ καθαρὰ ἐξέλθῃ τοῦ σώματος. ὁ μὲν γὰρ Ἑλληνικὸς λόγος ἀθάνατον τιθεὶς καὶ τὴν ἄλογον τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴν, μέχρι τῶν ὑπὸ σελήνην στοιχείων αὐτὴν ἀνάγει. τὸ δὲ Χαλδαϊκὸν λόγιον καθαίρειν αὐτὴν καὶ ὁμόφρονα τῇ λογικῇ ψυχῇ ποιοῦν, εἰς τὸν ἐπέκεινα τῆς σελήνης τὸν ἀμφιφαῆ τοῦτον ἀποκαθιστᾷ. καὶ τὰ μὲν τῶν Χαλδαίων δόγματα, τοιαῦτα· οἱ δὲ τῆς εὐσεβείας ὑφηγηταὶ καὶ τῶν Χριστιανικῶν δογμάτων ὑποφῆται καὶ κήρυκες, οὐδαμοῦ τὴν ἄλογον ψυχὴν ἀνάγουσιν, ἀλλὰ θνητὴν διαῤῥήδην ὁρίζονται.

lo vitæ humanæ finito ad regionẽ quæ supra lunam est redire, eiq; sorte aßignari locum vndiq; luminosum, id est circum circa & omni ex parte splendore fulgentem. nam qui subter lunam locus est, vndique tenebricosus est, & circũ circa caligine septus. lunaris vero alternatim lucidus & obscurus est, hoc est vna ex parte lumine clarus, ex altera tenebris oppletus: quẽadmodũ etiã ipsa luna media ex parte illuminata est, & ex media obtenebrata. Locus vero ille supra lunam, vtrinq; lucidus est, siue omni ex parte collustratus. Dicit itaq; oraculũ, non solum animæ ratione prædita superlunarem illã regionem vndiq; luminosam esse destinatã, sed etiã illius imaginẽ animã brutam hac sorte dotatã, vt in regionẽ omni ex parte lucidam asciscatur, modo splendida & pura e corpore exierit. Græcorum siquidem doctrina irrationalẽ hominis animam facit interitus nesciam, eamque vsque ad elementa sub luna sita extollit. at Chaldaicum oraculum expiatam illam & cum rationis participe anima amice conspirantem in regionem hãc quæ vltra lunam est, vndique lucidam transuehit. Atque hæc quidem sunt statuta Chaldæorum. Pietatis vero doctores & Christianorum dogmatum interpretes ac præcones nusquã locorum brutam animam ad superiora educunt, sed aperte

interitui obnoxiam esse profitentur. habent autem pro anima bruta iram & cupiditatem generationis appetitricem. Atque ita enarrando tradit Gregorius Nissenus in oratione de anima.

3 Ne vero materiæ feces in præcipitio relinquas.

Materiæ feces appellat oraculum hominis corpus e quattuor elementis compositum: & tanquam docendo & exhortando discipulum alloquitur: Non solum animam tuam ad deum eleua, & ut vitæ huius turbas superet effice, sed si fieri potest, ne quidem ipsum corpus quo amictus es, quodque materiæ fex est reijcula & neglecta, & materiæ ludicrũ, in terrestri mundo relinque. præcipitium namque nominat oraculum locum hunc inferiorem. a cælo enim tanquam loco edito natura nostra huc præcipitatur. admonet igitur, ut & ipsum corpus, quod per materiæ fæcẽ innuit, igne diuino absumamus & expurgemus, aut decorticatum in æthera eleuemus, aut a deo ceu transuasemur in locum materiæ & corporis expertem; vel corporeum eum quidem, sed ætherium; vel cælestem, quem consecuti sunt Elias Thesbites & ante hunc Enoch, ab hac vita in longe diuiniorem conditionem trãslati, materiæ sedimento, suo nempe ipsorum corpore, in præruptis

locis

ὀείζονται. ἄλογον ᾗ ψυχὴν τίθενται, τὸν θυμὸν καὶ τὴν ἐπιθυμίαν, τὴν ὀρεγομένην γενέσεως. οὕτω γοῦν ὁ Νισσαεὺς Γρηγόριος ἐν τῷ περὶ ψυχῆς λόγῳ διέξεισιν.

Μὴ δὲ τὸ τῆς ὕλης σκύβαλον κρημνῷ καταλείψῃς.

Ὕλης σκύβαλον φησὶ τὸ λόγιον, τὸ τοῦ αἰθερίου σῶμα τὸ ἐκ τεσσάρων στοιχείων συγκείμενον· καὶ ὥσπερ ἐν διδασκαλίας λόγῳ καὶ παραινέσεως φησὶ πρὸς τὸν διδασκόμενον· ὅτι μὴ μόνον τὴν ψυχήν σου πρὸς τὸν θεὸν μετεώρισον, καὶ τῆς βιωτικῆς συγχύσεως ὑπερτέραν ποίησον, ἀλλ' εἰ δυνατὸν, μηδὲ αὐτὸ τὸ σῶμα ὅπερ ἠμφίεσαι, καὶ ὅπερ σκύβαλον ἐστὶ τῆς ὕλης, τουτέστι πράγματι ἀπερριμμένον καὶ καταπεφρονημένον, καὶ ὕλης παίγνιον, εἰς τὸν περίγειον καταλείπῃς κόσμον. κρημνὸν γὰρ τὸν ἐνταῦθα τόπον ὀνομάζει τὸ λόγιον. ὥσπερ γὰρ ἀπὸ μετεώρου τόπου τοῦ οὐρανοῦ, ἡ φύσις ἡμῶν ἐνταῦθα καταχρημνίζεται. παραινεῖ οὖν, ἵνα καὶ αὐτὸ τὸ σῶμα, ὅπερ φησὶν ὕλης σκύβαλον, πυρὶ θείῳ ἐκδαπανήσωμεν, ἢ ἀπολεπτύναντες εἰς αἰθέρα κουφίσωμεν, ἢ μετεωρισθῶμεν ὑπὸ θεοῦ εἰς τόπον ἄϋλον καὶ ἀσώματον ἢ ἐνσώματον μὲν, αἰθέριον δὲ ἢ οὐράνιον, οὗ δὴ τετύχηκεν ὅ τε Θεσβίτης Ἡλίας, καὶ πρὸ τούτου Ἐνώχ, μετατεθέντες ἀπὸ τῆς ἐνταῦθα ζωῆς, καὶ εἰς βελτιοτέραν λῆξιν ἀποκαθισάντες, καὶ μηδὲ τὸ τῆς ὕλης σκύβαλον, ἤτοι τὸ ἑαυτῶν σῶμα, κρημνῷ

καταλιπόντες. κρημνὸς δέ ἐστιν, ὥσπερ εἰρήκαμεν, ὁ περίγειος τόπος. τὸ δὲ τοιοῦτον δόγμα ἐστὶ καὶ θαυμασόν ἐστι καὶ ὑπερφυές, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τῷ ἡμετέρῳ βουλήματι ἡ διάλυσις κεῖται τοῦ σώματος, καὶ ἡ πρὸς τὸν θειότερον τόπον τούτων μετάστασις· μόνης δὲ τῆς θείας ἤρτηται τὸ πρᾶγμα χάριτος, τῆς τῷ ἀπορρήτῳ πυρὶ τὴν ὕλην ἐκδαπανώσης τοῦ σώματος, καὶ τὴν ἐμβριθῆ καὶ γεώδη φύσιν ὀχήματι πυρίνῳ μετεωριζούσης εἰς οὐρανόν.

Μὴ ἐξάξῃς, ἵνα μὴ ἐξίῃ ἔχουσά τι.

Τοῦτο δὲ λόγιον καὶ Πλωτῖνος ἐν τῷ περὶ ἀλόγου ἐξαγωγῆς τίθησιν. Ἔστι δὲ ὁ λόγος παραίνεσις ὑπερφυής τε καὶ ὑπερήφανος. φησὶ γὰρ μηδένα τὸν ἄνθρωπον πραγματεύεσθαι περὶ τὴν ἐξαγωγὴν τῆς ψυχῆς, μηδὲ φροντίζειν πῶς ἂν ἐξέλθοι τοῦ σώματος· ἀλλὰ τῷ φυσικῷ λόγῳ τῆς διαλύσεως παραχωρεῖν. αὐτὸ γὰρ τὸ ἐμμέριμνον εἶναί τινα περὶ τῆς τοῦ σώματος λύσεως, καὶ τῆς ἐντεῦθεν ἐξαγωγῆς τῆς ψυχῆς, μετάγει τὸν νοῦν ἀπὸ τῶν κρειττόνων, καὶ ἀπασχολεῖ περὶ τὴν τοιαύτην φροντίδα, ἐντεῦθέν τοι οὐδὲ καθαίρεται τελεώτατα ἡ ψυχή. ἀσχολουμένοις οὖν ἡμῖν περὶ τὴν αἰσθήσεσιν, ἐὰν τηνικαῦτα ὁ θάνατος παραγένηται, οὐκ ἐλευθέρα παντάπασιν ἔξεισιν ἡ ψυχή, ἀλλ' ἔχουσά τι τῆς ἐμπαθεστέρας ζωῆς. πάθος γὰρ ὁρίζεται ὁ Χαλδαῖος τὸ φροντίζειν περὶ τοῦ θανάτου τὸν ἄνθρωπον. δεῖ γάρ φησι μηδενὸς ἑτέρου φροντίζειν,

locis minime destituto. Est autem præruptus locus, quemadmodum diximus, regio terrestris. Atque hoc dogma licet admirabile sit & excellens, non tamen in nostra volũtate sita est corporis lustratio & ad diuiniorem locum translatio, sed pendet res tota a diuina gratia, vt hæc ineffabili igne corporis materiam exurat, & prægrauantem terrenamque naturam igneo vehiculo in cælum euehat.

Ne exigas *animam*, ne in exeundo habens aliquid *periclitetur.* 5

Hoc oraculũ refert etiam Plotinus in libro de animæ irrationalis eductione. Est autem insignis & magni momenti exhortatio: homini nimirum nihil quicquam moliendum esse de animæ eductione, neque dispiciendum quo pacto illa e corpore egrediatur: sed negotiũ naturali dissolutionis rationi permittendum. anxietas enim & sollicitudo de corporis solutione, & animæ ex illo eductione, mentem a melioribus cogitationibus auocat, & curis eiusmodi occupat, vnde perfecte anima purgari nequit. Si enim tunc mors nobis adueniat, quando curis de resolutione distringimur, anima non exit prorsus libera, sed retinẽs aliquid de vita affectibus implicata. affectum enim definit Chaldæus hominis de morte sollicitudinẽ. nullius enim alterius rei curam

habẽdam eſſe vult quam præſtantiorum illuminationum. verum neque de his admodum ſollicite cogitandum, ſed vbi te ipſum angelicis & diuinis potentijs nos in altiora extollentibus permiſeris, omnibus quæ in corpore ſunt, dicam & in anima, ſentiendi inſtrumentis obſtructis, absque vllis negotiorum curis & mentis agitationibus vocantem deum ſequendum eſſe. Nonnulli ſimplicius oraculum expoſuerunt. ne educas *enim inquiunt,* ne exeat aliquid habens: *id eſt, ne te ante mortis naturalis terminum interimas, licet philoſophiæ totus omni ſtudio incubueris. nondum enim omnibus numeris abſolutam luſtrationem adeptus es. vnde licet anima e corpore via iſta exſilierit, exibit tamen vitæ huius corruptione quodammodo infecta. Si enim nos homines in hoc corpore tanquam in cuſtodia & ſtatione collocati ſumus, quemadmodum ſane Plato hac ſentẽtia diuinitus accepta in arcanis ſermonibus dixerat, nemo certe ſibi mortẽ inferre debet, antequam deus moriendi neceſſitatem immiſerit. Atque hæc expoſitio melior eſt priore, & Chriſtianæ doctrinæ prorſus congrua.*

Animo tuo ne ſubiicias immenſa terræ ſpatia:

Non

πίζειν, ἢ τῶν κρειττόνων ἐλλάμψεων. μᾶλλον δὲ μηδὲ περὶ τούτων φροντίζειν· ἀλλ' ἀφεικότα ἑαυτὸν ταῖς ἀναγούσαις ἡμᾶς ἀγγελικαῖς ἢ θειοτέραις δυνάμεσι, καὶ τὰ τοῦ σώματος μύσαντα αἰσθητήρια, εἰπεῖν δὲ καὶ τὰ τῆς ψυχῆς, ἀπολυπραγμονήτως καὶ ἀνεννοήτως ἕπεσθαι τῷ καλοῦντι θεῷ.

Τινὲς δὲ ἀπλούστερον ἐξηγήσαντο τὸ λόγιον. μὴ ἐξάξῃς γάρ φησιν, ἵνα μὴ ἐξίῃ ἔχουσά τι. τουτέστι μὴ προαιρέλῃς σαυτὸν τοῦ φυσικοῦ θανάτου, κἂν πάνυ πεφιλοσόφηκας. οὔπω γὰρ τῆς τελεοτάτης καθάρσεως ἔτυχες. εἶθεν καὶ ἀφιπταμένη ἡ ψυχὴ τοῦ σώματος διὰ τῆς τοιαύτης ἐξαγωγῆς, ἔχουσά τι τῆς θνητοειδοῦς ζωῆς ἔξεισιν. Εἰ γὰρ καὶ ὡς ἐν φρουρᾷ τῷ σώματι ἐσμὲν οἱ ἄνθρωποι, ὥσπερ δὴ καὶ Πλάτων εἰρήκει ἐν ἀπορρήτοις λόγοις ἄνωθεν τὴν δόξαν μεμαθηκώς, ἀλλ' οὐ δεῖ ἑαυτὸν ἀποκτεῖναι τινὰ, πρὶν ἀνάγκην ὁ θεὸς ἐπιπέμψῃ. καὶ κρείττων ἡ ἐξήγησις αὕτη τῆς προτέρας, καὶ τῷ Χριστιανικῷ λόγῳ συμβαίνουσα.

Μὴ τὰ πελώρια μέτρα γαίης ὑπὸ σὴν
φρένα βάλλου·

Οὐ γὰρ ἀληθείης φυτὸν ἐνὶ χθονί. (θροίσας·
Μηδὲ μέτρει μέτρα ἠλίου κανόνας συνα-
Ἀϊδίῳ βουλῇ φέρεται πατρὸς, οὐχ ἕνεκέν σου.
Μήνης ῥοῖζον ἔασον· ἀεὶ τρέχει ἔργῳ ἀνάγκης.
Ἀστέριον προπόρευμα σέθεν χάριν οὐχ ἐ-
λοχεύθη.
Αἴθριος ὀρνίθων ταρσὸς πλατὺς, οὔποτ' ἀληθὴς,
Καὶ θυσιῶν σπλάγχνων τε τομαί· τάδ' ἀ-
θύρματα πάντα,
Ἐμπορικῆς ἀπάτης στηρίγματα. φεῦγε σὺ
ταῦτα,
Μέλλων εὐσεβίης ἱερὸν παράδεισον ἀνοίγειν,
Ἔνθ' ἀρετὴ σοφία τε καὶ εὐνομίη συνάγονται.

Ἀπάγει τὸν μαθητευόμενον ὁ Χαλδαῖος πάσης Ἑλληνικῆς σοφίας, καὶ μόνῳ προσκολλᾶν οἴεται τῷ θεῷ. Μὴ τὰ πλατέα γάρ φησι μέτρα γῆς ὑπὸ σὴν φρένα βάλλου· οὐ γὰρ ἀληθείης φυτὸν ἐνὶ χθονί· τουτέστι μὴ ὑπὸ τὰ μεγάλα μέτρα τῆς γῆς πολυπραγμόνει τῇ σῇ φρενὶ, ὥσπερ οἱ γεωγράφοι ποιοῦσι καταμετροῦντες τὴν γῆν. σπέρμα γὰρ ἀληθείας οὐκ ἔστιν ἐν γῇ. Μηδὲ μέτρει μέτρα ἡλίου κανόνας συναθροίσας·

Non est enim veritatis planta in terra.
Neque metire mensuram solis canonibus collectis:
Sempiterno patris consilio fertur, non tua causa.
Relinque lunæ impetum: perpetuo currit vi necessitatis.
Astrorũ ꝓcursus tua gratia nõ est cõditus.
In aere auium latum remigium nũquam verax est:
Et victimarum viscerumque frusta, hæc omnia ludibria sunt,
Erroris negotiatorũ fulcra. Tu fuge ista,
Si velis sacrum pietatis hortũ recludere,
Vbi virtus, sapiẽtia & ęquitas cõsociãtur.

Chaldæus abducit discẽdi studiosum ab oĩ Gręcorũ sapientia, & soli deo adhærere docet. Ne animo tuo comprehendas *(inquit)* terræ infinitam mensuram: non est enim veritatis planta in terra. *id est, ne sollicite mẽte tua inquiras magna terræ spatia, quemadmodum geographi facere solent terram dimetiendo: quia veritatis semen in terra non est.* Neque metire vias Solis regulis ad eam rem obseruatis & collectis. sempiterno patris cõsilio voluitur, non propter

te. *id est, ne circa motum & doctrinam astrorum occuperis. hæc enim non vitæ tuæ causa mouētur, sed perpetuo voluuntur secūdum voluntatem Dei.* Relinque lunæ impetum. semper necessitatis opere currit. *hoc est, ne anxie scruteris lunæ volubilem motum. non enim propter te currit illa, sed agitatur a necessitate potiore.* Stellarum progressus tua causa factus non est. *id est stellarum duces ac præfecti, tam fixarum quam erraticarum, essentiam siue substantiam suam non in tui gratiam nacti sunt.* Ætheriæ auium plantæ latæ nō sunt veraces. *id est, ars ex auium in aere volātium inspectione, quam etiā auguralem scientiam nominăt, curiose illarum volatum, garritum, & sedes obseruans, vera non est. Latam autem plantam vocat, dilatatum pedum gressum, ob digitorum extensionem cute inter illos media quam longissime diducta.* Et victimarum viscerumque sectiones, hæc omnia ludibria sunt. *id est ars sacrificandi, tam ea quæ futura per victimas, quam quæ per viscerum mactatarum hostiarū dissectionem inquirit, manifesta ludicra sunt.* Negotiatorum erroris fulcra, *id est lucri fraudulentæ captationes. Ne igitur (ait) tu meæ disciplinæ tradite istiusmodi curiose indageris, si quidem*

sacrum

θερίσας· ἀϊδίῳ βουλῇ φέρεται τοῦ πατρὸς, οὐχ ἕνεκα σοῦ. τουτέστι μὴ ἀσχολοῦ περὶ ἀστρονομίας. οὐ γὰρ ἕνεκεν τῆς σῆς ζωῆς τὸν δρόμον ποιεῖται, ἀλλ' ἀϊδίως κινεῖται κατὰ τὸ τοῦ θεοῦ βούλημα. Μήνης ῥοῖζον ἔασον· ἀεὶ τρέχει ἔργῳ ἀνάγκης. τουτέστι τὸ τῆς σελήνης εὔτροχον κίνημα μὴ πολυπραγμόνει. τρέχει γὰρ αὕτη οὐ διὰ σὲ, ἀλλ' ὑπὸ κρείττονος ἀνάγκης ἀγομένη. Ἀστέριον προπόρευμα σέθεν χάριν οὐκ ἐλοχεύθη. τουτέστιν οἱ προηγούμενοι τῶν ἀπλανῶν ἀστέρων, ἢ τῶν πλανωμένων, οὐ χάριν σοῦ τὴν ὑπόστασιν ἔλαβον. Αἴθριος ὀρνίθων ταρσὸς πλατὺς, οὔποτ' ἀληθής. τουτέστιν ἡ διὰ τῶν πετομένων ὀρνίθων ἐν τῷ ἀέρι τέχνη, ἣν δὴ καὶ οἰωνιστικὴν ὀνομάζουσιν, οὐκ ἔστιν ἀληθὴς, περιεργαζομένη πτήσεις αὐτῶν, καὶ κλαγγὰς, καὶ καθέδρας. ταρσὸν δὲ πλατὺν, τὴν τῶν ποδῶν αὐτῶν λέγει βάσιν πλατεῖαν οὖσαν, διὰ τὴν τῶν δακτύλων ἔκτασιν διειργομένων τῷ μεταξὺ δέρματι. Καὶ θυσιῶν σπλάγχνων τε τομαί, τάδ' ἀθύρματα πάντα. τουτέστιν ἡ θυτικὴ καλουμένη ἐπιστήμη, ἤγουν ἡ διὰ τῶν θυσιῶν τῶν μελλόντων ζητοῦσα τὴν πρόγνωσιν, καὶ ἡ διὰ τομῆς τῶν σπλάγχνων τῶν σφαζομένων ἱερείων, παίγνιά εἰσιν ἄντικρυς. Ἐμπορικῆς ἀπάτης στηρίγματα· τουτέστιν ἀφορμαὶ κέρδους ἀπατηλαί. Μὴ τοίνυν (φησὶ) πολυπραγμόνει σὺ μανθάνων ὑπ' ἐμοῦ, μέλλων

εὐσεβείης ἱερὸν παράδεισον ἀνοίγειν. ἱερὸς δὲ παράδεισος εὐσεβείας κατὰ Χαλδαίους, οὐχ ὃν ἡ τοῦ Μωυσέως βίβλος φησὶν, ἀλλ' ὁ λειμὼν τῶν ὑψηλοτάτων θεωριῶν, ἔνθα τὰ ποικίλα τῶν ἀρετῶν δένδρα, καὶ τὸ ξύλον τὸ γνωστικὸν καλοῦ καὶ πονηροῦ· τουτέστιν ἡ διακριτικὴ φρόνησις, ἡ διαιροῦσα τὸ κρεῖττον ἀπὸ τοῦ χείρονος· καὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, τουτέστι τὸ φυτὸν τῆς θείας ἐλλάμψεως τῆς καρποφορούσης τῇ ψυχῇ ζωὴν ἱερωτέραν καὶ κρείττονα. ἐν τούτῳ γοῦν τῷ παραδείσῳ καὶ ἀρετὴ καὶ σοφία καὶ εὐνομία φέρονται. ἔστι δ' ἀρετὴ, μία μὲν ἡ γενικὴ, πολλαὶ δ' αἱ κατ' εἴδη διαιρούμεναι. σοφία δέ ἐστιν, ἡ τούτων ἁπάντων περιεκτικὴ, ἣν ὡς μόνα ἄρρητον ὁ θεὸς προβάλλεται νοῦς. τῶν δὴ τοιούτων Χαλδαϊκῶν παραινέσεων, τὰ μὲν πλείω καὶ ταῖς καθ' ἡμᾶς εἰσηγήσεσι κατάδηλά πως εἰσί· τινὰ δὲ καὶ ἠθέτηται*. τοῦ γὰρ καθ' ἡμᾶς δόγματος διαῤῥήδην φάσκοντος διὰ τὸν ἄνθρωπον τὴν ὁρατὴν γεγενῆσθαι κτίσιν, ὁ Χαλδαῖος τὸν λόγον οὐ παραδέχεται, ἀλλ' ἀϊδίως τίθεται κινεῖσθαί τι κατ' οὐρανὸν, ἔργῳ ἀνάγκης, οὐχ ἕνεκεν ἡμῶν.

Δίζεο ψυχῆς ὀχετὸν, ὅθεν ἤ τινι τάξει
Σώματι θητεύσας ἐπὶ τάξιν ἰθὺς ἀναστήσεις,

ſacrum pietatis hortum tibi patere velis. eſt autem ſacer pietatis hortus ſiue paradiſus ſecundũ Chaldæos, non quem Moyſis liber prædicat, ſed altiſſimarum contemplationum pratum, in quo ſunt variæ virtutum arbores & lignum cognitionis boni & mali, id eſt prudentia diiudicatrix, bona a prauis ſegregans; lignum denique vitæ, id eſt planta illuſtrationis diuinæ, quæ animæ fructum ſanctioris & melioris vitæ producit. In hoc igitur paradiſo ſunt virtus, ſapientia & æquitas. Eſt autem virtus, vna quidem genere, ſed plures ſpecie diuerſæ. Sapientia vero omnes virtutes in ſe complectitur, quam vt ſolam ineffabilem mens diuina profert. Atque exhortationum iſtarũ Chaldaicarum pars magna quodammodo e noſtrorum inſtitutis aperta eſt, pars vero falſa & ex ethnicorum doctrina deſumpta. nam cum noſtra doctrina manifeſte aſſerat creaturam omnem viſui ſubiectam hominum cauſa conditam fuiſſe, Chaldæus iſtud verbum omnino nõ admittit, ſed perpetuo curſu cæleſtia ferri tradit vi neceſſitatis, non propter nos.

Scrutare animæ riuum, vnde aut quo ordine 2

Corpori mercenaria opera pręſtita ad dignitatem iterum extollas,

Sacræ rationi opere adiuncto.

Hoc est, quære animæ originem, unde producta corpori inseruierit, & quo pacto illa sacrarum ceremoniarum opere refocillata, lustrata atque erecta, eo unde venerat reduci queat, sacra ratione coniuncta. *Id quod ita intelligendum venit. Sacra ratio in nobis est vita intellectu prædita, aut potius suprema animæ facultas, quam mentis florem alicubi oraculum appellat. Verum sacra ista ratio nequit suo ipsius ductu & auspicio ad superiora aspirare & res diuinas comprehendere. Atque pietatis quidem institutum ad Deum illam manu ducit ope illuminationum siue institutionum cælitus immissarum: Chaldæus vero rituum ac ceremoniarum scientia. quæ sciētia rituum initiatrix animam perfectam reddit ope & potentia materialiū terrestrium. Huic igitur (ait) sacræ rationi cum opus vnieris, id est cum sacræ rationi animæ, siue præstantiori illius facultati ceremoniarum opus cōiunxeris. Et Gregorius quidem theologus e nostris, ratione & contemplatione animam ad diuina euehit, ratione quæ in nobis principatum obtinet intellectuque prædita est, contemplatione, quæ superne vehicns illuminatio est. Plato vero ratione & intellectu essentiam generationis expertem principioque ca-*

Ἱερῷ λόγῳ ἔργον ἑνώσας.

Τουτέστι, ζήτει τὴν ἀρχὴν τῆς ψυχῆς, πόθεν παρήχθη καὶ ἐδούλευσε σώματι, καὶ πῶς ἄν τις ταύτην ἀνακτησάμενος καὶ ἐγείρας διὰ τῶν τελεστικῶν ἔργων, ἐπαναγάγῃ ὅθεν ἀφίκετο· ἱερῷ λόγῳ ἑνώσας. τοῦτο δὲ τοιοῦτόν ἐστιν. ἱερὸς ἐστὶν ἡμῖν ὁ λόγος, ἡ νοερὰ ζωὴ, μᾶλλον δὲ ἡ ὑψηλοτέρα δύναμις τῆς ψυχῆς, ἣν ἄνθος νοῦ ἐν ἑτέροις ὀνομάζει τὸ λόγιον. ἀλλ' οὗτος ὁ ἱερὸς λόγος ἀδυνατεῖ ἀφ' ἑαυτοῦ πρὸς τὴν ὑψηλοτέραν ἀναγωγὴν, καὶ πρὸς τὴν τοῦ θείου περίληψιν: καὶ ὁ μὲν τῆς εὐσεβείας λόγος χειραγωγεῖ τοῦτον πρὸς θεὸν, διὰ τῶν ἐκεῖθεν ἐλλάμψεων· ὁ δὲ Χαλδαῖος διὰ τῆς τελεστικῆς ἐπιστήμης. τελεστικὴ δὲ ἐπιστήμη ἐστὶν, ἡ οἷον τελοῦσα τὴν ψυχὴν διὰ τῆς τῶν ἐνταῦθα ὑλικῶν δυνάμεως. τοῦτο γοῦν φησὶ τὸ ἱερῷ λόγῳ ἔργον ἑνώσας· τουτέστι συνάψας τῷ ἱερῷ λόγῳ τῆς ψυχῆς, ἤτοι τῇ κρείττονι δυνάμει τὸ τῆς τελεστικῆς ἔργον. καὶ ὁ μὲν καθ' ἡμᾶς θεολόγος Γρηγόριος λόγῳ καὶ θεωρίᾳ τὴν ψυχὴν ἀνάγει πρὸς τὰ θειότερα· λόγῳ τῷ καθ' ἡμᾶς τῷ νοερωτέρῳ καὶ κρείττονι, θεωρίᾳ τῇ ὑπὲρ ἡμᾶς ἐλλάμψει. ὁ δὲ Πλάτων λόγῳ καὶ νοήσει περιληπτὴν ἡμῖν τὴν ἀγέ-

νητον οὐσίαν τίθεται. ὁ δὲ Χαλδαῖος οὐκ ἄλλως φησὶν ἡμᾶς ἀνάγεσθαι πρὸς θεὸν, εἰ μὴ δυναμώσομεν τὸ τῆς ψυχῆς ὄχημα διὰ τῶν ὑλικῶν τελετῶν. οἴεται γὰρ καθαίρεσθαι τὴν ψυχὴν λίθοις καὶ πόαις καὶ ἐπῳδαῖς, καὶ εὔτροχον εἶναι πρὸς τὴν ἀνάβασιν.

Μὴ κάτω νεύσης, κρημνὸς κατὰ γῆς ὑπόκειται,

Ἑπταπόρου σύρων κατὰ βαθμίδος, ὑφ' ἣν ὁ τῆς

Ἀνάγκης θρόνος ἐστίν.

Τὴν μετὰ θεὸν οὖσαν ψυχὴν ὁ λόγιον παραινεῖ ἐκείνῳ μόνῳ προσέχειν τὸν νοῦν, καὶ μὴ κάτω τὴν ῥοπὴν ποιεῖσθαι· πολὺς γὰρ ὁ ἀπὸ θεοῦ κατὰ γῆν κρημνὸς, σύρων τὰς ψυχὰς διὰ τῆς ἑπταπόρου βαθμίδος. ἑπτάπορος δὲ βαθμὶς, αἱ τῶν ἑπτὰ πλανητῶν σφαῖραι εἰσί. νεύσασα γοῦν ἄνωθεν ἡ ψυχὴ, φέρεται ἐπὶ γῆν διὰ τῶν ἑπτὰ τούτων σφαιρῶν. ἡ δὲ τῶν ἑπτὰ κύκλων ὡς διὰ βαθμίδος κάθοδος ἐπὶ τὸν θρόνον ἄγει τῆς ἀνάγκης. οὗ δὴ γενομένη ἡ ψυχὴ τὸν περίγειον κόσμον παθεῖν ἀναγκάζεται.

Ὀνόματα βάρβαρα μήποτ' ἀλλάξῃς.

Τουτέστιν, εἰσὶν ὀνόματα παρ' ἑκάστοις ἔθνεσι θεοπαράδοτα, δύναμιν ἐν ταῖς τελεταῖς ἄρρητον ἔχοντα. μὴ

que carētem a nobis comprehendi poſſe ſtatuit. At Chaldæus ait nō aliter nos ad Deum deduci poſſe, niſi animæ vehiculum materialibus ceremonijs aptum reddamus atque firmemus. arbitratur enim animam lignis, herbis, & carminibus luſtrari, agilioremque ad aſcenſum reddi.

Ne deorſum vergas, locus præruptus in terra ſubiacet, 4
De gradibus trahens ſeptem vias habentibus, ſub quibus
Neceſſitatis ſolium eſt.

Oraculum admonet animam quæ a Deo proxima eſt, vt huic ſoli tota mente adhæreat, neque ad terrena curſum inflectat: quod immenſus a Deo in terram pateat hiatus, qui animas per limina ſeptem tramitum detrahat. Sunt autē limina ſeptem tramitum, ſeptem errantium ſtellarum orbes. Si itaque ſuperne deorſum anima nutauerit, per ſeptē illarum orbes in terram feretur. ſed iſtud ſeptem circulorum iter tanquam per gradus quoſdam ad neceſsitatis ſolium deducit: quo cum anima peruenerit, ineuitabili mundi terreni deſiderio tenetur.

Nomina barbara nunquam mutaueris.

Id eſt, ſingulæ gentes habent nomina quædam diuinitus data, quæ incredibilem vim habent in

ſacris. Ne igitur illa commutes aut transferas in Græcorum ſermonẽ: vt eſt nomen Seraphim, Cherubim, Michael, Gabriel. ſic enim iuxta Hebræorum dialectum prolata ſingularem & ineffabilem efficaciam in ſacrorum adminiſtratione habent: at in Græca nomina commutata, prorſus imbecillem. Ad me quod attinet, Chaldæorum ſacra omnino non probo, neque illorum doctrinæ aſſentior. vix autem oraculi obſcuritatem tibi retexi.

6 Mundus habet quadamtenus ſuſtentatores intellectu præditos & immobiles.

Chaldæi poſuerunt potentias in mundo, quas nominarunt mundi duces ſiue rectores, quod mundum motibus cum prouidendi cura regant. Has igitur potentias ſiue facultates appellat oraculum ſuſtentatores, quod mundum vniuerſum ſuſtineãt. Atque immobilitate quidem declaratur illarum vis firma ac ſtabilis, ſuſtẽtatione vero cuſtodiæ atque conſeruationis cura. Iſtas autem facultates deſignant per ſolas mundorũ cauſas & immobilitatẽ. Sunt vero & aliæ nonnullæ potentiæ quas implacabiles vocant, vt quæ validę atq; fixę ad hæc inferiora nunquã flectuntur, & in cauſa ſunt vt animæ ab affectuum illecebris neutiquam demulceantur.

Operare

τα. μὴ οὖν μήτ' ἀλλάξῃς αὐτὰ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν διάλεκτον· οἷον ὁ Σεραφείμ, καὶ ὁ Χερουβείμ, καὶ ὁ Μιχαὴλ, καὶ ὁ Γαβριήλ. οὕτω μὲν λεγόμενα κατὰ τὴν Ἑβραϊκὴν διάλεκτον, ἐνέργειαν ἐν ταῖς τελεταῖς ἔχει ἄρρητον· ἀμειφθέντα δὲ ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς ὀνόμασιν, ἀσθενεῖ. ἐγὼ δὲ οὐ τὰς Χαλδαϊκὰς δέχομαι τελετάς, οὔτε τῷ δόγματι πάνυ προστίθεμαι. ἀνεκάλυψα δέ σοι μόλις τοῦ λόγου τὴν κρυφιότητα.

Πῶς ἔχει κόσμος νοεροὺς ἀνοχῆας ἀκαμπεῖς.

Δυνάμεις ἐν τῷ κόσμῳ οἱ Χαλδαῖοι τίθενται, καὶ ὠνόμασεν αὐτὰς κοσμαγωγοὺς ὡς τὸν κόσμον ἀγούσας προνοητικαῖς κινήσεσι. ταύτας οὖν τὰς δυνάμεις ἀνοχῆας καλεῖ τὸ λόγιον, ὡς τὸν πάντα κόσμον ἀνεχούσας· τῷ μὲν ἀκαμπεῖ, τῆς σταθερᾶς αὐτῶν δηλουμένης δυνάμεως· τῷ δὲ ἀνοχικῷ, τῆς φρουρητικῆς. ταύτας δὲ τὰς δυνάμεις, διὰ μόνης τῶν κόσμων αἰτίας καὶ ἀκλινοῦς ὁρίζονται. εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεραι δυνάμεις λεγόμεναι παρ' αὐτοῖς ἀμείλικτοι, οἷ ἔντονοι καὶ ἀνεπίστροφοι πρὸς τὰ τῇδε, καὶ τὰς ψυχὰς ποιοῦσαι τοῖς θελγητηρίοις μὴ μειλίσσεσθαι πάθεσιν.

Ἐνέργει

Ἐνέργει περὶ τὸν Ἑκατικὸν στρόφαλον.

Ἑκατικὸς στρόφαλος σφαῖρα ἐστὶ χρυσῆ, μέσον σάπφειρον περικλείουσα, διὰ ταυρείου στρεφομένη ἱμάντος, δι' ὅλης αὐτῆς ἔχουσα χαρακτῆρας· ἣν δὴ στρέφοντες ἐποιοῦντο τὰς ἐπικλήσεις. καὶ τὰ τοιαῦτα καλεῖν εἰώθασιν ἴυγγας, εἴτε σφαιρικὸν εἶχον, εἴτε τρίγωνον, εἴτε καὶ ὅτι σχῆμα. ἃ δὴ δινοῦντες τοὺς ἀσήμους ἢ κτηνώδεις ἐξεφώνουν ἤχους, γελῶντες, καὶ τὸν ἀέρα μαστίζοντες. διδάσκει οὖν τὴν τελετὴν ἐνεργεῖν, ἤτοι τὴν κίνησιν τοῦ τοιούτου στροφάλου, ὡς δύναμιν ἀπόρρητον ἔχουσαν. Ἑκατικὸς δὲ καλεῖται, ὡς τῇ Ἑκάτῃ ἀνακείμενος. ἡ δὲ Ἑκάτη θεὸς ἐστὶ παρὰ Χαλδαίοις, ἐν δεξιᾷ μὲν αὐτῆς ἔχουσα τὴν πηγὴν τῶν ἀρετῶν. ἔστι δὲ τὸ πᾶν φλύαρον.

Πολλάκις ἢν λέξῃς μοι, ἀθρήσεις πάντα λέοντα.
Οὔτε γὰρ οὐράνιος κυρτὸς τότε φαίνεται ὄγκος,
Ἀστέρες οὐ λάμπουσι, τὸ μήνης φῶς κεκάλυπται,
Χθὼν οὐχ ἕστηκε· βλέπεται δὲ πάντα κεραυνοῖς.

Ἐν τῶν

Operare circa Hecatinum circulum.

Hecaticus circulus orbis eſt aureus, in medio ſapphirum incluſum complectens, loro bubulo conuerſus, vndiquaque varias figuras & characteres habens: quem rotantes, perficiebant inuocationes. atque iſtiuſmodi ſunt quæ iungas vocare ſolent, ſiue orbicularem, ſiue triangularem, ſiue aliam quamcunque figuram habeāt. Atque dum circumagitant orbem illum, ſonos inconditos vel etiam beluinos cum clamore emittunt ridentes & aerem flagris ferientes. Docet itaque ritus operationem, ſiue circuli eiuſmodi agitationē, vt quæ vires arcanas habeat. Vocatur autem circulus ille Hecatinus, quia Hecatæ dedicatus eſt. quæ Hecate Chaldæis dea eſt, & in dextra ſui parte virtutum fontem habet. Eſt autem hoc oraculum plane futile.

Si ſæpe me allocutus fueris, videbis vbique leonem.
Neque enim cæleſtis & conuexa moles tunc apparet,
Stellæ non micant, lunæ lumen occultatum eſt,
Terra non ſtat fixa: videntur autem omnia fulminibus plena.

Leo est vnum ex cæli animalibus Zodiaco aßignatis: alias Solis domus dicitur: cuius fontem, id est leoniformis e stellis compositionis causam, Chaldæus λεοντοῦχον vocat, quasi dicas leonitenentem. *Ait igitur, si inter sacra fontem istum nomine suo vocaueris, nihil aliud in cælo præterquam spectrum leoninum videbis. neque enim concaua & rotunda hominis* (potius *cæli*) *moles tibi apparebit, neque stellæ lucebunt, immo ipsa luna occultabitur, & concußionibus omnia agitabuntur. Horum autem essentiam non tollit fons iste sedi leonis aßignatus, sed propriæ illorum subsistentiæ principatus in causa est vt ipsa occultata nō cōspiciātur.*

7 Animæ figuræ experti vndique tende ignis habenas.

Απλαστον *animā vocat oraculū forma & figura omni carentē, vel simplicißimā & purißimā: ignis autē habenas istiusmodi animæ, expeditā atq; liberā deificæ vitæ operationem, quæ igneam mentem ad diuinum lumen excitat atque erigit.* Informi *itaque* animæ ignis habenas tende, *id est huic rei stude atque operam naua, vt omnes potentiæ, & in intellectu, & in cogitatione, & in opinione consistentes, quælibet inquā sibi conformes & cōgruentes suscipiant illuminationes diuinas. nihil enim aliud*

sibi

Ἐν τῇ ἐν οὐρανῷ δώδεκα ζωδίων λεγομένων ἐστὶν ὁ λέων, οἶκος ἡλίου λεγόμενος· οὗ τὴν πηγὴν, ἤτοι τὴν αἰτίαν τῆς λεοντοειδοῦς ἐξ ἀστέρων συνθέσεως, λεοντοῦχον ὁ Χαλδαῖος καλεῖ. ἐν δὴ ταῖς τελεταῖς, φησὶν, ἐὰν ἐξ ὀνόματος καλέσῃς τὴν τοιαύτην πηγὴν, οὐδὲν ἕτερον ἴδῃς ἂν ἐν οὐρανῷ ἢ φάσμα λεόντειον. οὔτε γὰρ ὁ κυρτὸς τοῦ † αἰθερίου ὄγκος ἤτοι ὁ περιφερὴς φαίνεται ἴσως, οὐρανοῦ ἔτι, οὔτε ἀστέρες αὐγάζουσιν· ἀλλὰ καὶ ἡ σελήνη κεκαλύπτεται, καὶ σεισμοῖς τὰ πάντα δονεῖται. οὐκ ἀναιρεῖ δὲ τὴν οὐσίαν ἡ τοιαύτη λεοντοῦχος πηγὴ, ἀλλὰ τὸ ἡγεμονικὸν τῆς ἰδίας ὑπάρξεως ἀποκρύπτει τὴν θεωρίαν αὐτῆς.

Πάντοθεν ἀπλάστῳ ψυχῇ πυρὸς ἡνία τεῖνον.

Ἄπλαστον ψυχὴν ὀνομάζει τὸ λόγιον τὴν ἀμόρφωτον καὶ ἀδιατύπωτον, ἢ τὴν ἀπλουστάτην καὶ καθαρωτάτην· ἡνία δὲ τοῦ πυρὸς τῆς τοιαύτης ψυχῆς, τῆς θεουργικῆς ἐστι ζωῆς ἡ ἄλυτος ἐνέργεια, ἀνατείνουσα τὸν νοῦν τὸν πύρινον εἰς αὐτὸ τὸ θεῖον φῶς. πάντοθεν δὴ τῇ ἀπλάστῳ ψυχῇ τὰ τοῦ πυρὸς ἡνία τείναντα, τουτέστι, καὶ ἀπὸ τῆς νοερᾶς δυνάμεως, καὶ ἀπὸ τῆς διανοητικῆς, καὶ ἀπὸ τῆς δοξαστικῆς, ἔξω* τῇ ψυχῇ σπούδασμα, ἵνα καὶ ἀλλήλως ἑκάστῃ δυνάμει τὰς θείας εἰσδέξῃ φωταγωγίας. τοῦτο γὰρ

φησὶ τὸ πυρὸς ἰωνία τέκνον. ἀλλ' ἡ φύσις ὀκλάζουσα, καὶ κατὰ τὰς δευτέρας ζωὰς ἐνεργεῖ.

Ὦ τολμηρᾶς ἐκ φύσεως ἄνθρωπε τέχνασμα.

Τέχνασμα μὲν γὰρ ὁ ἄνθρωπος, ὡς παρὰ τοῦ ἀπορρήτου τέχνῃ συντεθείς. τολμηρὰν δὲ φύσιν αὐτὸν ὠνόμασε τὸ λόγιον, ὡς τὰ κρείττονα περιεργαζόμενον, καὶ δρόμον μὲν ἀστέρων καταμετροῦντα, ὑπερφυῶν δὲ δυνάμεων τάξεις διακριβοῦντα, καὶ ἐξωτάτω τῆς οὐρανίου σφαίρας διασκοποῦντα, καὶ περὶ τοῦ τι λέγειν διατεινόμενον. αἱ γὰρ ἐπιβολαὶ αὗται τῶν νοημάτων, τολμηρᾶς φύσεως. οὐ διασύρων δὲ ἐνταῦθα τὴν τόλμην εἶπεν, ἀλλὰ τὴν ὁρμὴν τῆς φύσεως τέθηκεν.

Λαιῆς ἐν λαγόσιν Ἑκάτης ἀρετῆς πέλε πηγή,
Ἔνδον ὅλη μίμνουσα, τὸ παρθένιον οὐ προϊεῖσα.

Τὴν Ἑκάτην οἱ Χαλδαῖοι θεὸν ὁρίζονται μεσαιτάτην ἄγουσαν τάξιν, καὶ οἷον κέντρον ἔχουσαν τῶν ὅλων δυνάμεων. καὶ ἐν μὲν τοῖς δεξιοῖς αὐτῆς μέρεσι τιθέασι τὴν πηγὴν τῶν ψυχῶν· ἐν δὲ τοῖς ἀριστεροῖς, τὴν πηγὴν τῶν † ἀγαθῶν. καί φασιν, ὅτι ἡ μὲν πηγὴ τῶν ψυχῶν, ἕτοιμός ἐστιν εἰς τὰς ἀπο-

γρ. ἀρετῶν

ſibi vult illud, ignis habenas tende. *Sed natura labaſcere ſolet, & alterius vitæ, deterioris ſcilicet, ſtudio teneri.*

O homo audaci e natura *productũ* artificiũ. 5

Artificium equidem homo dicitur, vtpote arcana & incredibili arte a Deo conſtructus. Eundem hominem appellat oraculum audacem naturã, vt qui circa res excellentes verſetur, modo ſtellarũ curſum dimetiens, modo ſupernaturalium potentiarum ordines accurate inquirens, atque adeo etiam quæ longe extra orbem cæleſtem ſunt contemplans, & de Deo aliquid diſſerere contendens. iſti enim animi diſquiſitionum conatus, naturæ ſunt confidentis. Audaciam autem dixit & confidentiam, non vt calumniaretur, ſed vt naturæ impetum denotaret.

In ſiniſtræ Hecates ilibus ſitus eſt fons virtutis, 8
Intus totus manens, virginitatem nunquam deſerens.

Chaldæi Hecaten deæ loco habent, quæ mediũ ordinem ducat, & quaſi centrum ſit omnium potentiarum. In dextris eius partibus collocant fontem animarum, in ſiniſtris fontem bonorum ſiue virtutum: aiuntque animarum quidem fontem ad

εὐσεβείης ἱερὸν παράδεισον ἀνοίγειν. ἱερὸς δὲ παράδεισος εὐσεβείας κατὰ Χαλδαίους, οὐχ ὃν ἡ τοῦ Μωυσέως βίβλος φησὶν, ἀλλ' ὁ λειμὼν τῶν ὑψηλοτάτων θεωριῶν, ἔνθα τὰ ποικίλα τῶν ἀρετῶν δένδρα, καὶ τὸ ξύλον τὸ γνωστικὸν καλοῦ καὶ πονηροῦ· τουτέστιν ἡ διακριτικὴ φρόνησις, ἡ διαιροῦσα τὸ κρεῖττον ἀπὸ τοῦ χείρονος· καὶ τὸ ξύλον τῆς ζώης, τουτέστι τὸ φυτὸν τῆς θείας ἐλλάμψεως τῆς καρποφορούσης τῇ ψυχῇ ζωὴν ἱερωτέραν καὶ κρείττονα. ἐν τούτῳ γοῦν τῷ παραδείσῳ καὶ ἀρετὴ καὶ σοφία καὶ εὐνομία φέρονται. ἔστι δ' ἀρετὴ, μία μὲν ἡ γενικὴ, πολλαὶ δ' αἱ κατ' εἶδη διαιρούμεναι. σοφία δὲ ἐστὶν, ἡ τούτων ἁπάντων περιεκτικὴ, ἣν ὡς μόνα ἄρρητον ὁ θεὸς περιβάλλεται νοῦς. τῶν δὴ τοιούτων Χαλδαϊκῶν παραινέσεων, τὰ μὲν πλείω καὶ ταῖς καθ' ἡμᾶς εἰσηγήσεσι κατάδηλά πως εἰσί· τινὰ δὲ καὶ ἠθέτηται*. τοῦ γὰρ καθ' ἡμᾶς δόγματος διαῤῥήδην φάσκοντος διὰ τὸν ἄνθρωπον τὴν ὁρατὴν γεγενῆσθαι κτίσιν, ὁ Χαλδαῖος τὸν λόγον οὐ παραδέχεται, ἀλλ' ἀϊδίως τίθεται κινεῖσθαί τι κατ' οὐρανὸν, ἔργῳ ἀνάγκης, οὐχ ἕνεκεν ἡμῶν.

Δίζεο ψυχῆς ὀχετὸν, ὅθεν ἤ τινι τάξει
Σώματι θητεύσας ἐπὶ τάξιν ἰθὺς ἀναστήσεις,

Ἱερῷ

ſacrum pietatis hortum tibi patere velis. eſt autem ſacer pietatis hortus ſiue paradiſus ſecundũ Chaldæos, non quem Moyſis liber prædicat, ſed altiſsimarum contemplationum pratum, in quo ſunt variæ virtutum arbores & lignum cognitionis boni & mali, id eſt prudentia diiudicatrix, bona a prauis ſegregans; lignum denique vitæ, id eſt planta illuſtrationis diuinæ, quæ animæ fructum ſanctioris & melioris vitæ producit. In hoc igitur paradiſo ſunt virtus, ſapientia & æquitas. Eſt autem virtus, vna quidem genere, ſed plures ſpecie diuerſæ. Sapientia vero omnes virtutes in ſe complectitur, quam vt ſolam ineffabilem mens diuina profert. Atque exhortationum iſtarũ Chaldaicarum pars magna quodammodo e noſtrorum inſtitutis aperta eſt, pars vero falſa & ex ethnicorum doctrina deſumpta. nam cum noſtra doctrina manifeſte aſſerat creaturam omnem viſui ſubiectam hominum cauſa conditam fuiſſe, Chaldæus iſtud verbum omnino nõ admittit, ſed perpetuo curſu cæleſtia ferri tradit vi neceſsitatis, non propter nos.

Scrutare animæ riuum, vnde aut quo ordine 2
Corpori mercenaria opera preſtita ad dignitatem iterum extollas,

Sacræ rationi opere adiuncto.

Hoc est, quære animæ originem, unde producta corpori inseruierit, & quo pacto illa sacrarum ceremoniarum opere refocillata, lustrata atque erecta, eo unde venerat reduci queat, sacra ratione coniuncta. *Id quod ita intelligendum venit. Sacra ratio in nobis est vita intellectu prædita, aut potius suprema animæ facultas, quam mentis florem alicubi oraculum appellat. Verum sacra ista ratio nequit suo ipsius ductu & auspicio ad superiora aspirare & res diuinas comprehendere. Atque pietatis quidem institutum ad Deum illam manu ducit ope illuminationum siue institutionum cælitus immissarum: Chaldæus vero rituum ac ceremoniarum scientia. quæ sciētia rituum initiatrix animam perfectam reddit ope & potentia materialiū terrestrium. Huic igitur (ait) sacræ rationi cum opus uniueris, id est cum sacræ rationi animæ, siue præstantiori illius facultati ceremoniarum opus cōiunxeris. Et Gregorius quidem theologus e nostris, ratione & contemplatione animam ad diuina euehit, ratione quæ in nobis principatum obtinet intellectuque prædita est, contemplatione, quæ superne vehiens illuminatio est. Plato vero ratione & intellectu essentiam generationis expertem principioque ca-*

Ἱερῷ λόγῳ ἔργον ἑνώσας.

Τουτέστι, ζήτει τὴν ἀρχὴν τῆς ψυχῆς, πόθεν παρήχθη καὶ ἐδούλευσε σώματι, καὶ πῶς ἄν τις ταύτην ἀνακτησάμενος καὶ ἐγείρας διὰ τῶν τελεστικῶν ἔργων, ἐπαναγάγῃ ὅθεν ἀφίκετο· ἱερῷ λόγῳ ἑνώσας. τοῦτο δὲ τοιοῦτον ἐστίν. ἱερὸς ἐστὶν ἡμῖν ὁ λόγος, ἡ νοερὰ ζωὴ, μᾶλλον δὲ ἡ ὑψηλοτέρα δύναμις τῆς ψυχῆς, ἣν ἄνθος νοῦ ἐν ἑτέροις ὀνομάζει τὸ λόγιον. ἀλλ' οὗτος ὁ ἱερὸς λόγος ἀδυνατεῖ ἀφ' ἑαυτοῦ πρὸς τὴν ὑψηλοτέραν ἀναγωγὴν, καὶ πρὸς τὴν τοῦ θείου περίληψιν· καὶ ὁ μὲν τῆς εὐσεβείας λόγος χειραγωγεῖ τοῦτον πρὸς θεὸν, διὰ τῶν ἐκεῖθεν ἐλλάμψεων· ὁ δὲ Χαλδαῖος διὰ τῆς τελεστικῆς ἐπιστήμης. τελεστικὴ δὲ ἐπιστήμη ἐστὶν, ἡ οἷον τελοῦσα τὴν ψυχὴν διὰ τῆς τῶν ἐνταῦθα ὑλικῶν δυνάμεως. τοῦτο γοῦν φησὶ τὸ ἱερῷ λόγῳ ἔργον ἑνώσας· τουτέστι συνάψας τῷ ἱερῷ λόγῳ τῆς ψυχῆς, ἤτοι τῇ κρείττονι δυνάμει τὸ τῆς τελετῆς ἔργον. καὶ ὁ μὲν καθ' ἡμᾶς θεολόγος Γρηγόριος λόγῳ καὶ θεωρίᾳ τὴν ψυχὴν ἀνάγει πρὸς τὰ θειότερα· λόγῳ τῷ καθ' ἡμᾶς τῷ νοερωτέρῳ καὶ κρείττονι, θεωρίᾳ τῇ ὑπὲρ ἡμᾶς ἐλλάμψει. ὁ δὲ Πλάτων λόγῳ καὶ νοήσει περιληπτὴν ἡμῖν τὴν ἀγέν-

νητον ὑσίαν τίθεται. ὁ δὲ Χαλδαῖος οὐκ ἄλλως φησὶν ἡμᾶς ἀνάγεσθαι πρὸς θεόν, εἰ μὴ δυναμώσομεν τὸ τῆς ψυχῆς ὄχημα διὰ τῶν ὑλικῶν τελετῶν. οἴεται γὰρ καθαίρεσθαι τὴν ψυχὴν λίθοις καὶ πόαις καὶ ἐπῳδαῖς, καὶ εὔτροχον εἶναι πρὸς τὴν ἀνάβασιν.

Μὴ κάτω νεύσῃς, κρημνὸς κατὰ γῆς ὑπόκειται,
Ἑπταπόρου σύρων κατὰ βαθμίδος, ὑφ' ἣν ὁ τῆς
Ἀνάγκης θρόνος ἐστίν.

Τὴν μετὰ θεὸν οὖσαν ψυχὴν τὸ λόγιον νουθετεῖ ἐκείνῳ μόνῳ προσέχειν τὸν νοῦν, καὶ μὴ κάτω τὴν ῥοπὴν ποιεῖσθαι· πολὺς γὰρ ὁ ἀπὸ θεοῦ κατὰ γῆν κρημνὸς, σύρων τὰς ψυχὰς διὰ τῆς ἑπταπόρου βαθμίδος. ἑπτάπορος δὲ βαθμὶς, αἱ τῶν ἑπτὰ πλανητῶν σφαῖραί εἰσι. νεύσασα γοῦν ἄνωθεν ἡ ψυχὴ, φέρεται ἐπὶ γῆν διὰ τῶν ἑπτὰ τούτων σφαιρῶν. ἡ δὲ τῶν ἑπτὰ κύκλων ὡς διὰ βαθμίδος κάθοδος ἐπὶ τὸν θρόνον ἄγει τῆς ἀνάγκης. οὗ δὴ γενομένη ἡ ψυχὴ τὸν περίγειον κόσμον παθεῖν ἀναγκάζεται.

Ὀνόματα βάρβαρα μή ποτ' ἀλλάξῃς.

Τουτέστιν, εἰσὶν ὀνόματα παρ' ἑκάστοις ἔθνεσι θεοπαράδοτα, δύναμιν ἐν ταῖς τελεταῖς ἄρρητον ἔχοντα. μὴ

que carẽtem a nobis comprehendi posse statuit. At Chaldæus ait nõ aliter nos ad Deum deduci posse, nisi animæ vehiculum materialibus ceremonijs aptum reddamus atque firmemus. arbitratur enim animam lignis, herbis, & carminibus lustrari, agilioremque ad ascensum reddi.

Ne deorsum vergas, locus præruptus in terra subiacet,

De gradibus trahens septem vias habentibus, sub quibus

Necessitatis solium est.

Oraculum admonet animam quæ a Deo proxima est, vt huic soli tota mente adhæreat, neque ad terrena cursum inflectat: quod immensus a Deo in terram pateat hiatus, qui animas per limina septem tramitum detrahat. Sunt autẽ limina septem tramitum, septem errantium stellarum orbes. Si itaque superne deorsum anima nutauerit, per septẽ illarum orbes in terram feretur. sed istud septem circulorum iter tanquam per gradus quosdam ad necessitatis solium deducit: quo cum anima peruenerit, ineuitabili mundi terreni desiderio tenetur.

Nomina barbara nunquam mutaueris.

Id est, singulæ gentes habent nomina quædam diuinitus data, quæ incredibilem vim habent in

ſacris. Ne igitur illa commutes aut transferas in Græcorum ſermonē: vt eſt nomen Seraphim, Cherubim, Michael, Gabriel. ſic enim iuxta Hebræorum dialectum prolata ſingularem & ineffabilem efficaciam in ſacrorum adminiſtratione habent: at in Græca nomina commutata, prorſus imbecillem. Ad me quod attinet, Chaldæorum ſacra omnino non probo, neque illorum doctrinæ aſſentior. vix autem oraculi obſcuritatem tibi retexi.

6 Mundus habet quadamtenus ſuſtentatores intellectu præditos & immobiles.

Chaldæi poſuerunt potentias in mundo, quas nominarunt mundi duces ſiue rectores, quod mundum motibus cum prouidendi cura regant. Has igitur potentias ſiue facultates appellat oraculum ſuſtentatores, quod mundum vniuerſum ſuſtineāt. Atque immobilitate quidem declaratur illarum vis firma ac ſtabilis, ſuſtētatione vero cuſtodiæ atque conſeruationis cura. Iſtas autem facultates deſignant per ſolas mundorū cauſas & immobilitatē. Sunt vero & aliæ nonnullæ potentiæ quas implacabiles vocant, vt quæ validę atq; fixę ad hæc inferiora nunquā flectuntur, & in cauſa ſunt vt animæ ab affectuum illecebris neutiquam demulceantur.

Operare

τα. μὴ οὖν μήτ' ἀλλάξῃς αὐτὰ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν διάλεκτον· οἷον ὁ Σεραφεὶμ, καὶ ὁ Χερουβεὶμ, καὶ ὁ Μιχαὴλ, καὶ ὁ Γαβριήλ. οὕτω μὲν λεγόμενα κατὰ τὴν Ἑβραϊκὴν διάλεκτον, ἐνέργειαν ἐν ταῖς τελεταῖς ἔχει ἄρρητον· ἀμειφθέντα δὲ ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς ὀνόμασιν, ἀσθενεῖ. ἐγὼ δὲ οὐ ταῖς Χαλδαϊκαῖς δέχομαι τελεταῖς, οὔτε τῷ δόγματι πάνυ προστίθεμαι. ἀνεκάλυψα δέ σοι μόλις τοῦ λόγου τὴν κρυφιότητα.

Πῶς ἔχει κόσμος νοεροὺς δύοχῆας ἀκαμπεῖς.

Δυνάμεις ἐν τῷ κόσμῳ οἱ Χαλδαῖοι τίθενται, καὶ ὀνόμασεν αὐτὰς κοσμαγωγοὺς ὡς τὸν κόσμον ἄγούσας προνοητικαῖς κινήσεσι. ταύτας οὖν τὰς δυνάμεις αἰοχῆας καλεῖ ὁ λόγιον, ὡς τὸν πάντα κόσμον ἀνεχούσας· τῷ μὲν ἀκαμπεῖ, τῆς σταθερᾶς αὐτῶν δηλουμένης δυνάμεως· τῷ δὲ αἰοχικῷ, τῆς φρουρητικῆς. ταύτας δὲ τὰς δυνάμεις, διὰ μόνης τῶν κόσμων αἰτίας καὶ ἀκλινοῦς ὁρίζονται. εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεραι δυνάμεις λεγόμεναι παρ' αὐτοῖς ἀμείλικτοι, οἷον ἔντονοι καὶ ἀνεπίστροφοι πρὸς τὰ τῇδε, καὶ τὰς ψυχὰς ποιοῦσαι τοῖς θελκτηρίοις μὴ μειλίσσεσθαι πάθεσιν.

Ενέργει περὶ τὸν ἑκατινὸν στρόφαλον.

Εκατικὸς στρόφαλος σφαῖρα ἐστὶ χρυσῆ, μέσον σάπφειρον περικλείουσα, διὰ ταυρείου στρεφομένη ἱμάντος, δι' ὅλης αὐτῆς ἔχουσα χαρακτῆρας· ἣν δὴ στρέφοντες ἐποιοῦντο τὰς ἐπικλήσεις. καὶ τὰ τοιαῦτα καλεῖν εἰώθασιν ἴυγγας, εἴτε σφαιρικὸν εἶχον, εἴτε τρίγωνον, εἴτε καὶ ὅτι σχῆμα. ἃ δὴ δονοῦντες τοὺς ἀσήμους ἢ κτηνώδεις ἐξεφώνουν ἤχους, γελῶντες, καὶ τὸν ἀέρα μαστίζοντες. διδάσκει οὖν τὴν τελετὴν ἐνεργεῖν, ἤτοι τὴν κίνησιν τοῦ τοιούτου στροφάλου, ὡς δύναμιν ἀπόρρητον ἔχουσαν. Εκατινὸς δὲ καλεῖται, ὡς τῇ Εκάτῃ ἀνακείμενος. ἡ δὲ Εκάτη θεὸς ἐστὶ παρὰ Χαλδαίοις, ἐν δεξιᾷ μὲν αὐτῆς ἔχουσα τὴν πηγὴν τῆς ἀρετῆς. ἔστι δὲ τὸ πᾶν φλύαρον.

Πολλάκις ἢν λέξῃς μοι, ἀθρήσεις πάντα λέοντα.
Οὔτε γὰρ οὐράνιος κυρτὸς τότε φαίνεται ὄγκος,
Ασέρες οὐ λάμπουσι, τὸ μήνης φῶς κεκάλυπται,
Χθὼν οὐχ ἕστηκε· βλέπεται δὲ πάντα κεραυνοῖς.

Ἐν τῶν

Operare circa Hecatinum circulum. 10

Hecaticus circulus orbis eſt aureus, in medio ſapphirum incluſum complectens, loro bubulo conuerſus, vndiquaque varias figuras & characteres habens: quem rotantes, perficiebant inuocationes. atque iſtiuſmodi ſunt quæ iungas vocare ſolent, ſiue orbicularem, ſiue triangularem, ſiue aliam quamcunque figuram habeãt. Atque dum circumagitant orbem illum, ſonos inconditos vel etiam beluinos cum clamore emittunt ridentes & aerem flagris ferientes. Docet itaque ritus operationem, ſiue circuli eiuſmodi agitationẽ, vt quæ vires arcanas habeat. Vocatur autem circulus ille Hecatinus, quia Hecatæ dedicatus eſt. quæ Hecate Chaldæis dea eſt, & in dextra ſui parte virtutum fontem habet. Eſt autem hoc oraculum plane futile.

Si ſæpe me allocutus fueris, videbis vbique leonem.
Neque enim cæleſtis & conuexa moles tunc apparet,
Stellæ non micant, lunæ lumen occultatum eſt,
Terra non ſtat fixa: videntur autem omnia fulminibus plena.

Leo est vnum ex cæli animalibus Zodiaco aßignatis: alias Solis domus dicitur: cuius fontem, id est leoniformis e stellis compositionis causam, Chaldæus λεοντοῦχον *vocat*, quasi dicas leonitenentem. *Ait igitur, si inter sacra fontem istum nomine suo vocaueris, nihil aliud in cælo præterquam spectrum leoninum videbis. neque enim concaua & rotunda hominis* (potius *cæli*) *moles tibi apparebit, neque stellæ lucebunt, immo ipsa luna occultabitur, & concußionibus omnia agitabuntur. Horum autem essentiam non tollit fons iste sedi leonis aßignatus, sed propriæ illorum subsistentiæ principatus in causa est vt ipsa occultata nõ cõspiciãtur.*

7 Animæ figuræ experti vndique tende ignis habenas.

Απλαστον *animã vocat oraculũ forma & figura omni carentẽ, vel simplicißimã & purißimã: ignis autẽ habenas istiusmodi animæ, expeditã atq; liberã deificæ vitæ operationem, quæ igneam mentem ad diuinum lumen excitat atque erigit.* Informi *itaque* animæ ignis habenas tende, *id est huic rei stude atque operam naua, vt omnes potentiæ, & in intellectu, & in cogitatione, & in opinione consistentes, quælibet in quã sibi conformes & cõgruentes suscipiant illuminationes diuinas. nihil enim aliud*

sibi

Ἐν τῷ ἐνυράνῳ δώδεκα ζωδίων λεγομένων ἐστὶν ὁ λέων, οἶκος ἡλίου λεγόμενος· οὗ τὴν πηγὴν, ἤτοι τὴν αἰτίαν τῆς λεοντοειδοῦς ἐξ ἀστέρων συνθέσεως, λεοντοῦχον ὁ Χαλδαῖος καλεῖ. ἐν οὖν ταῖς τελεταῖς, φησὶν, ἐὰν ἐξ ὀνόματος καλέσῃς τὴν τοιαύτην πηγὴν, οὐδὲν ἕτερον ἴδῃς αὖ ἐν οὐρανῷ ἢ φάσμα λεόντειον. οὔτε γὰρ ὁ κυρτὸς τοῦ † αἰθερόπου ὄγκος ἤτοι ὁ περιφερὴς φαίνεται ἴσως, ὑ- ἑαυτοῦ
θι, οὔτε ἀστέρες αὐγάσουσιν· ἀλλὰ καὶ ἡ σελήνη κεκάλυπται, καὶ σεισμοῖς τὰ πάντα δονεῖται. οὐκ ἀναιρεῖ δὲ τὴν οὐσίαν ἡ τοιαύτη λεοντοῦχος πηγὴ, ἀλλὰ τὸ ἡγεμονικὸν τῆς ἰδίας ὑπάρξεως ἀποκρύπτει τὴν θεωρίαν αὐτῆς.

Πάντοθεν ἀπλάστῳ ψυχῇ πυρὸς ἡνία τεῖνον.

Ἄπλαστον ψυχὴν ὀνομάζει τὸ λόγιον τὴν ἀμόρφωτον καὶ ἀδιατύπωτον, ἢ τὴν ἁπλουστάτην καὶ καθαρωτάτην· ἡνία δὲ τοῦ πυρὸς τῆς τοιαύτης ψυχῆς, τῆς θεουργικῆς ἐστὶ ζωῆς ἡ ἄλυτος ἐνέργεια, ἀνατείνουσα τὸν νοῦν τὸν πύρινον εἰς αὐτὸ τὸ θεῖον φῶς. πάντοθεν οὖν τῇ ἀπλάστῳ ψυχῇ τὰ τοῦ πυρὸς ἡνία τείναντα ἰστέσι, καὶ ἀπὸ τῆς νοερᾶς δυνάμεως, καὶ ἀπὸ τῆς διανοητικῆς, καὶ ἀπὸ τῆς δοξαστικῆς, ἔξω * τῇ ψυχῇ σπούδασμα, ἵνα καὶ ἀλλήλως ἑκάστη δυνάμει τὰς θείας εἰσδέξηται φωταγωγίας. τοῦτο γὰρ

φησὶ τὸ πυρὸς ἴδια τῆνον. ἀλλ' ἡ φύσις ὀκλάζουσα, καὶ κατὰ τὰς δευτέρας ζωὰς ἐνεργεῖ.

Ὦ τολμηρᾶς ἐκ φύσεως ἄνθρωπε τέχνασμα.

Τέχνασμα μὲν γὰρ ὁ ἄνθρωπος, ὡς παρὰ θεοῦ ἀπορρήτῳ τέχνῃ συστάς. τολμηρὰν δὲ φύσιν αὐτὸν ὠνόμασε τὸ λόγιον, ὡς τὰ κρείττονα περιεργαζόμενον, καὶ δρόμον μὲν ἀστέρων καταμετροῦντα, ὑπερφυῶν δὲ δυνάμεων τάξεις διακριβοῦντα, καὶ ἐξωτάτω τῆς οὐρανίου σφαίρας διασκοποῦντα, καὶ περὶ θεοῦ τι λέγειν διατεινόμενον. αἱ γὰρ ἐπιβολαὶ αὗται τῶν νοημάτων, τολμηρᾶς φύσεως. οὐ διασύρων δὲ ἐνταῦθα τὴν τόλμαν εἶπεν, ἀλλὰ τὴν ὁρμὴν τῆς φύσεως τέθηκεν.

Λαιῆς ἐν λαγόσιν Ἑκάτης ἀρετῆς πέλε πηγή,
Ἔνδον ὅλη μένουσα, τὸ παρθένιον οὐ προϊεῖσα.

Τὴν Ἑκάτην οἱ Χαλδαῖοι θεὸν ὁρίζονται μεσαιτάτην ἄγουσαν τάξιν, καὶ οἷον κέντρον ἔχουσαν τῶν ὅλων δυνάμεων. καὶ ἐν μὲν τοῖς δεξιοῖς αὐτῆς μέρεσι τιθέασι τὴν
γρ. ἀρετῶν. πηγὴν τῶν ψυχῶν· ἐν δὲ τοῖς ἀριστεροῖς, τὴν πηγὴν τῶν † ἀγαθῶν. καί φασιν, ὅτι ἡ μὲν πηγὴ τῶν ψυχῶν, ἑτοιμός ἐστιν εἰς τὰς ἀπο-

τὰς ἀπο-

ſibi vult illud, ignis habenas tende. *Sed natura labaſcere ſolet, & alterius vitæ, deterioris ſcilicet, ſtudio teneri.*

O homo audaci e natura *productū* artificiū. 5

Artificium equidem homo dicitur, vtpote arcana & incredibili arte a Deo conſtructus. Eundem hominem appellat oraculum audacem naturā, vt qui circa res excellentes verſetur, modo ſtellarū curſum dimetiens, modo ſupernaturalium potentiarum ordines accurate inquirens, atque adeo etiam quæ longe extra orbem cæleſtem ſunt contemplans, & de Deo aliquid diſſerere contendens. iſti enim animi diſquiſitionum conatus, naturæ ſunt confidentis. Audaciam autem dixit & confidentiam, non vt calumniaretur, ſed vt naturæ impetum denotaret.

In ſiniſtræ Hecates ilibus ſitus eſt fons virtutis, 8
Intus totus manens, virginitatem nunquam deſerens.

Chaldæi Hecaten deæ loco habent, quæ mediū ordinem ducat, & quaſi centrum ſit omnium potentiarum. In dextris eius partibus collocant fontem animarum, in ſiniſtris fontem bonorum ſiue virtutum: aiuntque animarum quidem fontem ad

propagationem esse procliuem, virtutum vero fontem intra propriæ essentiæ limites coercitum manere, virginis intactæ instar incorruptum, eamque quam habet firmitatem & immobilitatem ab implacabilium potentiarum facultate adeptum esse, & virginali zona accinctum.

16 Quando videris absque forma sacrosanctum ignem
Lucentem exsultando totum per mundi profunda,
Audi ignis vocem.

Agit oraculum de diuino igne a plurimis hominibus conspecto, monetque, ne, si quis tale lumen certa aliqua forma & figura repræsentatum videat, huic vlterius fidem adhibeat, neque illinc emissam vocem pro verissima excipiat: contra si id ab omni forma & figura liberum visui offeratur, non decipieris; sed quodcunque ex illo interrogaueris, certo verum erit. Nominatur autem iste ignis sacrosanctus; quod cum decore a sacris viris sit conspectus, & totus hinc illinc subsultans, magno lætitiæ scilicet & gratiæ indicio, per mundi abstrusa apparuerit.

Ne vo-

τὰς ἀπογεννήσεις· ἡ δὲ πηγὴ τῶν ἀρετῶν ἐν ὅλαις μένει ἔνδον τῆς ἰδίας οὐσίας, καὶ διὸ παρθένος ἐστὶ καὶ ἀμιγής, τὸ στάσιμον τοῦτο καὶ ἀκίνητον ἀπὸ τῆς τῶν ἀμειλίκτων λαβοῦσα δυνάμεως, καὶ ζωστῆρι κοσμηθεῖσα παρθενικῷ.

Ηνίκα βλέψης μορφῆς ἄτερ εὐίερον πῦρ
Λαμπόμενον σκιρτηδὸν ὅλου κατὰ βένθεα
κόσμου,
Κλῦθι πυρὸς φωνήν.

Περὶ τοῦ ὁρωμένου πολλοῖς τῶν ἀνθρώπων θείου φωτὸς τὸ λόγιον διέξεισιν, ὡς εἰ μὲν ἐν σχήματι καὶ μορφῇ θεάσῃ τις τὸ τοιοῦτον φῶς, μηκέτι τούτῳ προσεχέτω τὸν νοῦν· μηδὲ τὴν ἐκεῖθεν πεμπομένην φωνήν, ἀληθεστάτην νομισάτω. Εἰ δὲ ἴδοι τοῦτο ἀσχημάτιστον, καὶ ἀμόρφωτον, ἀνεξαπάτητος ἔστω· καὶ ὅπερ ἂν ἐκεῖθεν ἐρωτηθείη, ἀληθές ἐστιν ἄντικρυς. Εὐίερον δὲ τὸ τοιοῦτον πῦρ ὠνόμασεν, ὡς ἐν καλῷ τοῖς ἱεροῖς ἀνδράσιν ὁρώμενον καὶ σκιρτηδὸν ὅλον προσφαινόμενον, ἤτοι ἱλαρῶς καὶ χαριέντως, κατὰ τὰ βάθη τοῦ κόσμου.

Μὴ φύσεως καλέσῃς αὐτοπτον ἄγαλμα.

Αὐτοψία ἐστὶν, ὅταν αὐτὸς ὁ τελούμενος τὰ θεῖα φάσματα ὁρᾷ. Εἰ δὲ ὁ μὲν μηδὲν ὁρώῃ, ὁ δὲ τὴν τελετὴν διαπρεπόμενος αὐτόπτῃ τι φαινόμενον, ἐποπτεία τοῦτο πρὸς τὸν τελούμενον λέγεται. δεῖ δὲ τὸ καλούμενον ἄγαλμα ἐν ταῖς τελεταῖς, νοητὸν εἶναι, καὶ σωμάτων παντάπασι χωριστόν. τὸ δὲ τῆς φύσεως μόρφωμα, οὐκ ἔστι παντάπασι νοητόν· ἡ γὰρ φύσις, σωμάτων ἐστὶν ὡς ἐπιτοπλεῖστον διοικητικὴ δύναμις· μὴ οὖν καλέσῃς, φησὶν, ἐν ταῖς τελεταῖς αὐτοπτον φύσεως ἄγαλμα. ἐποίσει γάρ σοι μεθ' ἑαυτοῦ, φυσικῶν τεττάρων μόνον πληθύν.

Ἡ φύσις πείθει πιστεύειν εἶναι τοὺς δαίμονας ἁγνούς·
Καὶ τὰ κακῆς ὕλης βλαστήματα, χρηστὰ καὶ ἐσθλά.

Οὐχ ὅτι αὐτὴ πείθει τοῦτο, ἀλλ' ὅτι κληθείσης περὶ τῆς παρουσίας αὐτῆς πολὺς ἐπιρρεῖ δαιμόνων χορὸς, καὶ πολυειδεῖς περιφαίνονται μορφαὶ δαιμονιώδεις, ἀπὸ πάντων μὲν τῶν στοιχείων ἀνεγειρόμεναι, ἀπὸ πάν-

των δ'

Ne vocaueris imaginem naturæ per ſe conſpicuam. 15

Inſpectio per ſe dicitur, quando qui ſacris initiatus eſt, diuina videt lumina. At ſi hic nihil videat, ſed ille qui ſacra ordinat atque diſponit, ſpectrum aliquod per ſe cõtueatur, id initiati reſpectu ſuperinſpectio appellatur. Notandum autem eſt imaginem in ſacris euocari ſolitam, mente perceptibilem eſſe debere, & a corpore omni prorſus ſeparabilem. Naturæ autẽ forma ſiue imago, non eſt vndiquaque mente perceptibilis, quia natura vt plurimum facultas eſt corporum adminiſtratrix. Ne igitur, inquit, in ſacris ceremonijs aduoces naturæ imaginem ſua ſponte conſpicuam. tibi enim nihil ſecum afferet præterquã quattuor naturalium elementorum congeriem.

Natura ſuadet, vt credamus genios ſanctos eſſe, 14
Et prauæ materiæ germina, vtilia & bona.

Non quod ipſa natura hoc ratione ſuadeat, ſed quod ſi quando illa euocetur, ante aduentum eius frequens dæmonum cœtus affluat, & varij generis formæque ſpectra dæmoniaca præcurrant & appareant, ab omnibus partim elementis excitata, par-

tim ab omnibus lunaris cursus portionibus composita & discreta: immo cum lætitia & grata quadam blanditie sæpius occurrentia speciem bonitatis initiato præbent.

13 Anima hominum deum in seipsum constringet,
Si nihil caduci obtinẽs, tota inebriata est.
Harmoniam iacta namque, sub qua corpus vitale est,

Ait quod anima in seipsam vi compellat ignem diuinum (id enim sibi vult τὸ ἄγχειν, constringere) ratione immortalitatis & puritatis. tunc enim tota inebriata est, id est impletur præstantiori vita & illuminatione, & quasi extra seipsam mouetur. Deinde ipsam animã alloquitur oraculũ dicens, Harmoniam iacta, *id est gloriare de obscura & intelligibili coagmentatione qua colligata es arithmeticis & musicis proportionibus. sub hac enim intelligibili harmonia etiam vitale & compositum corpus coagmentatum est structura illinc suppeditata.*

12 Principatum teneat animæ profunditas diuina: oculos autem omnes
In altum sursum extendito.

Animæ profunditas innuit triplices eius potentias, quæ in intellectu, cogitatione, & opinione sitæ sunt:

τῶν δὲ τῶν μερῶν τοῦ σεληνιαίου δρόμου συγκειμέναι τε καὶ μεριζόμεναι καὶ ἱλαραὶ καὶ χαριέστεραι πολλάκις φαινόμεναι, φαντασίαν τινὸς ἀγαθότητος πρὸς τὸν τελούμενον ἀποκρίνονται.

Ψυχὴ μερόπων θεὸν ἄγξει εἰς ἑαυτήν,
Οὐδὲν θνητὸν ἔχουσα, ὅλη μεμέθυσται·
Ἁρμονίαν αὔχει γάρ, ὑφ᾽ ἧ πέλε σῶμα
βρότειον.

Τὸ θεῖον, φησί, πῦρ ἡ ψυχὴ βιάζεται εἰς ἑαυτήν (τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ἄγχειν) διὰ τῆς ἀθανασίας καὶ τῆς καθαρότητος. τότε γὰρ ὅλη μεμέθυσται· τουτέστι, πληροῦται τῆς κρείττονος ζωῆς καὶ ἐλλάμψεως, καὶ οἷον ἐξίσταται ἑαυτῆς. εἶτα πρὸς αὐτὴν ὁ λόγος φησίν· ἁρμονίαν αὔχει· τουτέστι σεμνύου τῇ ἀφανεῖ καὶ νοητῇ ἁρμονίᾳ, ἣ συνδέδεσαι ἀριθμητικοῖς λόγοις καὶ μουσικοῖς. ὑπὸ ταύτῃ γὰρ τῇ νοητῇ ἁρμονίᾳ καὶ τὸ βρότειον καὶ σύνθετον συνηρμόσθη σῶμα ἐκεῖθεν ἐπιχορηγουμένην ἔχον τὴν σύστασιν.

Ἡγείσθω ψυχῆς βάθος ἄμβροτον· ὄμ-
ματα δὲ πάντα
Ἄρδην ἐκπέτασον ἄνω.

Ψυχῆς βάθος αἱ τριπλαῖ αὐτῆς δυνάμεις εἰσίν· αἱ νοεραί, αἱ διανοητικαί, αἱ δοξαστικαί· ὄμμα-

τὰ δὲ, αἱ τριπλαῖ αὐτῶν γνωστικαὶ ἐνέργειαι. τὸ μὲν γὰρ ὄμμα γνώσεως σύμβολον· ἡ δὲ ζωὴ, ὀρέξεως. ἀνοιγέσθω οὖν, φησὶ, τὸ τῆς ψυχῆς ἀθάνατον βάθος, καὶ τὰς γνωστικάς σοι δυνάμεις ἄρδην ἐκπέτασον ἄνω, καὶ ὅλον σαυτὸν, ἵνα τὸ ἡμεδαπὸν ἐρῶ, μετάθες ἐπὶ τὸν κύριον.

Μὴ πνεῦμα μολύνῃς, μὴ δὲ βαθύνῃς τὸ ἐπίπεδον.

Δύο χιτῶνας ἐπενδύουσι τὴν ψυχὴν οἱ Χαλδαῖοι· καὶ τὸν μὲν πνευματικὸν ὠνόμασαν, ἀπὸ τοῦ αἰσθητοῦ κόσμου ἐξυφανθέντα αὐτῇ· τὸν δὲ αὐγοειδῆ, λεπτὸν καὶ ἀναφῆ· ὅνπερ ἐπίπεδον ὠνόμασε. μήτε οὖν φησὶ τὸν πνευματικὸν χιτῶνα τῆς ψυχῆς μολύνῃς ἀκαθαρσίᾳ παθῶν, μήτε τὸν ἐπίπεδον αὐτῆς βαθύνῃς προσθήκαις τισὶν ὑλικαῖς· ἀλλὰ τήρησον ἀμφοτέρους ἐπὶ τῆς φύσεως, τὸν μὲν καθαρὸν, τὸν δὲ ἀβαφῆ.

Ζήτησον παράδεισον.

Παράδεισος ἐστὶ Χαλδαϊκὸς, πᾶς ὁ περὶ τὸν πατέρα χορὸς τῶν θείων δυνάμεων, καὶ τὰ ἐμπύρια κάλλη τῶν δημιουργικῶν πηγῶν. ἄνοιξις δὲ αὐτοῦ δι᾽ εὐσεβείας, ἡ μετουσία τῶν ἀγαθῶν. φλογίνη δὲ ῥομφαία, ἡ ἀμεί-

ſunt: oculi vero triplices, earum operationes cognoſcēdi vi prædita. eſt enim oculus cognitionis ſignū, vt & vita appetitionis. Vult igitur vt reſeretur animæ immortalis profunditas, & quas habes vi cognoſcendi præditas potentias, ſurſum in altum eleues, imo teipſum totum, vt noſtrorum verbis vtar, ad dominum transferas.

Ne ſpiritum coinquines, neque ſuperficiem in profundum augeas. 11

Chaldæi duabus tunicis animam induunt, & vnam quidem ſpiritualem nominarunt, a ſenſibili mundo ipſi contextam, alteram vero luciformem, tenuem & intactilem, quæ ſuperficies hic vocatur. Ne igitur, inquit, ſpiritualem animæ tunicam affectuū immunditia contamines, neque ſuperficiem illius additamentis quibuſdam materialibus in altitudinem excreſcere facias, ſed ambas vt natura ſua ſeſe habent conſerues, hanc puram, illam nullo colore infectam.

Quære paradiſum. 17

Totus diuinarum potentiarum chorus patrem ambiens, & ignitæ pulchritudines fontium publicis officijs deſtinatorum, paradiſus Chaldæis dicitur. Apertio autem illius quæ fit pietate intercedente, eſt bonorum fruitio: gladius vero flammeus,

potentia indigne accedentibus implacabilis. Atque his quidem occluſus eſt, quod idonei illiuſque felicitatis capaces non ſint: pijs autē patet. In hunc hortum contendunt omnes, quæ homines deo ſimiles reddunt, virtutes.

20 Vas tuum habitabunt animalia terræ.

Vas eſt ipſa temperatura animę ex compoſitione orta: animalia, dæmones qui circa terram oberrant. In noſtra itaque vita affectibus plena eiuſmodi animalia ſedem ſuam collocabunt. Dæmonū enim eſſentia affectibus complicata eſt, in ijſdemq; ſedem ſuam fixam habent & ordinem materialem. Ideo quicunque affectibus deditiſunt, dæmonibus cohærent & agglutinantur. ſimile enim ſimili attrahunt, mouendi vim atque facultatem ex ipſis affectibus conſecuti.

19 Si extenderis igneam mentem ad pietatis opus,
Etiam fluidum corpus ſeruabis.

Id eſt, ſi mentem tuam illuminatam ad ſuperiora extuleris, & diuini ignis opus ad pietatis opera euexeris (ſunt autē Chaldæis pietatis opera, rituum ac ceremoniarū rationes certæ) non ſolum animam affectibus inſuperabilem reddes, ſed etiam corpus tuum ſalubrius efficies. Eſt enim & hoc ſæpiſsime

opus

ἡ ἀμείλικτος τοῖς ἀναξίως προσερχομένοις δύναμις. καὶ τούτοις μὲν κέκλεισται διὰ τὴν ἀνεπιτηδειότητα· τοῖς δὲ εὐσεβέσιν ἀνέῳγεν. εἰς ἓν ἀνατείνονται πᾶσαι αἱ θεουργικαὶ ἀρεταί.

Σὸν ἀγγεῖον θῆρες χθονὸς οἰκήσουσιν.

Ἀγγεῖον μὲν ἐστὶ, τὸ σύνθετον κρᾶμα τῆς ψυχῆς· θῆρες δὲ χθονὸς, οἱ περὶ γῆν καλινδούμενοι δαίμονες. τὴν οὖν ζωὴν ἡμῶν πλήρη γινομένην παθῶν, οἱ τοιοῦτοι θῆρες οἰκήσουσι. καὶ γὰρ οὐσίωνται ἐν τοῖς πάθεσι τὰ τοιαῦτα γένη, καὶ τὴν ἕδραν ἔχει καὶ τὴν τάξιν ὑλικήν. διὸ καὶ οἱ ἐμπαθεῖς πρὸς ταῦτα συγκολλῶνται, τῷ ὁμοίῳ τὸ ὅμοιον ἐφελκόμενοι, κινητικὴν δύναμιν ἔχοντες ἐκ τῶν παθῶν.

Ἐκτείνας πύρινον νοῦν
Ἔργον ἐπ' εὐσεβίης, ῥευστὸν καὶ σῶμα
σαώσεις.

Τουτέστιν, ἐὰν ἐκτείνῃς τὸν φωτισθέντα σοι νοῦν ἄνωθεν, καὶ τοῦ θείου πυρὸς ἔργον γινόμενον, εἰς τὰ τῆς εὐσεβείας ἔργα· (ἔργα δὲ εὐσεβείας παρὰ Χαλδαίοις, αἱ τῶν τελετῶν μέθοδοι) οὐ μόνον τὴν ψυχὴν ἀνάλωτον ποιήσεις τοῖς πάθεσιν, ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμά σου ὑγιεινότερον. ἔστι γὰρ καὶ τοῦτο πολλάκις

ἔργῳ τῶν θείων ἐλλάμψεων, ἐκδαπανᾷ τὴν ὕλην τοῦ σώματος, καὶ ὑγιᾶ τὴν φύσιν κατασκευάζει, καὶ μήτε πάθεσιν, μήτε νόσοις ἁλίσκεσθαι.

Ἐκ δ' ἄρα κόλπων γαίης θρώσκουσι κύνες χθόνιοι,
Οὔτ' ἀληθὲς σῆμα βροτῷ δεικνύντες.

Περὶ δαιμόνων ἐνύλων ὁ λόγος· καὶ κύνας μὲν τούτους καλεῖ, ὡς τιμωροὺς τῶν ψυχῶν· χθονίους δὲ, ὡς ἐξ οὐρανοῦ πεπτωκότας, καὶ καλινδουμένους περὶ τὴν γῆν. οὗτοι γοῦν, φησί, πόῤῥω τῆς θείας τεταγμένοι ζωῆς, καὶ τῆς νοερᾶς θεωρίας ἀπολιμπανόμενοι, προσημαίνειν τὸ μέλλον οὐ δύνανται. ὅθεν πᾶν ὃ λέγουσι ἢ δεικνύουσι, ψευδές ἐστι καὶ ἀνυπόστατον· μορφωτικῶς γὰρ τὰ ὄντα γινώσκουσι. τὸ δὲ τῶν μελλόντων ἐνιαίως γνωστικὸν, ἀμερίστοις χρῆται καὶ ἀμορφώτοις νοήσεσιν.

Πάντα γὰρ ἐξετέλεσε πατὴρ, καὶ νῷ παρέδωκε
Δευτέρῳ· ὃν πρῶτον κλήζεται πᾶν γένος ἀνδρῶν.

Τὴν πᾶσαν κτίσιν δημιουργήσας ὁ τῆς τριάδος πρῶτος πατὴρ, παρέδωκε ταύτην τῷ νῷ· ὅν τινα νοῦν τὸ ξύμπαν γένος τῶν ἀνδρῶν, ἀγνοοῦντες τὴν πατρικὴν ὑπεροχὴν,

opus diuinarũ illuſtrationum, corporis nempe materiam abſumere, & naturæ eum ſanitatis habitum acquirere, vt poſthac nec affectibus nec morbis vllis corripiatur.

At vero e ſinibus terræ exiliunt canes 15
terreſtres,
Non verum ſignum homini monſtrãtes.

Sermo eſt de dæmonibus materialibus: & hos canes nominat, quia animarum carnifices ſunt: terreſtres vero, quia e cælo ceciderunt, & circa terram volutantur. Hi (ait) a diuinæ vitæ beatitudine longiſsime poſiti, & intellectuali contemplatione deſtituti, futura portendere nequeunt. vnde fit vt omnia quæ dicunt aut monſtrant, falſa ſint & nulla certitudine ſuffulta. per formas enim entia cognoſcunt. at id quod facultate ſigillatim &, vt ita dicam, indiuidualiter futura cognoſcendi præditum eſt, indiuiduis & formarum expertibus intelligentijs vtitur.

Oĩa enim perfecit pater, & mẽti tradidit 21
Secundæ: quam primam vocat omne genus hominum.

Primus trinitatis pater cum vniuerſam creaturam condidiſſet, eam menti tradidit: quã mentẽ totum genus humanũ, paternæ excellentiæ ignarum,

deum primum appellauit. At nostra doctrina contrariũ tenet: quod ipsa prima mens, filius inquam magni patris, omnem creaturam condiderit atque operãdo perfecerit. pater enim in Mosaicis scriptis filio indicat formã siue ideam productionis creaturarum: filius vero ipsusmet operator & conditor est operis creati.

25 Pœnæ vincula sunt homines cõstringẽtia.

Nã subuectores angeli animas a prima sui origine attractas ad se euehunt: contra pœnæ vltrices nimirum naturarum nobis concessarũ, & tormenta humanarũ animarũ, materialibus illas affectibus irretiunt & quasi strangulant. nec solum in hos sæuiunt qui affectuum turbis obsessi sunt, sed & in illos qui ad abstractam ab omni materia essentiam conuersi sunt: quod hi quoq; quoniã progeniti sunt & materiæ copulati, eiusmodi lustratione indigeãt. multos enim etiam ex ijs qui sanctam & illibatam vitam egerunt, inopinis calamitatibus circumuentos fuisse videre licet.

24 Signa inseuit animabus mens paterna.

Quemadmodum liber Moysis hominẽ ad imaginem dei formatũ fuisse dicit, ita etiam Chaldæus ait conditorem & mundi parentem signa ac notas suæ ipsius proprietatis animabus inseuisse. Etenim non

χίω, θεὸν πρῶτον καλοῦσι· πλὴν δὲ παρ' ἡμῖν δόγμα ἐναντίως ἔχει, ὡς αὐτὸς ὁ πρῶτος νοῦς, ὁ υἱὸς τοῦ μεγάλου πατρὸς, τὴν κτίσιν πᾶσαν ἐδημιούργησεν. ὁ μὲν γὰρ πατὴρ λέγει παρὰ τῇ Μωσαϊκῇ βίβλῳ πρὸς τὸν υἱὸν τὴν ἰδέαν τῆς παραγωγῆς τῶν κτισμάτων· ὁ δὲ υἱὸς, αὐτουργὸς τοῦ ποιήματος γίγνεται.

Ποιναὶ μερόπων ἀγχέιραι.

Οἱ μὲν γὰρ ἀγαγωγοὶ ἄγγελοι ἀνάγουσι τὰς ψυχὰς ἐφ' ἑαυτοὺς ἐκ τῆς γενέσεως ἐφελκόμενοι· αἱ δὲ ποιναὶ, ἤτοι αἱ τιμωρητικαὶ τῶν δεδομένων φύσεων καὶ βάσκανοι τῶν αἰθερίων ψυχῶν, ἐνδεσμοῦσι ταύτας τοῖς ὑλικοῖς πάθεσι, καὶ οἷον ἀπάγχουσι. καὶ οὐ μόνον τοὺς τῶν παθῶν πλήρεις αἰκίζονται, ἀλλὰ καὶ τοὺς εἰς τὴν ἄϋλον οὐσίαν ἐπεστραμμένοις· καὶ γὰρ καὶ οὗτοι εἰς τὴν ὕλην καὶ τὴν γένεσιν ἐλθόντες, δέονται τῆς τοιαύτης καθάρσεως. πολλοὺς γὰρ ὁρῶμεν καὶ τῶν ὁσίως καὶ καθαρῶς πολιτευομένων, ἀπροσδοκήτοις συμφοραῖς περιπίπτοντες.

Σύμβολα πατρικὸς νόος ἔσπειρε ψυχαῖς.

Ὥσπερ ἡ Μωσαϊκὴ βίβλος κατ' εἰκόνα θεοῦ πλάττει τὸν ἄνθρωπον, οὕτω καὶ ὁ Χαλδαῖος τὸν ποιητὴν καὶ πατέρα τοῦ κόσμου φησὶ σύμβολα ἐγκαταπασπεῖραι ταῖς ψυχαῖς τῆς ἑαυτοῦ ἰδιότητος. καὶ γὰρ ἀπὸ

τῶν πατρικῶν σπερμάτων οὐχ αἱ ψυχαὶ μόναι, ἀλλὰ καὶ αἱ ὑπερκείμεναι πᾶσαι τάξεις ἐβλάστησαν. καὶ ἄλλα μὲν τὰ ἐν αὐταῖς ταῖς ἀσωμάτοις ὑπάρξεσι συνθήματα, ἀσωμάτως ὄντα καὶ ἑνοειδῶς· ἄλλα δὲ ἐν τοῖς κόσμοις συνθήματα καὶ σύμβολα εἰσὶν, αἱ ἄρρητοι τοῦ θεοῦ ἰδιότητες, αἱ καὶ τῶν ἀρετῶν ὑπερκείμεναι.

Βίῃ σῶμα λιπόντων ψυχαὶ καθαρώταται.

Εἴ τις εὐγνωμόνως ἀκούοι τοῦ ῥητοῦ, οὐκ ἐναντιώσεται τοῖς ἡμετέροις δόγμασι. καὶ γὰρ οἱ στεφανῖται μάρτυρες βιαίοις αἰτίαις τὸ σῶμα λιπόντες, καθαρὰς τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς τετελέκασιν. ἀλλ' οὐ τοῦτο φησὶν ὁ Χαλδαῖος, ἀλλὰ πάντα βίαιον θάνατον ἐπαινεῖ· διότι, φησὶν, ἡ ψυχὴ ἐπιπόνως λιποῦσα τὸ σῶμα, βδελύττεται τὴν ἐνταῦθα ζωὴν, καὶ μισεῖ τὴν πρὸς τοῦτο ἐπιστροφὴν, καὶ χαίρουσα πρὸς τὰ ἄνω χωρεῖ. αἱ δὲ ἐν νόσοις κατ' ἔκλυσιν τοῦ ζωτικοῦ σώματος ἀπολιποῦσαι τὸν βίον, οὐ μάλα τι δυσχεραίνουσι τὴν πρὸς τοῦτο νεῦσίν τε καὶ ῥοπήν.

Ὅτι ψυχὴ πῦρ οὖσα φαεινὸν δυνάμει πατρὸς,
Ἀθάνατός τε μένει, καὶ ζωῆς δεσπότις ἐστί·
Καὶ ἔχει πολλὰ πληρώματα κόλπων.

Ἡ ψυχὴ

non animæ tãtum e paterno ſemine productæ ſunt, ſed omnes etiam ordines ſuperiores ſuam originem inde habuerunt. Sed in ſubſtantijs incorporeis alia ſunt ſigna, incorporea nempe & indiuidua; alia item in mundis ſigna ſunt & ſymbola inenarrabilium Dei proprietatum, ipſis etiam virtutibus longe excellentiorum.

Vi corpus relinquentium animæ ſunt puriſſimæ. 23

Qui dictum iſtud æqua mente auſcultauerit, reperiet id noſtræ doctrinæ non aduerſari. etenim coronati martyres qui afflictionis tempore cũ cruciatu corpus reliquerunt, ſuas ipſorum animas luſtrarunt & puras reddiderunt. At hoc non vult Chaldæus, ſed laudat omnem mortem violentam, eo quod anima quæ corpus cum dolore deſerit, hanc vitam abominatur & conuerſationem cum corpore odit, contra cum gaudio ad ſuperiora reuolat. At quæ in morbis animæ corpore hoc naturaliter diſſoluto vitam relinquunt, non admodum ægre ferunt nutum & propenſionem ſui erga corpus.

Quia anima ignis eſt lucid⁹ potẽtia patris, 22
Immortaliſq; manet, & vitæ domina eſt,
Et habet multa complementa ſinuum.

Anima cum sit ignis materiæ corporisque expers, & ab vniuerso compositorum genere & materiali corpore exēpta, immortalis est. nihil enim materiæ aut caliginis particeps illi immixtum est: multo minus composita est, vt in ea ex quibus constituta fuit, resolui poßit. Est præterea vitæ domina, mortuos vitæ radijs illustrans. Habet etiam plurimorum sinuum complementa, id est obtinet potentias susceptrices totius administrationis: quia pro virtutum diuersitate diuersas zonas siue cœli regiones illi inhabitare licet.

24 Deus non iniicit metum, sed obsequium infundit.

Id est, diuina natura non fremit, neque indignabunda est, sed suauis & tranquilla. Ideo nō immittit metum subiectis naturis, sed suadela & gratia omnia ad se trahit. si enim formidabilis esset & minax, omnis rerum ordo dudum fuisset dissolutus, cum nihil sit quod eius potentiā sustinere potuisset. Atque ista sententia quadamtenus a nostris vera censetur. Deus enim lux est & ignis cōsumens malos. Minæ autem dei & terror sunt intermißio diuinæ erga nos benignitatis propter prauam rerum *administrationem.*

25 Pater seipsum rapuit,

Ne quidem

Ἡ ψυχὴ ἄϋλον οὖσα καὶ ἀσώματον πῦρ, τῶν συνθέτων ὅλων καὶ τοῦ ὑλικοῦ σώματος ἐξῃρημένον, ἀθάνατός ἐστιν. οὐ γὰρ ἐγκαταμέμικται αὐτῇ ὑλικόν τι καὶ σκοτῶδες· οὐδὲ σύνθετός ἐστιν, ἵνα διαλυθῇ εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθη. ἔστι δὲ καὶ δεσπότις ζωῆς, τοῖς νεκροῖς ζωὴν ἐπιλάμπουσα. ἔχει δὲ καὶ πολλῶν πληρώματα κόλπων· τουτέστιν ἔχει δυνάμεις ὑποδεκτικὰς τῆς ὅλης διακοσμήσεως. δύναται γὰρ κατὰ τὰς διαφόρους ἀρετὰς εἰς τὰς διαφόρους ζώνας ἐγκατοικεῖν τοῦ οὐρανοῦ.

Πατὴρ οὐ φόβον ἐνθρώσκει, πειθὼ δ' ἐπιχέει.

Τουτέστιν, ὅτι τὸ θεῖον οὐκ ἔστι φριμάσσον καὶ ἀγανακτητικόν, ἀλλὰ γλυκὺ καὶ γαληναῖον· ὅθεν οὐ φόβον ἐμποιεῖ ταῖς ὑποκειμέναις φύσεσιν, ἀλλὰ πειθοῖ καὶ χάριτι πάντα ἐφέλκεται. Εἰ γὰρ ἦν φοβερὸν καὶ ἀπειλητικόν, διελύθη ἂν ἡ πᾶσα τάξις τῶν ὄντων, μηδενὸς ὑπομεῖναι δυναμένου τὴν ἐκείνου δύναμιν. τοῦτο δὲ τὸ δόγμα ἐκ μέρους ἀληθεύει παρ' ἡμῖν. ὁ γὰρ θεὸς καὶ φῶς ἐστι καὶ πῦρ καταναλίσκον τοὺς μοχθηρούς. ἀπειλὴ δὲ θεοῦ καὶ φόβος, ἡ δι' οἰκονομίαν ἐπίτασις τῆς περὶ ἡμᾶς αὐτοῦ ἀγαθότητος.

Ὁ πατὴρ ἑαυτὸν ἥρπασεν,

Οὐδ᾽ ἐν ἑῇ δυνάμει νοερᾷ κλείσας ἴδιον πῦρ.

Ὁ μὲν νοῦς τοῦ λογίου τοιοῦτος, ὡς ὁ ἐπὶ πάντων θεὸς, ὃς δὲ καὶ πατὴρ ὀνόμασται, ἀκατάληπτον ἑαυτὸν ποιεῖ καὶ ἀπερίληπτον, οὐ μόνον ταῖς πρώταις καὶ δευτέραις φύσεσι καὶ ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς, ἀλλὰ καὶ αὐτῇ τῇ ἰδίᾳ δυνάμει. δύναμις δὲ τοῦ πατρὸς ὁ υἱός. ἑαυτὸν γὰρ, φησὶν, ἥρπασεν ὁ πατὴρ ἀπὸ πάσης φύσεως. οὐκ ἔστι δὲ τὸ δόγμα ὀρθόδοξον. ἐν τῷ υἱῷ γὰρ παρ᾽ ἡμῖν ὁ πατὴρ δεδογμάτισται, ὥσπερ καὶ ὁ υἱὸς ἐν τῷ πατρί. καὶ ὅρος τοῦ πατρὸς ὁ υἱὸς καὶ θεὸς λόγος ὑπερφυής.

Ἔστι τι νοητὸν, ὃ χρή σε νοεῖν νόου ἄνθει.

Ἡ ψυχὴ ἑκάστῳ νοουμένῳ πράγματι κατάλληλον ἔχει καὶ δύναμιν· τοῖς μὲν αἰσθητοῖς, αἴσθησιν· τοῖς δὲ διανοητοῖς, διάνοιαν· τοῖς δὲ νοητοῖς, νοῦν. φησὶν οὖν ὁ Χαλδαῖος, ὅτι εἰ καὶ νοητόν ἐστιν ὁ θεὸς, ἀλλ᾽ οὐ τῷ νῷ ἐστι ληπτὸν, ἀλλὰ τῷ ἄνθει τοῦ νοῦ. ἄνθος δὲ τοῦ νοῦ, ἡ ἑνιαία τῆς ψυχῆς δύναμις. ἐπεὶ οὖν ὁ θεὸς κυρίως ἐστὶν ἕν, μὴ πειρῶ καταλαβεῖν αὐτὸν διὰ τοῦ νοῦ, ἀλλὰ διὰ τῆς ἑνιαίας δυνάμεως. τὸ γὰρ πρώτως ἕν, μόνῳ τῷ παρ᾽ ἡμῖν ἑνὶ ληπτόν πως ἐστὶ, καὶ οὔτε διανοίᾳ, οὔτε νῷ.

Ψυχῆς

Ne quidem in intellectili sua potentia 27
igne proprio incluso.

Oraculi hic sensus est: supremus omnium Deus, qui & pater dictus est, non solum primis & secundis naturis nostrisque animabus, sed etiam propriæ suæ potentiæ seipsum fecit incomprehensibilem & imperceptibilem. potentia autem patris est filius. pater enim, inquit, se subripuit ab omni natura. Sed istud dogma Christianæ fidei congrúum non est: quæ docet in filio patrem exacte repræsentatum cognosci posse, perinde ac filium in patre: atque adeo patris terminum esse filium & diuinum sermonem naturæ vires superantem.

Est intelligibile quoddam, quod mentis 26
flore a te percipiendum est.

Cuilibet rei mente cōprehensibili oppositā potentiā anima habet, vt sensibilibus sensum, cogitabilib. cogitationem, intelligibilibus mentem. Dicit itaq; Chaldæus, quod quāuis deus intelligibilis sit, mente tamen cōprehendi nō poßit, sed solo mētis flore. Flös autē mētis, est singularis & indiuidua animæ potentia. Quia itaq; deus proprie vnū est, ne coneris eū mēte percipere, sed indiuidua potētia qua vnū cognoscitur. nā primo & per se vnū solo quod in nobis est vno cōprehendere licet, nō cogitatione, neq; mēte.

33 Animæ expulſores, *illam* reſpirare facientes, ſunt ſolutu faciles.

Ne quis dicat cupere ſe quidem animam a corpore diſſoluere, ſed non poſſe, ait oraculum, facultates quæ animã e corporea natura foras trudunt, eamq; a vitijs & ærumnis in corpore perpeßis quaſi reſpirare faciunt, abruptu faciles eſſe, id eſt, illas ipſas facultates liberas, nec ab vlla natura coercitas, ea poteſtate vigere, vt animam e corporeis vinculis generoſe admodũ expedire & liberare valeãt.

32 Oportet te feſtinare ad lucem & ad patris radios,

Vnde immiſſa tibi eſt anima plurima mente veſtita.

Quoniam anima non a ſemine ſubſiſtẽtiam habet, nec in corporeis temperamentis conſiſtit, ſed e ſupernis a deo ſuam eſſentiam nacta eſt, ideo ad hunc cõuerſa reſpicere & ad diuinam lucem reuerti debet. plurima namque mẽte veſtita in hæc inferiora venit: id eſt, accincta & inſtructa fuit a patre & creatore cõmonefactionibus diuinioris ſortis atque cõditionis, cũ illinc huc iter ſuũ affectaret, vt merito iiſdẽ monitis incitata hinc illuc redire ſtudeat.

31 Omnia ab vno igne producta ſunt.

Dogma verũ eſt & religioni noſtræ cõſentaneũ. omnia

Ψυχῆς ἐξωστῆρες ἀνάπνοες, εὔλυτοί εἰσιν.

Ἵνα μή τις λέγοι, ὅτι βούλονται μὲν ἀπολῦσαι τὴν ψυχὴν τοῦ σώματος, οὐ δύνανται δέ, φησὶ τὸ λόγιον, ὅτι αἱ ἐξωθοῦσαι τὴν ψυχὴν δυνάμεις ἀπὸ τῆς σωματικῆς φύσεως, καὶ οἷον ἀναπνεῖν αὐτὴν ποιοῦσαι ἀπὸ τοῦ ἐν σώματι μόχθου καὶ τῆς κακώσεως, εὔλυτοί εἰσι· τουτέστι, καὶ αὐταὶ ἐλεύθεραί εἰσιν αἱ δυνάμεις, μὴ ὑπό τινος εἰργόμεναι φύσεως, καὶ ἀπολῦσαι καὶ τῆς σωματικῆς πέδης τὴν ψυχὴν γνησίως μάλα δεδύνηνται.

Χρή σε σπεύδειν πρὸς τὸ φάος καὶ πρὸς
πατρὸς αὐγάς,
Ἔνθεν ἐπέμφθη σοι ψυχὴ πολὺν ἑσσαμένη νοῦν.

Ἐπειδὴ οὐκ ἀπὸ σπερμάτων ἡ ψυχὴ τὴν ὑπόστασιν ἔλαβεν, οὐδ᾽ ἐν σωματικαῖς ὑφέστηκε κράσεσιν, καὶ ἄνωθεν ἀπὸ θεοῦ τὴν ὕπαρξιν ἔσχε, πρὸς ἐκεῖνον καὶ ἐπεστράφθω, καὶ πρὸς τὸ θεῖον φῶς ποιείτω τὴν ἄνοδον. πολὺν γὰρ ἑσσαμένη νοῦν, ἐνταῦθα κατῆλθε· τουτέστιν ἐνεδύσατο παρὰ τοῦ ποιητοῦ καὶ πατρὸς ἀναμνήσεις τῶν θειοτέρων λήξεων, ὅτε τὴν ἐνταῦθα ἐλάμβανε κάθοδον, ἔνθεν σοι διὰ τῶν τοιούτων ἀναμνήσεων πάλιν ἐκεῖσε ἐπανελθεῖν.

Εἰσὶ πάντα πυρὸς ἑνὸς ἐκγεγαῶτα.

Ἡμέτερον καὶ ἀληθὲς τὸ δόγμα. πάντα γὰρ τὰ

ὄντα, τά τε νοητὰ, καὶ αἰσθητὰ, ἀπὸ μόνου θεοῦ τὴν ὑπόστασιν ἔλαβον, καὶ πρὸς μόνον θεὸν ἐπέστραπται· τὰ μὲν ὄντα, μόνως οὐσιωδῶς· τὰ δὲ ὄντα καὶ ζῶντα, οὐσιωδῶς καὶ ζωτικῶς· τὰ δὲ ὄντα καὶ ζῶντα καὶ νοοῦντα, οὐσιωδῶς καὶ ζωτικῶς καὶ νοερῶς. ἀφ' ἑνὸς οὕτω πάντα γεγόνηται, καὶ πρὸς ἓν αὖθις ἡ τούτων ἀναγωγή. ἄπταιστον οὕτω τὸ λόγιον, καὶ πλῆρες τοῦ ἡμετέρου δόγματος.

Α νοῦς λέγει, τῷ νοεῖν δήπου λέγει.

Ὅταν, φησὶν, ἀκούσῃς διηρθρωμένης φωνῆς ἄνωθεν βροντώσης ἐξ οὐρανοῦ, μὴ ὑπολάβῃς ὡς ὁ τὴν φωνὴν ταύτην ἀφιεὶς ἄγγελος ἢ θεὸς, προφορικῷ λόγῳ συνήρθρωσεν· ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν ἀμερίστως μόνον ἐνόησε, σὺ δὲ, ὡς ἠδύνω, ἤκουσας τοῦ νοήματος συλλαβικῶς καὶ προφορικῶς. ὥσπερ γὰρ ὁ θεὸς τῶν ἡμετέρων φωνῶν ἀφώνως ἀκούει, οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος τὰς τοῦ θεοῦ ἐννοίας φωνητικῶς δέχεται, ἕκαστος καθὼς ἔχει φύσεως ἐνεργῶν.

Ἀεὶ τοίδε

mnia namque quæcunque ſunt, ſiue mente, ſiue ſenſu perceptibilia, eſſentiam ſuam a ſolo deo acceperunt, & ad ſolum deum conuerſa ſunt: ea quidem quæ tantummodo ſunt, eſſentialiter; quæ vero ſunt & viuunt, eſſentialiter & vitaliter; at quæ ſunt & viuunt & intelligunt, eſſentialiter, vitaliter & intellectualiter. Ab vno igitur eſt omnium rerum productio, & ad vnum iterum illarum reductio. Atque hoc oraculum omni caret reprehenſione, & noſtra doctrina refertum eſt.

Quæ mens loquitur, ea vtique intelligendo loquitur. 30

Quando, ait, vocem articulatam ſuperne e cælo detonantem audieris, ne exiſtimes quod vocem illam edens ſiue angelus ſiue deus tali ſermone protulerit, qualem ore exprimere ſolemus: ſed quod is quidem ſecũdum ſuam ipſius naturam abſque vlla diuiſione mente tantum ea quæ audiuiſti agitauerit, tu vero pro ea qua polles facultate, mentis cogitata, non ſecus ac ſyllabas & verba ore prolata, auditu perceperis. quemadmodum enim deus voces noſtras exaudit abſque vocum articulatione, ita etiam homo diuinæ mentis conceptiones tanquam vocibus expreſſas excipit, quolibet ſcilicet pro ſuæ naturæ ratione & capacitate operante.

37 Perpetuo in hos terra ſubtus vlulat vſque ad liberos.

De impijs ſermo eſt, quod eorum ſupplicia deus etiam vſque in poſteros extendat. nam pœnas quas ſub terra ſubituri ſunt, indicans oraculum, in eos, *inquit,* ſubtus vlulat, *id eſt aduerſus illos mugit & infremit locus ſubterraneus, & tanquam leonino rugitu obſtrepit. Quapropter etiam Proclus ait cognatarum animarum cōgenerem quoque ſiue conſimilem eſſe compoſitionem; eaſque quæ nōdum naturæ vinculis exſolutæ ſunt, conſimilibus quoque affectibus implicatas diſtineri. oportere itaque & has omne ſupplicium explere, & cum ob naturalem cognationem inquinamentis infectæ atque refertæ fuerint, denuo ab illis repurgari.*

36 Ne adauxeris fatum.

Fatum appellarunt ſapientiores inter Græcos ipſam naturam, vel potius complementum illuminationum quas entium natura recipit. Et prouidētia quidē eſt immediata dei beneficentia: fatū vero, quod cōnexione & ſerie rerū omniū terrena gubernat. Subijcimur autē prouidētiæ, cū intellectualiter operamur; fato vero, cū etiā corporaliter. Ne igitur (ait) tuū ipſius fatū adaugere velis, idq; ſuperare, ſed cōmitte te ſolius dei volūtati atq; moderationi.

Non

Ἀεὶ τοῖσδε χθὼν κατωρύεται ἐς τέκνα μέχρις.

Περὶ τῶν ἀθέων ὁ λόγος φησὶν, ὅτι μέχρι τῶν ἀπογόνων διατείνει τὴν κόλασιν αὐτοῖς ὁ θεός. τὰς γὰρ ὑποχθονίους κολάσεις ὑποδεικνύμενον τὸ λόγιον, αὐτοῖς, φησὶ, κατωρύεται· τουτέστιν, ἐπιμυκᾶται αὐτοῖς ὁ ὑπὸ γῆν τόπος, καὶ δὴ λεοντῶδες ἐπηχεῖ ὤρυγμα. διὸ καὶ Πρόκλος φησὶ, τῶν συγγενικῶν ψυχῶν ὁμοφυὴς ἐστὶν ἡ σύνταξις· καὶ αἱ μήπω ἀπολυθεῖσαι τῶν τῆς φύσεως δεσμῶν, ἐν τοῖς τῶν ὁμογενῶν κατέχονται πάθεσι. δεῖ οὖν καὶ ταύτας τυχεῖν τῆς ὅλης δίκης, καὶ ἀναπλησθείσας διὰ τὴν φυσικὴν συγγένειαν τῶν μιασμάτων καθαρθῆναι πάλιν ἐξ αὐτῶν.

Μὴ σὺ αὐξήσῃς τὴν εἱμαρμένην.

Εἱμαρμένην οἱ σοφώτεροι τῶν Ἑλλήνων, τὴν φύσιν κατονομάζουσι· μᾶλλον δὲ, τὸ πλήρωμα τῶν ἐλλάμψεων, ὧν ἡ τῶν ὄντων φύσις εἰσδέχεται. ἔστι δὲ, πρόνοια μὲν, ἡ ἄμεσος ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἐνεργεσία· εἱμαρμένη δὲ, ἡ διὰ τῆς τοῦ εἱρμοῦ τῶν ὄντων συμπλοκῆς τὰ ἡμέτερα κυβερνῶσα. καὶ ὑπὸ προνοίας μὲν κείμεθα, ὅταν νοερῶς ἐνεργῶμεν· ὑπὸ εἱμαρμένης δὲ, ὅταν καὶ σωματικῶς. μὴ οὖν αὐξήσῃς, φησὶ, τὴν εἱμαρμένην σαυτοῦ, καὶ ὑπὲρ ταύτην γενοῦ, καὶ ὑπὸ μόνῳ θεῷ κυβερνήθητι.

Οὐ γὰρ ἀπὸ πατρικῆς ἀρχῆς ἀτελές τι τροχάζει.

Πάντα, φησὶν, ὁ πατὴρ προάγει τέλεια καὶ αὐτάρκη κατὰ τὴν ἑαυτοῦ τάξιν. ἡ δὲ τῶν γινομένων πολλάκις ἀσθένεια καὶ ὕφεσις, παρυφίστησι τὴν ἔνδειαν αὐτοῖς καὶ τὸ ἀτελές. ἀλλ' ὁ πατὴρ πάλιν ἀνακαλεῖται τὴν ἔνδειαν πρὸς τὸ τέλειον, καὶ ἐπιστρέφει πρὸς τὴν αὐτάρκειαν. τοῦτον ἐστὶ καὶ τὸ παρὰ τοῦ ἀποστόλου Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ κυρίου ἐκπεφωνημένον ἐν προοιμίοις τῆς ἐπιστολῆς αὐτοῦ· πᾶν δώρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστι καταβαῖνον ἐκ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων. οὐδὲν γὰρ ἀτελὲς παρὰ τοῦ τελείου πρόεισι, καὶ μάλιστα ὅταν τύχωμεν τὸ παρ' αὐτοῦ προ ταῖς χεόμενον αὐτίκα ἕτοιμοι εἰσδέξασθαι.

Ἀλλ' οὐκ εἰσδέχεται κείνης πατρικὸς νοῦς, μέχρις ἂν ἐξέλθῃ.

Οὐ παραδέχεται ὁ πατρικὸς νοῦς τὰς τῶν θελημάτων τῆς ψυχῆς ὁρμὰς, μέχρις ἂν αὐτὴ ἐπιλάθηται μὲν τῆς λήθης ὧν πεπλούτηκε παρὰ τοῦ παναγάθου πατρὸς, ἔλθῃ δὲ εἰς ἀνάμνησιν ὧν εἶχεν ἐξ αὐτοῦ ἱερῶν συνθημάτων, καὶ φωνὴν ἀφήσει εὐγνώμονα, μνήμην ἑαυτῇ ἐνθεμένη τῶν τοῦ γεννήσαντος αὐτὴν πατρὸς συμβόλων. συνέστη γὰρ ἡ ψυχὴ ἀπὸ τῶν ἱερῶν λόγων καὶ τῶν θείων συμβόλων· ὧν οἱ μὲν εἰσὶν, ἀπὸ τῶν ἱερῶν εἰδῶν· οἱ δὲ, ἀπὸ τῶν θείων ἑνάδων. καὶ ἐσμὲν

εἰκόνες

Non enim a paterno principio imperfe- 35
ctum quid procedit.

Omnia (ait) perfecta & numeris omnibus pro cuiusque ordine & dignitate absoluta producit pater: sed genitorum imbecillitas & remißio rebus interdum suggerit defectum & imperfectionem. Verum pater denuo reuocat defectū ad perfectionem, & ad sui sufficientiam conuertit. Eiusmodi est quod apostolus Iacobus Domini frater in epistolæ suæ initio alta voce pronunciauit: Omne donum perfectum superne descendit a patre luminum. nihil enim imperfectū a perfecto prodit, præsertim cū ad id quod ab ipso primo affunditur, confestim recipiendum fuerimus prompti atq; parati.

Sed non admittit illam paterna mens, 34
quousque exiuerit.

Mens paterna nō admittit impetus voluntatū animæ, priusquam excluserit obliuionem diuitiarū a patre munificentißimo acceptarum, & in memoriam reuocarit sacras quas ab ipso habuit tesseras, vocemq; candoris indicem cum firma symbolorum patris genitoris sui memoria coniunctam emiserit. est enim anima ex sacris verbis & diuinis symbolis composita: quorum illa quidē profluxerunt a sacris formis, hæc autem a diuinis vnitatibus. Et sumus

ſane imagines ſacrarum eſſentiarum, ſimulacra vero incognitorum ſymbolorum. Eſt autem & hoc ſcitu dignum, quamlibet animam a qualibet anima ſpecie differre: totque eſſe animarum ſpecies, quot ſunt animæ.

29 Quando conſpexeris genium terreſtrem
accedere,
Sacrifica lapidē mnizurim inclamando.

Dæmones circa terram volutantes natura ſunt mendaces, vtpote procul a diuina cognitione remoti, & materia tenebricoſa impleti. Quod ſi ex his verum aliquem ſermonem audire cupias, aram appara, & ſacrifica lapidem mnizurim. habet enim hic lapis vim aduocādi maiorem dæmonem, qui occulta ratione materiali genio applicatus rerum inquiſitarum veritatem inſuſurrat, quam ille porro homini interroganti profert. Indicat autem nomen ipſum quo in prouocatione vtendum eſt vna cum lapidis ſacrificatione. Atque Chaldæi ſtatuunt dæmonas quoſdam bonos, quoſdam malos eſſe: noſtra autem pietatis doctrina omnes malos pronunciat, vt qui præmeditata defectione bonitatem cum vitio & malignitate commutarunt.

30 Diſce intelligibile extra mentem eſſe.

Licet enim omnia mēte comprehenſa ſint, deus tamen

εἰκόνες μὲν τῶν ἱερῶν οὐσιῶν, ἀγάλματα δὲ τῶν ἀγνώστων συνθημάτων. δεῖ δὲ καὶ τοῦτο εἰδέναι, ὡς πᾶσα ψυχὴ πάσης ψυχῆς κατ' εἶδος διέστηκε, καὶ ὡς ὅσαι ψυχαί, τοσαῦτα καὶ εἴδη τῶν ψυχῶν ἐστίν.

Ἡνίκα δ' ἐρχόμενον δαίμονα πρόσγειον ἀθρήσῃς,
Θῦε λίθον μνίζουριν ἐπαυδῶν.

Ψευδεῖς μὲν τὴν φύσιν οἱ πρόσγειοι δαίμονες, ἅτε πόρρω τῆς θείας γνώσεως ὄντες, καὶ τῆς ἀφεγγοῦς ὕλης ἀναπεπλησμένοι. εἰ δὲ βούλει παρ' αὐτοῦ ἀληθῆ τινα δέξασθαι λόγον, παρασκεύαζε θυτήριον, καὶ θῦε λίθον μνίζουριν. ὁ δὲ λίθος οὗτος δύναμιν ἔχει προσκλητικὴν ἑτέρου μείζονος δαίμονος, ὃς δὴ ἀφανῶς τῷ ὑλικῷ δαίμονι προσιὼν, προσφωνήσει τὴν τῶν ἐρωτωμένων ἀλήθειαν, ἣν ἐκεῖνος ἀποκρίνεται τῷ ἐρωτῶντι. λέγει δὲ καὶ ὀνόματα προσκλητικὰ μετὰ τῆς τοῦ λίθου θυσίας. ὁ μὲν Χαλδαῖος, τινὰς μὲν τῶν δαιμόνων ἀγαθούς, τινὰς δὲ κακοὺς τίθεται· ὁ δὲ ἡμέτερος εὐσεβὴς λόγος πάντας κακοὺς ὁρίζεται, ἐκ προαιρετικῶν ἀποπτωμάτων τὴν κακίαν ἀνταλλαξαμένους τῆς ἀγαθότητος.

Μάθε τὸ νοητὸν, ἐπεὶ ἔξω νόου ὑπάρχει.

Εἰ γὰρ καὶ πάντα τῷ νῷ περιείληπται, ἀλλ' ὁ θεὸς

τὸ πρώτιστον νοητὸν, ἔξω τοῦ νοῦ ὑπάρχει. τὸ δὲ ἔξω, μὴ σχηματικῶς νοήσῃς, μηδὲ καθ' ἑτερότητα νοερὰν, ἀλλὰ κατὰ μόνην τὴν νοητὴν ὑπερβολὴν, καὶ τὴν ἰδιότητα τῆς ὑπάρξεως, τοῦ παντὸς ἐπέκεινα οὖσαν, δι' οὗ τὸ ὑπερούσιον δείκνυται. ἡ γὰρ οὐσία ἐκείνη, ὁ νοῦς ἐστὶν ὁ πρώτως νοητὸς, οὗ ἐστὶν ἔξω τὸ ἀδιανόητον· πλὴν ὁ θεὸς καὶ τοῦ νοητοῦ καὶ τοῦ ἀδιανοήτου ἐπέκεινα. καὶ μήτε ὅτι νοητὸν ἐκεῖνο τὸ θεῖον φῶμεν, μήτε ὅτι ἀδιανόητον. κρεῖττον γὰρ παντὸς καὶ ῥήματος καὶ νοήματος, ὡς πάντῃ ἀνεννόητον καὶ ἀνεκφραστὸν, καὶ σιγῇ μᾶλλον τιμώμενον, ἢ θαυμασίαις φωναῖς σεμνυνόμενον. ἔστι γὰρ καὶ τοῦ σεμνύνεσθαι ὑψηλότερον, καὶ τοῦ ἐκφωνεῖσθαι, καὶ τοῦ ἐννοεῖσθαι.

Αἱ ἴυγγες νοούμεναι, πατρόθεν νοέουσι· καὶ αὐταὶ
Βουλῶν ἀφθέγκτων κινούμεναι ὥστε νοῆσαι.

Αἱ ἴυγγες δυνάμεις εἰσὶ τινὲς μετὰ τὸν πατρικὸν βυθὸν ἐκ τριῶν τριάδων συγκείμεναι· αἳ νοοῦσι κατὰ τὸν πατρικὸν νοῦν τὸν τὴν αἰτίαν αὐτῶν ἑνοειδῶς ἐν ἑαυτῷ προεστησάμενον. αἱ δὲ βουλαὶ τοῦ πατρὸς διὰ τὴν νοητὴν ὑπερβολὴν ἄφθεγκτοι. τὰ δὲ τῶν ἐξῃρημένων συνθήματα

tamen primum intelligibile extra mentem exiſtit. at illud extra non metiaris interuallorum diſtãtia, neque accipias ſecundum intellectualem diuerſitatem, ſed ſecundum ſolum intelligibilem exceſſum, & ſubſiſtentiæ proprietatem, exceſſum inquam longe vltra omnem mentem, quo ſupereſſentiale demonſtratur. illa enim eſſentia eſt mens primo intelligibilis, extra quam gradu ſuperius eſt ipſum per ſe intelligibile. deum excipe, qui & intelligibile & ipſum per ſe intelligibile longe tranſcẽdit. diuinam enim illam naturam dicimus neque intelligibilem, neq; per ſe intelligibilẽ. ſuperat enim omne verbũ & intellectũ, ita vt neq; mẽte percipi, nec verbis explicari poſsit, & ſilentio magis honorari, quã venerandis vocibus prædicari debeat. excellẽtior enim eſt omni prædicatione, elocutione & intellectus cõprehẽſione.

Iunges intellectæ, a patre intelligũt: & hæ 40
Conſiliorum nihil ſonantium mouentur vt intelligant.

Iunges ſunt potentiæ quædã proximæ poſt fundum paternũ e tribus trinitatibus compoſitæ: quas intelligere ait per paternam mentem, quæ cauſam illarũ in vnitatis forma ſibiipſi repræſentatam exhibet. conſilia autem patris ob intelligibilem excellentiam nullũ ſonum edunt. Atqui abſtractarum

rerum notæ & ſigna intellectu prædita etiamſi à ſecundis ſiue inferioribus intelliguntur, ea tamen tanquam nihil ſonantia & ab omni intelligibili excurſu ſeparata intelliguntur. vt enim animarum intelligentiæ licet ordines intellectu præditos intelligunt, eos tamen vt immobiles intelligunt: ſic etiam intellectualiũ operationes ſymbola intellectus capacia intelligentes, ea absque ſoni emiſſione intelligunt, in ſubſtantijs incognitis ſubſiſtentia.

SVMMARIA ET BREVIS DOGMATVM CHALDAICOrum expoſitio eodem auctore.

Chaldæi ſtatuũt ſeptẽ mundos corporeos, igneũ vnum eumque primum, poſt hunc tres ætherios, deinde tres materiales: e quibus vltimus, terreſtris dicitur & lucis oſor, qui locus eſt ſubter lunam, in ſe ſe etiam materiam complectens, quem fundum nominant. Vnicum arbitrantur eſſe rerũ omnium principium, idque profitentur vnum eſſe & bonum. Deinde colunt paternum quoddam fundum ex tribus trinitatibus compoſitum. quælibet autẽ trinitas habet patrem, potentiam, & mentem. Poſtea ſequitur

συνθήματα νοερὰ κἂν νοῆται ὑπὸ τῶν δευτέρων, ὡς ἄφθεγκτα νοεῖται, καὶ ὡς ἐξῃρημένα τῶν νοητῶν περιόδων. ὡς γὰρ αἱ τῶν ψυχῶν νοήσεις κἂν νοῶσι τὰς νοερὰς τάξεις, ὡς ἀμεταβάτοις νοοῦσιν, οὕτω καὶ αἱ τῶν νοερῶν ἐνέργειαι τὰ νοερὰ συνθήματα νοοῦσι, ὡς ἄφθεγκτα νοοῦσιν ἐν ὑπάρξεσιν ὑφεστηκότα ἀγνώστοις.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΕΚΘΕΣΙΣ

κεφαλαιώδης καὶ σύντομος τῶν παρὰ Χαλδαίοις δογμάτων.

Επτά φασι σωματικοὺς κόσμους, ἐμπύριον ἕνα καὶ πρῶτον, καὶ τρεῖς μετ' αὐτὸν αἰθερίους, ἔπειτα τρεῖς ὑλαίους· ὧν ὁ ἔσχατος, χθόνιος εἴρηται καὶ μισοφαής, ὅς ἐστιν ὁ ὑπὸ σελήνην τόπος, ἔχων ἐν ἑαυτῷ καὶ τὴν ὕλην ὃν καλοῦσι βυθόν. μίαν ἀρχὴν τῶν πάντων δοξάζουσι, καὶ ἓν αὐτὴν καὶ ἀγαθὸν ἀπογυμνοῦσιν. εἶτα πατρικόν τινα βυθὸν σέβονται, ἐκ τριῶν τριάδων συγκείμενον. ἑκάστη δὲ τριὰς ἔχει πατέρα, δύναμιν, καὶ νοῦν. εἶτα ἐστὶν

ἡ νοητὴ ἴϋγξ. μετὰ δὲ ταύτην, οἱ συνοχεῖς, ὁ ἐμπύριος, ὁ αἰθέριος, καὶ ὁ ὑλαῖος. μετὰ δὲ τοὺς συνοχεῖς, οἱ τελετάρχαι. μετὰ δὲ τούτους, οἱ πηγαῖοι πατέρες, οἱ καλούμενοι καὶ κοσμαγωγοί· ὧν ὁ πρῶτος ὁ ἅπαξ ἐπέκεινα λεγόμενος· μεθ' ὃν ἡ ἑκάτη, εἶτα ὁ δὶς ἐπέκεινα· μεθ' ὃν τρεῖς ἀμείλικτοι· καὶ τελευταῖος ὁ ὑπεζωκός. σέβονται δὲ καὶ πηγαίαν τριάδα πίστεως καὶ ἀληθείας καὶ ἔρωτος. φασὶ δὲ καὶ ἀρχικὸν ἥλιον, ἀπὸ τῆς ὑλικῆς πηγῆς καὶ ἀρχαγγελικὸν, καὶ πηγὴν αἰσθήσεως, καὶ πηγαίαν κρίσιν, καὶ κεραύνιον πηγὴν, καὶ πηγὴν διαστραπῶν· καὶ χαρακτήρων πηγὴν ἐπιβάλλουσαν τοῖς ἀγνώστοις συνθήμασι· καὶ πηγαίας ἀκρότητας· Ἀπόλλωνος, Ὀσίειδος, Ἑρμοῦ. ὑλικὰς δὲ πηγάς φασιν, κέντρων καὶ στοιχείων, καὶ ὀνείρων ζώνην. καὶ πηγαίαν ψυχήν. μετὰ δὲ τὰς πηγὰς λέγουσιν εἶναι ἀρχάς. αἱ γὰρ πηγαὶ ἀρχικώτεραι τῶν ἀρχῶν. τῶν δὲ ζωογόνων ἀρχῶν, ἡ μὲν ἀκρότης, ἑκάτη καλεῖται· ἡ δὲ μεσότης, ψυχὴ ἀρχική. ἡ δὲ περάτωσις, ἀρετὴ ἀρχική. εἰσὶ δὲ παρ' αὐτοῖς, καὶ ἄζωνοι ἑκάται, ὡς ἡ τριεκδότις ἡ Χαλδαϊκὴ, καὶ ἡ κωμὰς, καὶ ἡ ἐκκλυστική. ἄζωνοι καὶ δὲ παρ' αὐτοῖς θεοὶ, ὁ Σάραπις, καὶ ὁ Διόνυσος

καὶ ἡ τοῦ

ſequitur iunx mente comprehenſibilis. Huic proximi ſunt mundorum rectores, igneus, ætherius & materialis. Poſt rectores, ceremoniarum principes. His ſuccedunt perennium fontiũm patres, qui & mundi ductores nominantur, quorum primus ſemel ſupra dictus eſt: poſt quem Hecate, deinde is quem bis ſupra nominauimus: ab hoc ſunt tres implacabiles, & omnium vltimus ſuccinctor. Venerantur etiam fontanam trinitatem fidei, veritatis, & amoris. Ponunt item ſolem imperatorem, & a fonte materiali archangelicum, ſenſionis fontem, fontanum iudicium, fulmineum fontem, ſpeculorum fontem, characterum fontem incognitis ſignis & ſymbolis incumbentem, & ſummitates fontanas, Apollinis, Oſiridis, Mercurij. Materiales vero fontes dicunt eſſe centrorum, elementorum, & ſomniorum zonam. Item animam fontanam. Fontibus ſubiungunt principia: quod principijs ſuperiores & excellentiores ſint fontes. Principiorum autem animalia procreantiũ ſummitas vocatur Hecate; medietas, anima inchoatiua; extremitas, virtus inchoatiua. Sunt apud illos quoq; Hecatæ ἄζωνοι, quæ zonas non habent, vt Chaldaica τειεχδότις, κωμαὶ, & ἐκκλυστική. Dij autẽ ἄζωνοι illis dicuntur Sarapis & Dionyſus ſiue Bacchus: Oſi-

ridis item σειρὰ (q. d. geniorum ſeries catenæ more connexa) & Apollinis. appellantur ἄζωνοι dij q; expedite poteſtate ſua in zonis vtũtur, & ſupra deos cõſpicuos collocati ſunt. Ζωναῖοι contra qui zonas habet, libere circa cœli zonas voluũtur & gubernãdi munus obeũt. habẽt.n. Chaldæi deorũ genus Zonæũ, quod ſenſibilis mundi partes inhabitat, & regiones circa materialẽ locũ ſorte diſtributas cĩgit. Poſt zonas eſt circulus nõ errãs ſeu fixus ſeptẽ orbes complectens, in quibus ſtellæ ſunt. Porro alius illis eſt mundus ſolaris, ætherio fundo ſubſeruiens: alius Zonæus, vnus e ſeptem. Animarũ humanarũ duplicem ponunt cauſam e fonte perenni promanantẽ, paternam nempe mentem, & animam fontanam. Prodit autẽ, vt illi volũt, particularis anima a fontana, iuxta patris voluntatem: & habet eſſentiam per ſe generatam & animatam. aliunde enim non mouetur. nam ſi, vt in oraculo fertur, ignis diuini pars eſt & ignis lucidus, atque paternæ mentis conceptus, profecto forma eſt materiæ expers & per ſe ſubſiſtẽs. illa enim omnia cum diuina natura communicant, cuius particula eſt anima. Aiunt omnia in qualibet anima eſſe, ſed & cuilibet inexplicabilem & incognitam fandorum & infandorum ſignorum ſymbolorumve proprietatem. Volũt animam

καὶ ἡ τοῦ Ὀσίριδος σειρά, καὶ ἡ τοῦ Ἀπόλλωνος. ἄζωνοι δὲ καλοῦνται, οἱ ἀπολύτως ἐνεξουσιάζοντες ταῖς ζώναις καὶ ὑπεριδρυμένοι τῶν ἐμφανῶν θεῶν. ζωναῖοι δέ, οἱ τὰς ἐν οὐρανῷ ζώνας ἀπολύτως περιελίττοντες, καὶ τὰ τῇδε διοικοῦντες. θεὸν γὰρ ἥλιος ἐστὶ παρ' αὐτοῖς ζωναῖον, ὃ κατεμψμάμενον τὰς τοῦ αἰσθητοῦ κόσμου μερίδας, καὶ ζωσάμενον τὰς περὶ τὸν ὑλαῖον τόπον διακληρώσεις. μετὰ δὲ τὰς ζώνας ἐστίν, ὁ ἀπλανὴς κύκλος, περιέχων τὰς ἑπτὰ σφαίρας, ἐν αἷς τὰ ἄστρα. Καὶ ἄλλος μὲν παρ' αὐτοῖς ὁ ἡλιακὸς κόσμος τῷ αἰθερίῳ βάθει δουλεύων· ἄλλος δὲ ὁ ζωναῖος, εἷς ὢν τῶν ἑπτά. τῶν δὲ ἀνθρωπίνων ψυχῶν αἴτια διπλᾶ πηγαῖα τίθενται· τόν τε πατρικὸν νοῦν, καὶ τὴν πηγαίαν ψυχήν. καὶ προέρχεται μὲν αὐτοῖς ἡ μερικὴ ψυχὴ ἀπὸ τῆς πηγαίας κατὰ βούλησιν τοῦ πατρός· ἔχει δὲ καὶ αὐτόγονον οὐσίαν καὶ αὐτόζωον. οὐ γάρ ἐστιν ὡς ἑτεροκίνητος. εἰ γὰρ κατὰ τὸ λόγιον μοῖρα τοῦ πυρός ἐστι τοῦ θείου καὶ πῦρ φαεινὸν καὶ νόημα πατρικόν, εἶδός ἐστιν ἄυλον καὶ αὐθυπόστατον. τοιοῦτον γὰρ πᾶν τὸ θεῖον, οὗ μέρος ἡ ψυχή. καὶ πάντα φασὶν εἶναι ἐν ἑκάστῃ ψυχῇ καθ' ἑκάστην ἰδιότητα ἄγνωστον ῥητοῦ καὶ ἀῤῥήτου συνθήματος. καὶ κατα-

βιβάζουσι δὲ τὴν ψυχὴν πολλάκις ἐν τῷ κόσμῳ δι' αἰτίας πολλάς· ἢ διὰ πτερρύησιν, ἢ διὰ βούλησιν πατρικήν. δοξάζουσι δὲ τὸν κόσμον ἀΐδιον· καὶ τὰς τῶν ἄστρων περιόδους. τὸν δὲ ἅδην πολλαχῶς καταμερίζουσι. καὶ νῦν μὲν αὐτὸν θεὸν ὀνομάζουσιν ἀρχηγὸν τῆς περιγείου λήξεως· νῦν δὲ τὸν ὑπὸ σελήνην τόπον φασί· νῦν δὲ τὴν μεσαιτάτην τοῦ αἰθερίου κόσμου καὶ τοῦ ὑλαίου· νῦν δὲ τὴν ἄλογον ψυχήν, καὶ τιθέασιν ἐν αὐτῇ τὴν λογικὴν οὐκ οὐσιωδῶς, ἀλλὰ σχετικῶς, ὅταν συμπαθῶς ἔχῃ πρὸς αὐτήν, καὶ προβάλῃ τὸν μερικὸν λόγον. ἰδέας δὲ νομίζουσι, νῦν μὲν τὰς τοῦ πατρὸς ἐννοίας· νῦν δὲ τοὺς καθόλου λόγους, καὶ φυσικοὺς καὶ ψυχικοὺς καὶ νοητούς· νῦν δὲ τὰς ἐξῃρημένας τῶν ὄντων ὑπάρξεις. τοὺς δὲ περὶ μαγείαν λόγους συνιστῶσιν ἀπό τε τῶν ἀκροτάτων δυνάμεων, ἀπό τε τῶν περιγείων ὑλῶν. συμπαθῆ δὲ τὰ ἄνω τοῖς κάτω φασὶ καὶ μάλιστα τὰ ὑπὸ σελήνην. ἀποκαθιστῶσι δὲ τὰς ψυχὰς μετὰ τὸν λεγόμενον θάνατον κατὰ τὰ μέτρα τῶν οἰκείων καθάρσεων, ἐν ὅλοις τοῖς τοῦ κόσμου μέρεσι. τινὰς δὲ καὶ ὑπὲρ τὸν κόσμον ἀναβιβάζουσι· καὶ μέσας αὐτὰς διορίζονται τῶν τε ἀμερίστων καὶ μεριστῶν φύσεων. τούτων δὲ

animam in mundum demitti ob multas causas, aut propter pennarũ defluuium, aut propter paternam voluntatem. Arbitrantur mundum æternum esse, vt & stellarum conuersiones. Plutonem siue infernum in varias partes diuidunt, eumque modo deum appellant, ordinis illius qui circa terram sortem suam obtinuit, ducem; modo regionem sublunarem; modo medias inter ætherium & materialem mũdum partes obeuntem; modo animam rationis expertem: in eaque rationalem animam constituunt, non essentialiter, sed proportione quadam, quando conuenienter ad illam affecta est, particulari ratione proiecta. Ideas definiunt modo esse patris intelligentias; modo vniuersales rationes, naturales scilicet, animales, & intellectiles: modo substantias a rebus ipsis abstractas. Astruunt omnem magicæ sciẽtiæ rationem perfici a summis potentijs & terrenis materijs: familiaritatem item & conueniẽtiam superiora cum inferioribus habere, præsertim quæ sub luna sunt. Collocant animas post mortem, iuxta modulum & mensuram lustrationum singulis familiarium & conuenientium, in omnibus mundi partibus: quasdam etiam vltra mũdum euehunt: easque discrimine facto in naturas diuiduas & indiuiduas separant. Atque Plato

quidem & Aristoteles plures ex enumeratis opiniones receperunt; Plotinus vero, Iamblichus, Porphyrius, Proclus, eorumque discipuli omnes in uniuersum approbarunt, & non secus ac diuinas voces absque ullo discrimine & examine admiserunt.

FINIS.

των δὲ τῶν δογμάτων τὰ πλείω καὶ Ἀριστοτέλης καὶ Πλάτων ἐδέξατο· οἱ δὲ περὶ Πλωτῖνον καὶ Ἰαμβλιχὸν, Πορφύριόν τε καὶ Πρόκλον, πᾶσι κατηκολούθησαν, καὶ ὡς θείας φωνὰς ἀσυλλογίστως ταῦτα ἐδέξαντο.

ΤΕΛΟΣ.

MAGICA ZOROASTRI ORACVLA, PLETHONIS *commentarijs enarrata.*

IACOBO MARTHANO Pictauiensi interprete.

Candido lectori S.

Libellum Zoroastri, Plethonisq; in eum commentarium, scriptoris Theodori Gazæ æuo clarissimi, cuius mentionem quoque faciat Theodorus lib. περὶ τῶν μηνῶν, quum vertissem, Conradique adeo Neobarij viri elegantium litterarum peritia visenda prædit, meique item longe cupientissimi precibus extentis adductus edidissem: obnixe te rogandum candide lector existimaui, vt hoc meum interpretamentum eo candore appenderes, quo mihi cusum est & editum. Nam adeo non hinc vllam laudem aucupor, vt belle mecum decisum iri credam, si non omnino supprimendum circumducendumve hoc fuisse videbitur. Vale.

Perquire

Perquire animæ ductum, vnde, quove ordine,
Nauata corpori opera, ad ordinem vnde manasti,
Rursus erigaris, opere verbis sacrosanctis adiuncto.
Ne deorsum nuas, præcipitium in terra substernitur,
E loco trahēs septem meatibus prædito, infra quem grauis
Necessitatis solium est.
Tuum vas feræ terræ habitabunt.
Ne fatum auxeris:
Neque enim a paterno principio imperfectum quicquam
At vero non admittit eius vota mens paterna, (versatur.
Quoad dum exierit obliuionem, atque verbū prompserit,
Memoriæ insigens sacram patris tesseram. (splendores,
Adspirandum tibi properādumque est ad lumen & patris
Vnde immissa tibi est anima, plurima mente circumsepta,
Hos autem terra deplorat adusque posteros,
Expulsores animæ, ac per quos respirare sit integrum, solu-
Læuo in latere cubilis, virtutis fons, (tu sunt faciles.
Intus totus manet, virginitatem minime proÿciens.
Anima hominum, Deum quadam tenus in sese cogit,
Mortale nihil complexa: tota diuinitus inebriata est.
In harmonia gloriatur, sub qua corpus vitale sit.
Quoniam anima, cum sit ignis patris lucidus,
Et immortalis permanet, & est vitæ domina.
Eadem mundanorū quoq; sinuū multos numeros possidet.
Quære paradison:
Ne spurces spiritum, remve planam adaugeas.
Est & idolo locus in regione splendida.
Sed nec materiale corpus præcipitio deseres,
Ne exegeris, vti nequid, cū exierit, incōmodi perpetiatur.
Si mētem ignitam erexeris, fluxū alioqui corpus seruabis,
E finibus terræ prosiliunt, minus verum

Signum ostentantes mortali homini, canes.
Natura suaserit dæmonas esse integros,
Ac vitiosæ adeo materiæ germina frugi atque proba.
Pœnæ mortalium vinctrices.
Primas in te vendicet, immortalis animæ altitudo: oculosque pariter
Omneis sursum versum erige
O naturæ homo præsidentis artificium.
Quod si mihi sæpiuscule dixeris, omnino dictum cernes.
Nam neque cælestis eademque curua moles visitur.
Stellæ nusquam collucent: lunæ lumen conditum est:
Terra non extitit.
Ne naturæ imaginem nuncupaueris, exemplar visile.
Vndiquaque nesciæ doli animæ habenis ignis extentis
Cum spectaris citra formam vllam sacrosanctum ignem
Lucentem, hucque & illuc subsilientem ad vniuersi orbis (altitudinem,
Audi ignis vocem.
Symbola mens paterna animabus inseuit.
Certo scito intelligibile extra mentem esse.
Est intelligibile quod oporteat mentis flore perceptum.
Omnia ab vno igne profecta sunt:
Quippe cum omnia pater absoluerit, mentique tradiderit
Secundæ, quem Primum appellitent nationes hominum.
Quæ a patre mẽtes cõcipiuntur, eædem & ipsæ concipiũt,
Consiliis mutis illicientes ad concipiendum.
Rectores intellectualeis simul & inflexiles mũdus obtinet.
Ipsum sese pater rapuit,
Ac ne in mente quidem intelligentiæ compote, quæ ipsum insequatur, ignem suum inclusit.
Pater non metum, sed suasionem admouet.

COMMEN-

COMMENTARIVS PLETHONIS.

Perquire animæ ductum.] *Zoroastrici magi existimant, quod idem complusculi quoque alij crediderint, animam humanam immortalem quidem illam corruptionisque nesciam, superne allabi mortali huic corpori corruptibilique, velut mercede locatam operam nauaturam, hoc est, aliquantisper suam illi operam præstituram ornando quam bellissime fieri atque exquisitissime possit, officioque item vitæ perfungendo, mox eãdem hinc retro, vnde profecta est, locum capessere. At vero cum plurimæ eo loci animæ sedes adsignatæ sint & descriptæ, vna quidẽ hercle vndiquaque collustrata splendescensque, altera caligine circum vndique suffusa: demum duæ, quæ supra ipsæ memoratis intermediæ nec refulgeant, nec obscuritate caligineve circumfundantur: anima vtique a prima harũ omnium sedium illapsa corpori huic emortuo si operã ipsi gnauam impensamque collocarit: exque officio, cui est obeundo destinata, hanc illi dictitant ex integro vnde profecta est, concedere subuolareque: alioqui nisi probe functa sit officio suo, hinc euolare ad locum deteriorẽ etiamnum & molestiorem, actionibus æqua lance pensitatis, queis in vita incubuerit. Iam primum igitur commoneris oraculo peruestigandi animæ ὀχετῦ, id est, viæ per quam anima tibi superne fluxerit: vnde nimirum quoque vitæ ordine, nauata huic corpori opera, denuo in eundem ordinem, vnde commigrasti, sciscaris, sacrosancto etiam verbo operi agglutinato, iunctoque. Sacrosanctum adeo verbum hic accipe, quod de cultu dijs impendi solito prodatur: opus autem, sacrificium atque ceremonias. vt sit hic verus germanusque sensus, præter sermonem de cultu*

diuis cõsecrato religioneve expromi solitum, sacras quoque ceremonias adscitas oportere ad hãc ipsam animæ subiectionem. Ne deorsum] *Præcipitij vocabulo cognominat lapsum in corruptionem, vitium, & calamitates: vt terram quoque vocat terreum mortaleque corpus. alioquin & terræ cognomento, naturam interituram: ignis vero, diuinam celestemve, isthæc ipsa oracula fere intelligunt. At vero locum septem meatibus præditum appellant fatum e septem erronibus coagmentatum: sub quo necessitas, premens quidem illa neque non inuariabilis quoque situm nacta sit. Quare monet oraculum vt ne deorsum, id est in corpus morticinum caducumque, propensius incumbas: vt quod fato illi e septem erraticis apto consertoque, vt pleraque certe omnia, obnoxiũ succumbereque adeo comparatum, ijs adscribi commode possit, quæ nostro ipsa arbitratui subducta sunt. & certe infortunatissimus haberi merito quidem tuo possis, si cum eo totus spectaueris, voto fruisci non contingat: præque vi magna necessitatis, cui temetipsum cõstrinxisti, res tibi tuæ peius identidem minimeque votis consentanee vertant.* Tuum vas] *Vas animæ tuæ, nimirum caducum hoc corpus vermes iuxta feræq; sunt habitaturæ.* Ne fatum auxeris] *Ne coneris augere fatum tuum, id est, auctius ampliusve reddere, quam quantum tibi constitutum est & præscriptum. nec enim vlla vnquam cura eualuerit id vt effectum exhibeas.* Neque enim a paterno principio] *Nam nec a patris primordijs supremi vtique dei mãcum quicquam inchoatumve proficiscitur, te scilicet ipsum vt possis absoluere. Nam illinc omnia suis affabre numeris expleta indicio eo manare conspectissimũ est, quod ad exquisitissimam illam visendamque cumprimis vniuersi naturam enixe tendunt.*

tendunt. At vero non admittit.] *Mens patris, alter vtique Deus animæque item perpetuus opifex, haudquaquã adnuit huius votis, vsque dum excusserit obliuionem, quam merito nexus corporis contraxit, verbaque itidem ediderit conceperitque, memoriam testantia sacrosanctæ patris tessera, hoc est, præceptionis elegantißimæ cuiusque rei accurato studio consectandæ, qua idemtidem retractãda anima fictori suo semetipsam approbet.* Adspirandum tibi properandumque est.] *Lumen splendorque patris locus is est animæ, qui collustratus circumfususque splendore habetur. vnde anima plurima quidem illa mente succincta, huc demissa sit. ita vero consentaneum rationi fuerit, ad idem vt lumen denuo nitatur atque properet.* Hos autem terra deplorat.] *Qui ad illud ipsum lumen, vnde anima ipsis corriuata est, nõ omni opere contendere meditantur, hos terra, id est natura interitui obnoxia deplorat, in hoc natos, hanc vt illustrarent & excolerent. Iam vero qui non solum nihil huic ornamenti conciliarunt, sed sibi quoque ipsis notam consciuerunt vitæ per nequitiam transactæ, horum improbitas ad posteros transfunditur, calamitoso ipsos vitæ genere olim distringẽdos.* Expulsores animæ] *Appositæ rationes animæ a flagitijs asserendæ, sunt* εὔλυτοι, *hoc est, subrepente interim obliuione, oblitteratu solutuque faciles.* Læuo in latere cubilis.] *In latere sinistri tui cubilis fons virtutis scaturigoque habetur, id est, potentia intus quidẽ illa condita, cuique nunquam germana sua integritas, id est, natura omnis affectionis exors, eripi poßit. nã & immotam nullaque ratione excutiendam virtutis potentiam sortiti sumus, quanquam vsus actionum virtutis desinere potest & interrũpi. Porro potentia sinistro lateri adscripta est,*

quod functiones dextro cōtribuuntur.cubile autem animæ nostræ,locus is esse statuitur,qui affectionib.ipsius eximijs præstabilioribusq; substratus est. Anima hominum] *anima humana deū ad se quadamtenus ἄγξῃ, hoc est arctißime sibi deuinctura impliciturаq; est,sui videlicet assiduū vindicē & assertorē.Sed et eiuscemodi quoq; esse intelligitur,quæ merito quidē exquisitæ cū deo similitudinis nihil (duntaxat ex se se) agnoscat,quod exolescere tandem labefactariq; poßit,vt quæ diuinit⁹ ebria sit, hoc est,diuinis cælestibusq; bonis cumulatißime prædita:quin & adeo nō pudore suffunditur,quod huic corpusculo innexa conglutinataq; est,vt in ea etiā harmonia,quæ corpori vigorē influat,impensius nescio quo pacto insolentiusq; glorietur, & vero magnifice de se sentiat:cuius auspicijs vna cū mortalibus immortalia vinciantur, ita quidē,vt totū ad concinnā quandā scitāq; cohærentiā adstringatur.* Quoniā] *Potentiā patris intelligētiæ cōpotem, ipsum alterū scilicet deū isthæc oracula longe omniū principē cognominant,nimirū a supremo deo proficiscentem. hac porro parte monemur, illa ipsa patris potentia animā procreatā, eādemque ignem esse lucidißimum, hoc est, diuinā quandā essētiam, intelligendiq; facultate donatā:ac proinde ipsam exortem interitus permanere, quod substantiā nacta sit diuinitatis participē:& præterea suæ ipsius vitæ eandē esse dominam, quā obtineat haudquaquā vlla æui diuturnitate consummandā. quandoquidē quæ eripi nobis extorqueriq; poßūt, horū domini merito certe fieri nequit vt existimemur:ettiā si fortasse euenire queat, si quæ indidē cōmoditas emanet,hāc vt demetere interea poßimus & percipere:At quæ decedere nobis amittiq; nequeūt,ea vero iuris quoq; nostri dominijque fuerint:in vniuersum, anima supplemēta orbis compluria*

bis compluria poßidet, merito quidem suæ ipsius æternitatis, id est, varia plusculaque in orbe loca, ad quæ identidem reuolet expensis ad æquilibrium, pensatisque actionibus, quas dũ vita suppeditauit, absoluerit. Quære paradiſon] *Id est, locum animæ splendore quoquouersus obseptum.* Ne ſpurces ſpiritum] *Pythagoram Platonemque sequuti, animam vt non vndecunque a corpore diremptam haberi, ita nec prorsum inseparabilem substantiam, in hac sunt opinione, vt prædicent. posse vero parte seiungi absoluique, parte non posse: potentia certe posse, re non item. Quin ijdẽ tria fere summa formarum genera constituũt: vnum, quod penitus a materia secernatur, cuiusmodi videlicet mentes illæ, quibus suus supra cælum situs aßignatus est: alterum, quod a materia exolui abiungique non queat: cui quidem ipsi substantia sciscatur, haudquaquam per se subsistens, sed addicta connexaq́ materiæ: cũ qua & ipsa solubili scilicet, internitioniq; obstricta, hocce genus animæ pariter emoriatur: atq; hoc genus omne animæ rationis expers esse: Inter ista, mediam locant animã ratione præditã, a mẽtibus quidem ijs quæ supra cælum collocatæ sunt, eo interstitio diuersam, quod perpetuo implicata materiæ agglutinataque visitur: ab irrationabili porro, quod hæc neutiquam ipsa materiæ cõiungitur, quin vice versa, materia illi ipsi habetur adiuncta, per sese ipsa potentia quidẽ certe subsistens, itẽque impartilis, itidẽ vt mentes illæ supracælestes, quibus etiãnum ipsis cõfines quadamtenus, germanæq́ functiones reddantur, sed & eadẽ quoque, quæ rerũ notitiæ cõmentationiq́ proxima sit, ad summũ vsque deũ peruadit, atq; eo quidẽ nomine incorruptilis habetur, & animã autem, quæ huiuscemodi esse intelligatur, cum corpore æthereo ceu vehiculo, perpetuo versari: quod illa attactu cõtinuo, ad consortium quoq; immortalitatis adsciscat, inanime quidẽ omnino suapte natura, sed ab anima tamẽ irrationabili sequioreq; animæ genere donatũ: quod ipsum, quũ sapientibus viris idolum*

animæ nũcupetur, imaginãdivi præditũ & sensu, videat, sentiat, demũq; nullo nõ sensu vigeat, præterq̃ cæteris alijs brutis animæ facultatibus: ita per potissimã hoc genus corporis vim, quam φαντασίαν vocent, animã rationalẽ cum toto hoc corpore iugiter assidueq; versari. Cæterum animam humanã viuifico partus spiritui copulari, per corpus huiuscemodi merito cognationis cuiusdã implicitũ: alioqui quod spiritus quoque quidã sit: porro aũt dæmonias animas vt nõ ita lato discerniculo ab humanis euariẽt, nobiliores tamẽ, tũ ipsas esse, tũ nobiliorib. quoq; vehiculis frui sci. Ad hoc misceri nullo pacto posse corruptibili naturæ. Iam vero syderũ animas, ipsis quoq; dæmonijs longe præstãtiores, præstantioribus etiã vti vectabulis, quæ corpora sint amplitudine facultatis actiuæ collucẽtia. Quas de anima sententias retro quoque Zoroastrici Magi videntur expressisse. Commonet igitur oraculum, ne rem planam adaugeas, id est, ne denses: (nam epipedon dicitur, non quia triplici mensu non constet, vt quod corpus esse sit exploratissimum, sed vt summa eius subtilitas exilitasve demonstretur) incremento additamentoque subinde huic moli adijciendo. crassescere quippe spiritum istiusmodi, si ad mortale corpus pronius deuergat. Est & idolo] *Idolum animæ nominat partem eam, quæ cũ rationis expers sit, parti rationis capaci adhærescat. refert autem ei idolo locum quoq; esse in loco illo vsquequaq; splẽdido: neque enim vnquam animam amittere a se addictum sibi condictumq; vehiculum.* Sed nec materiale corpus] *Animæ quisquilias, reiectamentave nominat, corpus caducum occiduũque: cõmonetq̃, itidẽ, ne ipsum illud neglectim & segniter accuremus, parum commode salubriterque constitutum: sed curam huic mediocrem impensam oportere, ab eo certe, qui pensum etiamdum vitæ exigat, quo nimirum firma ipsi valetudo & integra conseruetur, duntaxat quanta maxima cura diligentiaque præstari possit, superque cætera omnia dignitati animæ suffragentur*

gentur & quadrent. Ne exegeris] *Ne exegeris animam à corpore, videlicet intercidere fatiscereque natura comparato, vti ne quid cum migrarit, ipsi periculi creetur. Certe quidem illud ipsum aliud nihil merito esse censeas, quam semetipsum humanis rebus exigere præter naturæ præscripta.* Si mentem igneam] *Si mentem igneam ad religionis munia erexeris, caducum istud atque dißipabile corpus, innoxium præstiteris & incolume.* E finibus terræ] *Est, nec raro, quum inter sacrificandum φαντάσματα, hoc est, visa, spectraque nescio quæ, canũ expressa similitudine, specieque itidem alia prodigiose fœda compareant. hoc genus omnia monẽtur e terræ finibus prosilire: id quod assolet, quum terrenum istud corpus iuxta atque abolitioni obnoxium, neque non affectus ipsi congeniti haud dum penitus rationis magisterio compositi sunt & digesti: quorum quidem simulachra visitentur, inania quidem illa, nullãque naturæ solidam subsistentiam præferentia.* Natura suaserit] *Natura, hoc est, naturalis ratio peruicerit, genios, quos dæmonas cognominent, integros esse maximoque opere incorruptos, & adeo omnia quæcunque a deo optimo quidem ipso ex sese proficiscuntur. Sed enim ipsa quoque infœlicis prauæque materiæ germina illiusmodi appositißime censeri queant, quæ inter ea quæ proba frugique sunt, recenseantur. alioquin materiam vilem despicatamque vocant, non substantia adeo, nam qui tandem fieri poßit, cuius germina proba laudataque sint, ipsum vt vitiosum esse substantia (duntaxat accommodate) dictitetur? atenim eo nomine improbam materiam appellant, quod nouißima inter substantias corrogatur, parcißimeque omnium rationem boni cooptat: sed ita tamẽ, vt minutißimam quamque materiæ particulam, vitiosam intelligas: alioquin, inquit oraculum, cum vitiosæ etiamnum materiæ, hoc est, substantiæ despicatißimæ germina proba sint, certe summa ratio est, quamobrem huiusmodi esse dæmones itidem*

credantur: & quidem tanto locupletius impensiusque, qui tũ natura sint rationis participe præditi, tum naturæ omni corruptioni obnoxiæ impermixti. Pœnæ] *Pœnæ, siue furiæ, hoc est, dæmones cruciatibus irrogandis præfecti,* ἄγχτειραι *mortalium cognominari possint: quippe quos a vitijs deterritos, ad honesti rectiq; cupidinem accendant.* Primas in te vendicet] *In te altitudo profunditasve animæ imperitet, ac oculos pariter vniuersos, id est, vireis cognitiuas sursum versum erige.* O naturæ homo] *Hominem præsidentis naturæ machinamentum coagmentumve nominat, quod arduis semetipsum rebus concredit.* Quod si mihi sæpiusculè] *Si sæpicule mihi dixeris, hoc est, me vocaueris, dictum, me videlicet quem vocasti, vndiquaque conspexeris: quippe aliud nihil quicquam tum tibi temporis cernetur, quam fulmina, hoc est, ignis, huc illuc in orbe subsiliens.* Ne naturæ imaginem nuncupaueris] *Ne gestieris cernere imaginem naturæ, Dei videlicet exemplar ex sese quidem ipsum perspicuum & visile, sed quod sub conspectum humanum situm non sit. Nam quæ sacris operantibus visitantur, vt ignis, fulmina, aut siquid aliud est huiusce generis, ea tute crediderìs esse symbola, non item dei naturã.* Vndiquaq; nesciæ doli animæ] *Ignis, qui tibi inter sacrificãdum visitatur, habenas vndecunque in te extẽdito, in anima* ἀπλάςῳ, *hoc est, minime varia versatilive mente, atque a vitio quã maxime aliena expurgataque.* Cũ spectaris] *Simul cõspexeris sacrosanctum ignẽ, effigiationisque expertem & formæ: præterque quoquouersus per mundũ iuxta saltuatimq; & desultorie splẽdescentẽ, gratias age, simulq; hilariter & alacriter ignis vocẽ audi, quæ verissimã quandã fixissimãque prænotionẽ præ se ferat.* Symbola mens paterna] *Mens paterna, id est, animæ iugis opifex, notas, id est formarum intelligibilium imagines, animæ insevit: quibus illa freta, rerum essentias sibi rationesve conciliet.* Certo scito intelligibile] *Existimato res intellectiles*

tellectiles extra mentem tuam actu esse. quanquam enim ab opifice imagines tibi rerũ intelligibiliũ sunt inditæ, id tamen ipsum potentia certe duntaxat factum. Quo fit, vt actu quoque rerum intellectualium asciscenda tibi notitia sit animoque cõsectanda. Est intelligibile] *Id est, supremus deus, qui vnus eximius sit, & antiquissimus habendus, haudquaquam eodem atque alia pacto cõcipitur, verũ mentis flore, id est, singulari potissimaq; mẽtis parte.* Omnia ab vno igne] *Omnia ab vno igne promanarunt.* Quippe cum omnia] *Pater oĩa absoluit, intelligibileis videlicet formas: vt quæ probe expletæ, suisque numeris absolutæ sint, alteriq; a se deo regunda tradidit, vnde fiat, vt si quid ab hoc deductum sit, & ad ipsius aliusve substantiæ intelligibilis exemplar effictum: id a summo illo deo ortum credatur & profectum. quem & ipsum primum haberi gentes statuunt, quæcũque assiduum mundi architectum, quoque nõ alius superior sit, esserentur.* Quæ a patre mentes] Ἰυγ́ας, *intelligibiles formas appellat, quæ tum a patre concipiantur, tum & ipsæ concipiant: adque concipiendi commentandive munia obeunda extimulent, consilijs* ἀφθέγκτοις, *id est immotis. & hoc alioqui loco motum intelligendi, non transgressionem aut cursum, sed ad intellectilia relationem habitumve hoc oraculi accipit. Quare* τὸ ἀφθέγκτοις *intellexeris pro eo quod est immotis. hoc sensu, hæ species immotã minimeque, vt anima, vagum ad intelligibilia responsum obtinent.* Rectores intellectualeis] *Ea quæ in hoc orbe ab immortalibus deducta sunt, mundi rectores intelligentiæ compotes vocat, quorum principem constituat alterum a patre deum. Alioquin quum aiat hoc oraculum, rectores esse mundo inflexileis, dubium non videtur, quin eo spectet, vt ipsi immortalitatem afferat.* Ipsum sese pater rapuit.] *Semetipsum pater a reliquis abiunctum haberi voluit & exemptilem, adeo vt ne in intellectiua quidem facultate altero a se deo ignem*

suum, hoc est, diuinitatem incluserit finieritve. Huius autem porro diuinitas a cæteris ipsa rebus exempta est: videlicet quoniã ille idem & ortus immunis est, & per sese ipse extat: alioqui nec posit contingere, hic vt cuiquam adsciscatur, licet in eo quod a cæteris omnibus contribuitur, multo ipse lubentißime acquiescat. nec tamen, quod inuideat, sese admittendum non exhibet, verum eo certe nomine, quod adeo non illud ipsum fieri poßit, vt in antiphasin, hoc est, contradictionem commeet. Pater non metum] *Cum enim eximia quadam insignique prorsus bonitate præditus sit, cum eo quod omnibus quoque bonorum est autor, nemini vtiq; periculum accersierit, vnde horrendus esse poßit.*

Placita hæc Zoroastrica cum frequentes oppidoque clari viri confirmarunt, tum vel maxime Pythagoræ iuxta Platonisq; consectatores. Quibus & istud inter ea quæ Zoroastro prodita sunt (vtique si Plutarcho subscribimus) admissum sit & approbatum. Nempe quod tribus res partibus designauerit. Altera Horomazen, quem hoc genus oracula primi dei cognomento vocitent. Altera Arimanen, parte nimirum postrema, vt media Mithran. Qui deus alter oraculis hisce dictitetur. Alioquin & in Mithræ vocabulo Persæ solem intelligunt. Sub hæc Horomazen triplicem se constituisse: duplicem autem Mithran, videlicet qui alter ab Horomaze sit. Quibus & Platonica quoque illa prorsus accesserint, in omnibus regem totum esse, cuius & ipsius gratia omnia sint. Quin eundem omnium bonorum causam haberi primordialem: demumque secundum in secundis, tertium in tertijs consistere. Iam rerum vniuersitatem Zoroaster Platoque tribus partibus absoluerunt, vna sempiterna: altera genita, & nihilo secius tamen immortali: tertia, ad obitum corruptelamque tendente. Et Zoroastrem quidem eousque vetustum Plutarchus adfirmat, vt annis quingentis bello Troiano priorem fuisse testatum scriptumque memoriæ reliquerit.

NOTÆ

Cicero lib. 1. de diuinatione ſcribit, neminem Perſarum regem eſſe potuiſſe, qui nō ante magorū diſciplinam ſcientiamque percepiſſet. tanto in honore & admiratione habebâtur præcepta magica. Quid autem veterum magia & qui magi fuerint, e Platone, Xenophonte, Strabone, Plutarcho, Luciano, Cicerone & alijs infinitis cuique repetere licet. Vt breuiter dicam, theologiam ſimul cum phyſiologia tractabant apud Perſas, Sacas,& Medos; quemadmodum Brachmanes & Gymnoſophiſtæ apud Indos, Chaldæi apud Aſſyrios, ἱερογραμματεῖς apud Ægyptios, Leuitæ apud Iudæos, Eteobutadæ apud Athenienſes, Etruſci apud Romanos, Druides apud Gallos & Germanos. Ne quis igitur hic artis portentoſæ & præſtigiatoriæ præcepta tradi putet. Dogmata ſunt de pietate & cultu diuino ſecretiora ſiue Magorum, ſiue Ægyptiorum, ſiue Chaldæorum, a fide orthodoxa non admodum aliena, vti Pſellus docet, & ante hunc Syneſius epiſcopus Cyrenenſis. E cuius libro περὶ ἐνυπνίων patet vix reliquias aliquas e ſacris illis oraculis ad nos perueniſſe, eaſdemque adeo mutilas & confuſas, vt centonem merito dicere poſſis e veterum ſcriptis conſutum. Quæ enim ille carmina refert, partim multum diſſimilia ſunt, partim in hiſce non reperiuntur. Ea, ne quid iure deſiderare poſſes, lector, breuiter indicanda cenſui.

In his noſtris non extant quæ libello citato pag. 102. leguntur: Εἰ δέ τις μέγα μὲν οἴεται τὴν ἀγγελίαν, φαντασίᾳ δὲ ἀπιστεῖ, μή τοι ἐ κατ' αὐτὴν ποτὲ πελασθῆναι τὴν εὐδαίμονα συναφὴν, ἀκουσάτω τῶν ἱερῶν λογίων ἃ λέγει περὶ διαφόρων ὁδῶν. μετὰ δὲ τὸν ὅλον κατάλογον τῶν οἴκοθεν εἰς ἀναγωγὴν ἀφορμῶν, καθ' ὃν ἔξεστι τὸ ἔνδοθεν σπέρμα αὐξῆσαι·

Τοῖς δὲ (φησὶ) διδακτὸν ἔδωκε φάους γνώρισμα λαβέσθαι,
Τοὺς δὲ καὶ ὑπνώοντας ἑῆς ἐνεκάρπισεν ἀλκῆς.

ἱερᾶς, ἀντιδιέστειλεν εὐμοιρίαν μαθήσεων. ὁ μὲν ὕπαρ, φησὶν, ὁ δὲ ὄναρ διδάσκεται. ἀλλ' ὕπαρ μὲν ἄνθρωπός ἐστιν ὁ διδάσκων, τὸν ὑπνώοντα δὲ θεὸς τῆς ἐνεκάρπισεν ἀλκῆς, ὥστ' αὐτὸν εἶναι τὸ μανθάνειν τε καὶ τυγχάνειν. τὸ γὰρ ἐγκαρπί-

σαι καὶ πλέον δεῖ τοῦ διδάξαι. id eſt, *Si quis vero magni momenti eſſe arbitretur euectionem ad ſuperiora, imaginationi autem fidem non habeat, dubitans num per ipſius conſortium beatam illam coniunctionem aſſequi liceat: is audiat ſacra oracula quæ de diuerſis viis proferunt. Equidem poſt totam enumerationem domeſticorum ſubſidiorum ad ſublimiorem meditationem, per quam facultas datur ſemen interius amplificandi, His quidem* (inquiunt) *luminis cognitionem doctrina acquiſitam dedit, Alios vero etiam dormientes ſeminum virtutis ſuæ participes fecit. Vides vt ex aduerſo diſtinxerunt diſciplinarum felicitatem. Hic quidem inter vigilandum* (aiūt) *ille vero inter dormiendum eruditur. Atqui vigilantem homo eſt qui docet: dormienti vero deus ſuæ virtutis ſemina infundit: ita vt idē ſit diſcere & conſequi. nam ſemina indere & quaſi implantare plus eſt quam docere.* Vnde manifeſtum eſt id quod Nicephorus ad hunc locum annotat, Syneſium oracula multa ſilentio tranſiiſſe, nec integra recitaſſe.

P. 17, 5. ὅθεν] Huc reſpiciunt Syneſij verba, eadem pagina, ἐς τοσοῦτο πεπλανημένον, ὡς μὴ ὅθεν ἦλθεν εἰδέναι. tantopere aberrantem, vt vnde venerit ignoret.

6. Hinc deſumpſit Syneſius quæ elegantiſſime ſcripſit ibidem pag. 109. ὅτι μὲν δὴ ἐξελθούσαις ψυχαῖς γένοιτο πόμα ληθαῖον, ἄλλος εἰπάτω. εἰσελθούσῃ δὲ εἰς τὸν βίον ψυχῇ ληθαῖον ὀρέγεται πόμα, τὸ τῇδε ἡδὺ καὶ μειλίχιον. θητεύουσα γὰρ κατιοῦσα τὸν παρόντα βίον ἐθελοντὴς, ἀντὶ τοῦ θητεύσαι δουλεύει. id eſt, *Alius dicat quod ſit lethæum ſiue obliuionis poculum illud animabus exeuntibus dari ſolitum. animæ certe in hanc vitam ingreſſæ exhibitum obliuionis poculum nihil aliud eſt niſi vitæ huius dulcedo & voluptas. cum enim mercenaria ſponte ad hāc vitam deſcendat, loco operæ mercede locādæ iugum ſeruiliter ſubit.*

8. Syneſij verſus noſtris multum ſunt diſſimiles. ſic enim habet ille pag. 108.

Μηδὲ κάτω νεύσῃς εἰς τὸν μελαναυγέα κόσμον,
Ὧ βυθὸς αἰὲν ἄπιστος ὑπέστρωταί τε καὶ ἅδης
Ἀμφικνεφὴς, ῥυπόων, εἰδωλοχαρὴς, ἀνόητος. id eſt,
Ne deorſum nutes ad mundum atrum & tenebris plenum,
Cui gurges profundus ſēper infidus ſubſtratus eſt & orcus
Vndique caliginoſus, ſordidus, ſpectris gaudens, amens.

Vide integrum locum Syneſij. conferet enim ad intelligentiam

tiam ſequentium & præcedentium.

11. Marſilius Ficinus lib. XVII. de animorum immortalitate cap. vlt. Zoroaſtri, vt & ſequentia plurima, adſcribit, & ita interpretatur, *Tuum vas beſtiæ terræ habitant.*

12. Idem Marſilius lib. XIII. non longe ab initio, *Ne tu augeas fatum*, inquit, *quaſi in tuo arbitrio ſit cedere fato atque non cedere.*

V. pæn. Hunc verſum & ſequentem refert Ficinus lib. X. de immort. animorum, cap. VIII. cum hac interpretatione, *Aſcendendum tibi eſt ad lumen ipſum & patris radios, vnde infuſa eſt tibi anima multo mentis lumine circumfuſa.*

P.18,3. Vetus codex regiæ bibliothecæ habet ἀ ἀ τοὺς δὴ: ſimiliter accentu tantum mutato, eruditione præſtantis viri Sanctandreani exemplar ἆ ἆ τοὺς ἡ χθὼν, &c. vtrumque χετλιαστικῶς *ah ah*, vel *heu heu.*

6. Reginæ exemplar refert τὸ παρθένιον ἡ ῥεῖσαι, cõtra metri regulam: quanquam id nõ vbique in hoc fragmento obſeruatum ſit.

7. Tres hos verſus paucis explicat Marſilius lib. XIII. cap. IV. ita ſcribens: *Qui phantaſiam vult ſilere, ac etiam ſupremi numinis deſiderio flagrans, conſuetis rationis naturalis diſcurſibus nõ cõfidit, ſola viuit mẽte, euadit angelus, & toto capit pectore Deũ. Hæc ſignificat Zoroaſter: Anima hominum deum quodammodo cõtrahit in ſeipſam, quando nihil retinens mortale, tota diuinis hauſtibus inebriatur. Tunc quoque exultat in corporis harmoniam.*

11. Idem libro & capite dictis verſus aliquot e ſequentibus huc tranſlatos ita ordinat,

Ὅττι ψυχὴ πῦρ δυνάμει πατρὸς οὖσα φαεινὸν,
Ἡγείσθω ψυχῆς βάθος ἄμβροτον, ὄμματα δ' ἄρδην
Πάντ' ἐκπέτασον ἄνω.
Μηδὲ τὸ τῆς ὕλης σκύβαλον κρημνῷ καταλείψῃς. id eſt, illo

interprete, *Quoniam anima per potentiam patris fit ignis ſplendidus, dominetur in te immortalis profunditas animæ, et oculos omnes vna tolle in altum. Tunc neque etiam materiale ipſum corpus præcipitio derelinques. Ignem appellat lucem ipſam qua exuberat deus per ſe, & anima per vim patris conuerſa in patrẽ abundat. Et quia deus eſt ipſa vnitas ſuper mentem, & centrum eſſentiarum ſuper eſ-*

ſentiam, ideoque non vnitur illi per mentem proprie, ſed per vnitatem animæ, quæ eſt mentis caput, centrumque totius animæ. Idcirco *dicit Zoroaſter, Ducat te animæ profunditas immortalis, id eſt vnitas ipſa, quam impreßit quondam deus animæ tanquam vnitatis diuinæ characterem, a qua & ad quam omnes aliæ vires animæ, quaſi a centro & ad centrum omnes circuli lineæ pendent.*

12. Marſilius lib. v. de anim. immort. cap. xiv. *Immortalis manet, ac vitæ domina eſt. q. d. ideo immortalis manet, quia habet vitam pediſſequam, ſicuti ſol lucē, crinita comā.* Vide locū. docet enim illic fuſe, animā abire aduenienꝫe morte, nō perdi.

13. Idem lib. iv. cap. vltimo: *Oportet profecto animam ipſam eſſe quodammodo omnia, de qua Zoroaſter ait: Mundanorum ſinuum multas plenitudines comprehendit.*

15. Idem lib. xviii. de animorum immort. cap. iv. *Ne fœdes ſpiritum, neque in profundum exaugeas quod eſt planum. Spiritum planum appellat ipſum vehiculum, non quia corpus non ſit atque profundum, ſed quia propter tenuißimam & ſplendidam puritatem ſit quaſi non corpus. Præcipit ergo ne propter nimium corporis elementalis affectum, cogas ipſum etiam poſt hanc vitam ſordidum atque graue ſuperfore caliginis elementalis adiunctione.*

17. Idem ibidem: *Eſt idolo quoque locus in regione perſpicua. quia ſcilicet cum vehiculo ſimul & anima rationali recurret in cælum.* Sequentem verſum coniunxit Ficinus cum ſuperiore illo cuius initium eſt Ὅτι ψυχὴ, cap iv. lib. xiii. Syneſius quoque hunc cum præcedente allegat libro de inſomniis pag. 111. edit. Turneb. ſed ordine inuerſo. δια δὴ (ait) τούτου τοῦ μέσου τὸ πνεῦμα τοῦτο ἐμπολιτεύεται. ῥεψάσης μὲν κάτω ψυχῆς ἐλέγχθη ὁ λόγος, ὅτι ἐβαρύνθη τε καὶ ἔδυ, μέχρις ἐγκύρσῃ τοῖς ἀμαυροῖς καὶ ἀμφικνεφεῖ χώρῳ· ἀνιούσῃ δὲ καὶ συνέπεται μέχρις ἂν εἰς πλεῖστον τὸ ἀντικείμενον ἥκῃ. ἀκούεις γὰρ καὶ περὶ τούτου τῶν λογίων λεγόντων·

Οὐ τὸ τῆς ὕλης κρημνῷ σκύβαλον καταλείψει,

Ἀλλὰ καὶ εἰδώλῳ μερὶς εἰς τόπον ἀμφιφάοντα. ἔστι δὲ ἀντίθεσιν ἔχει πρὸς τὸ ἀμφικνεφῆ. καί τοι τί πλέον τις ἂν ἐν τούτοις ὀξυωπήσειεν; οὐ γὰρ μόνην εἰς τὰς σφαίρας ἀνάγειν ἔοικε τὴν ἐκεῖθεν ἥκουσαν φύσιν, ἀλλὰ εἴ τι καὶ τῆς πυρὸς καὶ τοῦ ἀέρος ἀκρότητος εἰς τὴν εἰδωλικὴν φύσιν ἔσπασε κατιοῦσα πρὶν τὸ γήϊνον ἀμφιέσασθαι κέλυφος, καὶ τοῦτο, φησί, τῇ κρείττονι μερίδι συναναπέμπει. ὕλης γὰρ σκύβαλον οὐκ ἂν εἴη τὸ διαπίζον σῶμα. & quæ ſequuntur.

tur. Quæ ſic Latine reddidit Pichonius, *Obſerua igitur in quanto interuallo ſpiritus hic fantaſticus verſatur. Declinante quidem deorſum animo, dicebat oratio, quod opprimitur atque ſubit quouſque incidat in tenebroſum & vndique caliginoſum locum. Sed aſcẽdentem etiam comitatur, quoad ſequendi facultas ſit. Et ſequi poteſt donec in maxime oppoſitum & omni ex parte fulgentem locum venerit. Audi etiã hac de re vaticinia dicentia:* Non in eminenti ac ſublimi loco materiæ purgamentum relinquet : ſed & ſimulacro pars eſt in loco vndique fulgente. *Is autẽ controuerſiã habet cum vndique caliginoſo. Nam quid acutius in his verſibus quiſpiã cernere poßit? non enim ſolum in globos cæleſtes reducere videtur illinc venientem naturam, ſed ſi quid ex ignis & aeris ſummitate in imaginariam naturam deſcendens attraxit, antequam terrenum induerit tegumẽtum, & iſtud, aiunt, cum validiori parte tranſmittit. nam materiæ excrementum haud fuerit diuinum corpus.*

19. Explicat Plotinus philoſophus lib. IX. de anim. educt.

20. Marſilius ſic vertit lib. XIII. de animorum immortalitate cap. IV. *Si mentem ardentem ad opus pietatis intenderis, labile corpus ſeruabis.*

21, 7. Pulcherrima declaratio huius oraculi peti poteſt e Syneſij libro de inſomniis pag. 109. vbi ſic inquit, αἱ παρ' ἀξίαν καλούμεναι ξυμφοραὶ, μέγα μέρος συμβάλλονται πρὸς τὸ λῦσαι τὴν σχέσιν ἣν ἔχομεν πρὸς τὰ τῇδε. &c. id eſt, *Calamitates inſolitæ maxime cõferũt ad tollendam propenſionem qua in res caducas ferimur.* & paulo poſt, ποιναὶ γὰρ ὑλαῖαι ποτὲ δὴ καὶ παρ' εἱμαρμένην κινοῦνται κατὰ τῶν ἀφηνιασάντων πρὸς τοὺς νόμους αὐτῆς. καὶ τοῦτο ἄρα αἱ καλούμεναι πεῖραι, ἃς Ἡρακλέα τι ἀνατλῆναί φασιν ἱεροὶ λόγοι. hoc eſt, *pœnæ ſane etiam præter fati neceßitatem mouentur aduerſus feroces & legum frena excutientes. atque hæ profecto ærumnæ ſunt & celebres illi labores quos Herculem ſuſtinuiſſe perhibent ſacri ſermones.*

8. Marſil. lib. XIII. de anim. imm. cap. IV, vt ſupra indicaui.

10. Idem refert lib. XIV. cap. I. O *homo naturæ audentißimæ artificium.*

12. In vet. cod. regiæ bibliothecæ ſcribitur, ἀθρήσας πάντα λ. & linea pænult. κεραυνοῖς.

22. Hic eſt ordo verſuum huius paginæ in codice regio. Primus eſt πάντοθεν, ſecundus πῶς ἔχει κόσμος, tertius λώϊκα, quar-

tus λαμπόμενον, quintus κλῦθι, sextus πάντα γὰρ, septimus δευτέρῳ, octauus πατὴρ οὐ φόβον, nonus ἑαυτὸν ὁ πατὴρ cum proximo οὐδ᾽ ὅν decimus ἔστι δὲ δή τι, vndecimus εἰζὶν πάντα, duodecimus μαίθανε τὸ, decimus tertius νούμεναι, decimus quartus βυλαῖς: quintus aũt in istius paginæ ordine σύμβολα, &c. plane omissus est.

5. Rãconet⁹ vir exqsitę doctrinę & iudicij legit νοῦς ἑαυτόν.

7. Marsilius lib. I. de anim. immortalitate cap. VI. *Aliud mens erit, aliud veritas. Quod sic aperit Zoroaster, Scito intelligibile ipsum esse extra mentem,*

8. Idem lib. XIII. cap. V. *Est intelligibile aliquid quod intelligere te oportet mentis flore. Florem mentis appellat Zoroaster ipsum animæ centrum, quod Plato nominat mentis caput.*

9. Idem lib. II. cap. VII. *Esse ipsum rebus omnibus est commune. Esse igitur vbicunque sit, pendet ex Deo. Quod mystice tetigit Zoroaster: Omnia sunt ex vno igne genita.*

10. Ficinus lib. IV. cap. I. *Essentia angelorum principio informis est quodammodo, & tanquam paßiuum subiectum quoddã exponitur ad actum intelligendi, & formarum idearumque ornatũ suscipiendũ. de quo Zoroaster ait: Omnia perfecit pater, & menti præbuit secundæ.* Porro corrige ἐξετέλησε, & scribe ἐξετέλεσσε. ita enim in hoc verbo syllabam producunt poetæ, non vocalis breuis in longam mutatione.

11. Regium exemplar habet καλίζεται πᾶν φῦλος ἀνδρῶν, & ita quoque correxerat Ranconetus. sed laborabit carmen, nisi illi hac ratione subuenias, καλίζετ᾽ ἅπαν φῦλος ἀνδρῶν. Recepta lectio tamen non est improbanda.

15. Marsil. Ficinus lib. I. de anim. immort. cap. V. *Angeli mouent, non mouentur, de quibus Zoroaster, Mundus habet intellectuales rectores immobiles.*

16. Idem lib. IV. cap. I. *Angelus animam vno excedit, quod manet: Deo cedit vno, quod multiplex est. Deus tamen per hoc vnũ abit super omnia in infinitum. quod ita cecinit Zoroaster: Pater per se ipsum rapuit, neque in mente quidem quæ illũ sequitur, proprium inclusit ignem. q. d. nullam habet cum cæteris comparationem.*

19. Idem lib. III. cap. vlt. *si animos pulsat, quia illi sursum deorsumque libere volubiles sunt, pulsat, & libere, ita vt alliciat, non trahat, non cogat, sed persuadeat. Quod Zoroaster ita testatur,*

Pater non incurrit metum, sed persuasionem inducit.

P. 25. Hæc inscriptio est e codice Sanctandreani scripto & Ranconeti cuso. in regio ista erat: μαγικὰ λόγια τῶν ἀπὸ Ζωροάστρου μάγων ἐξηγηθέντα παρὰ Γλήθωνος.

8. Vetus exemplar vtrumque, Regium & Sanctandr. in aoristo legit, τῷ θνητῷ δὲ σώματι ἐπιτυνάσασαν, ἤτοι ἐπί τινα χρόνον ἐργασαμένην αὐτῷ, ἢ κοσμήσασαν, &c. omisso illo καὶ ζωώσασάν τι.

P. 26,19. In Regio cod. παρ' ἀποπίπτων.

P. 29,7. In Sanctandreani cod. ἅπαντα χωρεῖ.

13. In eodem scribitur λόγον φρονήσεως τινά. quid si φρονήσει pro φρονήσῃ scribas?

V. vlt. Iterum vtrumque exemplar, ἆ ἆ τείδε χθών, &c. vt supra pag. 18.

P. 30,5. Regius codex, παραπολαύειν δὲ δεῖ, & mox l. 11. λύπης pro λήθης.

P. 33,7. Verba ista ἢ τὴν τοιαύτην τῷ παντὶ λειτουργοῦσα, omissa sunt in Tiletani editione: nunc vero e Regio codice inserta: quæ tamen ne sic quidem integra esse docuit exemplar Sanctandreani ita referens hoc membrum, ὡς αὖ αὐτὴ οὖσα ἢ τὴν τοιαύτην τῷ παντὶ λειτουργίαν λειτουργοῦσα, ὥστε, &c. id est, *tanquam ipsa publicū eiusmodi ministerium vniuerso præstans in causa sit, vt, &c.* Sic loquitur Synesius pag. 109. ἀλλὰ ἐκεῖνο μὲν ἦν λειτουργίαν τινα ἐκπλῆσαι τῇ φύσει τοῦ κόσμου, θεσμοῖς ἀδραστείας ἐπιτατόντων. i. *Sed istud erat ministerium quoddam naturæ mundi explere, huicque satisfacere, diuinis Adrastiæ institutis ita imperantibus.*

P. 37,15. Vide Synesij librum de insomniis pag. 103.

22. Scribitur συγγενέσθαι in Regio cod.

P. 42,5. Sanctādreani codex habet, βλαστήματα καλὰ καὶ ἐσθλά, eodem sensu.

10. Exemplar Regium legit, ὑπερέχοντες τῶν λογικῶν, &c. & l. 13. ἤτοι οἱ κολαστικοὶ δαίμονες.

P. 45,13. Vtrumque exemplar habet, ἤτοι ἁπλῆ καὶ κακουργίας (regium πανουργίας) ὅτι μάλιστα καθαρευούσῃ, id est, *simplice & omnis malitiæ scelerisque pura.*

16. In vtroque scribitur καθ' ὅλον λάμπον τὸν κόσμον.

21. Scribe ἐνέσπειρε cum scripto codice Sanctandr.

P. 46,1. Scribendum est ἐνεργείᾳ, *actu.*

25. Vterque codex habet, ἤτοι ἀκινήτοις. κίνησιν γὰρ ἀντ. vt quoque exponitur pagina ſequenti.

P. 49,5. Placet Regij codicis lectio ἀκινήτως, vt opponatur τῷ διεξοδικῶς.

9. Sanctandreani exẽplar fert κόσμῳ pro ὑγρανῷ. Mox corrige mẽdum in περιγραφαῖς, cum neutrum eſſe debeat ſubiuncta virgula, quam minùs acutus oculus pro ς arripuit.

19. Scribe ἐξήρτηται. Mox deſunt verba iſta, κἂν ἀγαπᾶται ὑπὸ πάντων, in vtroq; codice, forte e ſequenti pagina huc trãſlata.

21. Mallem diuiſis vocibus ὑ δὲ μετ. legere.

P. 50,9. Mancus erat hic locus in Tiletani editione, quem e ſcriptis libris in integrum reſtituimus.

12. Sanctandr. codex legit, ·ὠρομάζης ἐφεστώη.

15. Poſt λογίων ſequitur in vet. edit. μίθρην δὲ καὶ τὸν ἥλιον Περσιστὶ καλεῖσθαι· ἀλλ᾽ ἡλίου τούτου, Ὠρομάζη μὲν τριπλάσιον ἑαυτὸν ἀφεστακέναι. Nos ſecuti ſumus veterum codicum lectionem: quanquam ne ſic quidem mendi ſuſpicio abſit.

26. Marthanus interpres πεντακοσίοις, hoc eſt *quingentis*, reddidit, quod ſupra veri fidem ſit, ſi πεντακισχιλίοις agnoſcatur: atque frequentes ſibi vtraque lingua ſcriptores ſubſcribere. Plutarchus tamen lib. de Iſide & Oſiride & Plinius lib. xxx. cap. 1. tuẽtur vulgatã lectionem. at Marthano Suidas fauet.

IN PSELLI EXEGESIN.

P. 53,8. Hanc Pſelli expoſitionem tranſtulit Gregoras Nicephorus in ſua ſcholia quæ commentatus eſt ſuper librũ Syneſij de inſomniis, pag. 111. & 113. editionis Pariſinæ.

17. Legendũ eſt αὐτῇ, p αὐτὴ, nẽpe animæ ratione præditę.

P. 54,5. Deeſt μὲν, vt ex Nicephoro, & oppoſita δὲ particula apparet: τῷ μὲν ἡμίσει.

P. 61,19. Horum verſuum ſententia expreſſa extat in Sibyllinorum oraculorum lib. III. pag. 232. noſtræ editionis.

P. 62,2. Metrũ requirit κελεῖν. ſed id in his magicis oraculis non admodum curioſe obſeruatur.

3. Marſilius Ficinus lib. IV. de animorum immortalitate cap. vlt. agnoſcit hunc verſum.

9. Citatur hic verſus a Syneſio in lib. de inſomniis pag. 102. nonnihil varians. Verba eius ſunt: ἀλλὰ τοῦτο μὲν παρελήφθω

παραστατικὸν τῆς ἀξίας, τῆς κατὰ τὴν ἐν φαντασίᾳ ζωήν, πρὸς τοὺς ἀπογινώσκοντας αὐτῆς καὶ τὰ ἐλάττω, ὡς οὐδὲν θαῦμα οὕτω γινώσκειν ὑπὸ πρώτης σοφίας προεστηκότας τοῖς ὑπὸ τῶν λογίων ἀποκηρύκτοις. φησὶ γάρ,

Οὐ θεσπεδῶν πελάσχων τ' ὄπμαι, τὰ δ' ἀθύρματα πάντα.

καὶ φεύγειν αὐτὰ παρακελεύεται.

19. Imperatiuus est, ideo scribe πολυσπερχμόνι.

P. 66,7. Male locatum accentũ moue in vltimam, ζωῆς.

P. 70,21. Refert hoc oraculum cum sua interpretatione Nicephorus in scholiis ad Synesium pag. 96. Vide quoque eruditam eius explicationem apud Origenem lib. v. contra Celsum.

P. 73, 2. Distinctio commodior erit, si hic perfectum punctum ponas, & linea sequente imperfectum.

6. Scriptum exemplar habet ἀάπτῳ verbum. sed eodem recidit sensus.

P. 74, 1. Legitur cum expositionis parte in Nicephori scholiis ad Synesiũ pag. 96. edit. Græcæ, vbi ἑκατικὸς scribitur.

4. Nicephorus legit, δι' ὅλης δὲ τῆς ἐπιφανείας χαρακτῆρας καὶ χρήματα διάφορα.

6. Suidas, ἔστι δὲ καὶ ὀργανόν τι ἴυγξ καλούμενον, ὅπερ εἰώθασιν αἱ φαρμακίδες στρέφειν ὡς κατακηλούμεναι τοὺς ἀγαπωμένους.

P. 78,16. Versus requirit παρθένον genere neutro, vt supra, quod vix alibi reperias.

P. 89, 7. Hanc oraculi expositionem verbotenus suo in Synesium commentario inseruit Nicephorus, pag. 114.

10. Legit idem τὰ τοιαῦτα τῶν δαιμόνων γένη. & statim, πρὸς ταῦτα ἔρχονται καὶ οἱονεὶ συγκολλῶνται.

P. 90, 8. Vide Nicephori scholia pag. 117.

P. 93, 20. Et hæc quoque transcripta sunt a Nicephoro pag. 126. dicti commentarij.

P. 97, 21. δι' οἰκονομίαν posset verti, *in mundi gubernatione*, vt ad deum referatur, non ad homines, iuxta nostram interpretationem.

P. 101,14. Retulit hæc Pselli verba in suum commentarium Nicephorus sub finem pag. 126.

P. 105,18. Istam quoque fati descriptionem hinc decerpsit idem Niceph. pag. 110.

P. 109, 5. Hoc præceptum magicum cum explicatione ſua citatur in iiſdem Nicephori ad Syneſium ſcholiis pag. 96. vbi metri ratione ſeruata ſcribitur, *λώικα δαίμονα ἢ ἐρχόμενον*, &c. & ſtatim *μνίζουριν*. de quo lapide vide Auguſt. Steuchum lib. VIII. de perenni philoſophia cap. XXVIII. de dæmonum autem diuiſione ſecundum Chaldæos, Nicephorum in ſchol. pag. 117.

Pag. 110, 10. Scribe *αἰέκφεχσον*.

14. Retinui Græcam dictionem *iunges* in verſione, quod ea Lælius poeta apud Appuleium vſus ſit in his verſibus:

Philtra omnia vndique eruunt.
Antipathes illud quæritur,
Trochilt, iunges, tæniæ, - - - - - -
Radiculæ, herbæ, ſurculi, &c.

Nominis rationem & ſignificationem vide apud Pindari & Theocriti ſcholiaſtas, Suidam item & Nicephorum ad hæc Syneſij verba *αἱ μάγων ἴυγγες αὗται*, pag. 96.

15. Retinui lectionem codicis regij: quam tamen e ſuperioribus emendare facile eſt.

19. Mendoſa videtur ſcriptura *αἱ νοεῖται*. nec certi quid colligetur, niſi vel *αἱ νοέουσι*, vel *αἱ νοεῖν φησὶ* nobiſcum legas.

P. 114, 18. Seruius in illud Æneid. XII. — *& dijs communibus aras*: Vt autem altioris ſcientiæ hominibus placet, dij communes ſunt qui *ἄζωνοι* dicuntur, id eſt qui certi certas nō habent partes, ſed generaliter a cunctis coluntur. vbique enim eos eſſe manifeſtum eſt, vt mater deum, cuius poteſtas in omnibus zonis eſt.

P. 117, 1. *Σειρὰ* idem videtur denotare quod Syneſij *ζείφαιον*. cuius ſignificationem vide apud Nicephorum pag. 114.

P. 118, 2. Scribendum eſt *πτερορρυεῖν*. & hoc eſt e Platonis philoſophia in Phædro, vbi Adraſtiæ legem exponit. *ὅταν δὲ* (inquit) *βαρυνθεῖσα ἡ ψυχὴ πτερορρυήσῃ τε καὶ ἐπὶ τὴν γῆν πέσῃ*, & quæ ſequuntur.

FINIS.